

Møte onsdag den 29. mars 2017 kl. 10

President: Kenneth Svendsen

Dagsorden (nr. 64):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Aust-Agder fylke: Lene *Langemyr*For Rogaland fylke: Unn Therese *Omdal*For Sør-Trøndelag fylke: Gunn Elin *Flakne*

Fra Høyres stortingsgruppe foreligger søknad om at den innvilgede innkalling av vararepresentant for Sogn og Fjordane fylke, Bjørn Erik *Hollevik* i tiden 3.–6. april, under representanten Bjørn *Lødemels* permisjon, utvides til å gjelde i tiden fra og med 30. mars til og med 6. april.

Denne søknad foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra Senterpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Jenny *Klinge* fra og med 29. mars og inntil videre
- fra representanten Geir Jørgen *Bekkevold* om permisjon i tiden fra og med 30. mars til og med 4. april for å delta som valgobservatør for OSSEs parlamentariske forsamling ved valget i Armenia
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Jorodd *Asphjell* i tiden fra og med 30. mars til og med 4. april for å delta i møter i Nordisk råd i Tallinn og Stockholm

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Møre og Romsdal fylke: Geir Inge *Lien*For Telemark fylke: Hanne *Thürmer*For Sør-Trøndelag fylke: Ferhat *Güven*

Presidenten: Geir Inge Lien er til stede og vil ta sete.

Representanten Terje Breivik vil framsette et representantforslag.

Terje Breivik (V) [10:01:55]: På vegner av representantane Trine Skei Grande, Pål Farstad, Iselin Nybø, Abid Q. Raja og undertekna har eg æra av å setja fram eit forslag om eit betre og meir rettferdig skattesystem for gründerar og enkeltpersonforetak.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil framsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:02:32]: Eg vil på vegner av stortingsrepresentantane Marit Arnstad, Heidi Greni og meg sjølv leggja fram eit forslag om sektorlov for vass- og avløpssektoren.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:59]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Monica Mæland, Vidar Helgesen og Solveig Horne vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Dag Terje Andersen.

Dag Terje Andersen (A) [10:03:27]: Mitt spørsmål går til statsråd Vidar Helgesen.

Vi har nå i mange måneder hatt en høylytt debatt om den stadig voksende bestanden av ulv og regjeringas totale handlingslammelse for å kunne få bestanden ned på det nivået som Stortinget har bestemt. Statsrådets overprøving av roviltneemndenes vedtak om felling før jul handler mer om politisk trenering enn om juss.

Den 6. mars var det bred mediedekning da statsråden besøkte folk i bygda Slettås i Trysil kommune. Han uttrykte forståelse for folks uro og redsel og sa ifølge NRK at han hadde latt seg farge av inntrykkene.

Ulv er observert inne på gårdsplassen til folk, og det skaper naturlig nok redsel. Fra før av vet vi at ulven har fratatt mange levebrødet og muligheten til utmarksbeite og husdyrhold. Muligheten til å drive tradisjonell jakt er blitt begrenset, og bestanden av bl.a. elg er betydelig redusert. Belastningene for mange er store.

Ulvne i Slettås ser ut til å være svært nærgående. For bare få dager siden fikk de samme folkene som statsråden besøkte, beskjed om at myndighetene hadde sagt nei til å felle Slettås-flokken, som kommunen hadde søkt om.

Har statsråden noen som helst forståelse for innbyggerne i Slettås' situasjon, og vil statsråden ta initiativ til felling av denne flokken?

Statsråd Vidar Helgesen [10:05:10]: Jeg takker for spørsmålet og for nok en mulighet til å understreke at regjeringen har ansvar for å følge opp Stortingets ulveforlik. I det ulveforliket er det gjort uomtvistelig klart at Bern-konvensjonen og naturmangfoldloven ligger til grunn for ulveforvaltningen – naturmangfoldloven, som også er et stortingsvedtak som en ansvarlig regjering og en ansvarlig statsråd ikke kan se bort fra, Bern-konvensjonen, som er inntatt i norsk rett ved et vedtak i Stortinget, et vedtak en regjering og en statsråd som er ansvarlig, heller ikke kan se bort fra.

Jeg har ikke bare i forbindelse med besøket i Slettås i år, men også i forbindelse med mitt besøk på Finnskogen i fjor, hatt inntrykk av realitetene innenfor ulvesonen. Jeg forsto også allerede av ulvemeldingen fra i fjor at eksistensen av en ulvesone medfører konkrete virkninger for folks liv og folks hverdag innenfor ulvesonen. Det har jeg gjentatt flere ganger, også i min redegjørelse om ulvesaken tidligere i år. Det var veldig klart for meg også ved besøket i Slettås nylig.

Det er ingen tvil om at tradisjonelle leveveier blir berørt, folks hverdag berøres, men det er også slik at vi har et utgangspunkt i Norge om at vi skal ha ulv – det er det bred tilslutning til i Stortinget. Vi har et utgangspunkt om at det

er lover og regler som styrer forvaltningen av ulv, og i de lovene og reglene er utgangspunktet at felling av ulv faktisk er forbudt. Det er unntakene som må begrunnes, og det er ganske stramme krav til hva slags betingelser som skal være oppfylt for at de unntakene skal tre i kraft. De vilkårene foreligger ikke i spørsmålet om eventuell felling av hele Slettås-reviret.

Dag Terje Andersen (A) [10:07:05]: Helt siden den første rovviltmeldinga i 1997 har det vært enighet i Norge om at vi skal ha ulv, men det har jo vært en oppfatning av at når en når bestandsmålet, skal en høste av overskuddet og regulere bestanden. Nå viser statsråden til hva Stortinget har vedtatt. Det er riktig. Da bør statsråden også se på Stortingets oppfatning av betydningen av hva de har vedtatt, f.eks. betydningen av § 18 b i naturmangfoldloven. Den gir handlingsrom for å gjennomføre de fellinger som var Stortingets intensjon, og – jeg understreker – ikke for å utrydde ulven, men for å forvalte ulven.

Det gjør et uutslettelig inntrykk når en opplever at det rett utenfor stortingssalen er tusenvis av mennesker som stiller opp med ett krav – det er at Stortingets vedtak skal følges. Det er ganske historisk. Kunne statsråden tenke seg nå å følge Stortingets vedtak?

Statsråd Vidar Helgesen [10:08:13]: Jeg er veldig opptatt av å følge Stortingets vedtak, og som sagt er Stortingets vedtak også lovvedtaket om naturmangfoldloven og også inntaket av Bern-konvensjonen. Et lovvedtak i Stortinget står over alle andre vedtak i Stortinget, og vi kan ikke gå ut over loven. Men det vi har foreslått, nettopp fordi vi står i et dilemma i ulvesonen med å få forvaltningsvedtaket om bestandsmål og loven til å henge sammen, er en lovendring som vil muliggjøre en viss forvaltning innenfor ulvesonen. I dag er dilemmaet at kravet om skadepotensial ikke så lett kan oppfylles innenfor ulvesonen, fordi det ikke lenger finnes sauer på utmarksbeite der. Med den lovendringen vi har foreslått i naturmangfoldloven, som har solid forankring i Bern-konvensjonen, vil det være en viss adgang til noe større fleksibilitet i forvaltningen av ulv og en viss adgang til felling av ulv også innenfor ulvesonen.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Per Rune Henriksen.

Per Rune Henriksen (A) [10:09:25]: Stortinget har i forbindelse med behandlingen av ulvemeldingen i juni 2016 understreket at størst mulig grad av regional forvaltning av rovvilt er et viktig prinsipp. Det handler også om konfliktdemping. Forvaltningen av ulvestammen må etterstrebe å skape tillit i befolkningen og dempe konfliktnivået.

Man opplever nå at bestandsmål tilsidesettes, og at lokalsamfunns frykt ignoreres, som representanten Andersen viste til når det gjelder den stammen det sist var snakk om. Lokal forvaltning overkjøres av byråkratiet. Mener statsråden at manglende gjennomføring av Stortingets vedtak og vilje i rovdyrpolitikken styrker målet om bærekraftig forvaltning av våre rovdyr, eller er han enig i at dette svekker tilliten til politiske myndigheter, styrker motviljen mot ulv generelt og sånn sett svekker målet om bærekraftig forvaltning?

Statsråd Vidar Helgesen [10:10:23]: Jeg er veldig opptatt av, og regjeringen er veldig opptatt av, som det også fremgikk av ulvemeldingen og debatten i Stortinget, at vi må ha et mål om å få ned konfliktnivået, at vi må ha regional forvaltning som kan bidra til det, og at aksepten for ulvestammen øker ved at man har en forvaltning. Så er det altså slik at da de regionale nemndene gjorde sine vedtak, var ikke frykt noe tema. Frykt har kommet inn i debatten senere, så det er feil å si at vi med vårt vedtak ignorerte folks frykt. For øvrig skal det veldig mye til etter dagens lovgivning for at frykt skal materialisere seg på en sånn måte at det vil oppfylle vilkår for felling – det må jeg bare få klarlegge. Men vi er opptatt av å finne løsninger, og det er derfor vi har kommet tilbake – etter Stortingets bestilling – med en fylldig proposisjon med et lovendringsforslag og en fylldig gjennomgang av de rettslige aspektene.

Presidenten: Line Henriette Hjemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:11:34]: Jeg har stor respekt for de menneskene som lever tett på ulven. Det gjør noe med livskvaliteten, og fra Kristelig Folkepartis side har vi de siste ti–tolv årene nettopp hevdet at det går ut over livskvaliteten for mange mennesker som lever tett på og nær ulven.

Den GPS-merkingen som nå er satt på Slettås-ulvene, viser at de folkene som bor der, har ulv tettere på seg når det blir mørkt. Zimmermann, som er en av forskerne bak rapporten, sier til Nationen i går at det er vanskelig å generalisere dette, om ulven har blitt mindre sky enn andre ulveflokker, og at det heller ikke ligger i det mandatet som nå er satt som følge av GPS-merkingen.

Mitt spørsmål er om statsråden vil utvide mandatet, slik at den kunnskapen vi nå har, blir brukt til rett ting.

Statsråd Vidar Helgesen [10:12:44]: Jeg er veldig opptatt av at vi må følge utviklingen tett. Det er derfor vi radiomerket. Når mer kunnskap kommer på bordet og det da viser seg at det er behov for å utvide mandatet og utvide undersøkelsen, både funksjonelt og geografisk, er jeg helt åpen for det. Det radiomerkingen så langt viser, er på linje med ting vi allerede har visst. Når det blir vinter, trekker elgen ned i lavlandet, og da trekker også ulven ned i lavlandet. Ulven er et dyr som er relativt smart, som går på oppbrøytete veier og i skispor, for der er det lettere å gå enn i dyp snø. Det betyr også at det ikke er uvanlig at ulven tar seg inn i bebygde områder, primært om natten. Det er mer uvanlig at den tar seg inn på gårdsplasser, men så langt er det ikke noe som tyder på unormal områdebruk fra ulvens side.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:13:09]: Dette er jo noe av det som gjør folk – og også partier på Stortinget – så sinte, de skiftende begrunnelsene som stadig gis. For å berolige stortingsrepresentantene etter jul sa statsråden at en skal følge med på ulv som var nærgående, for å dokumentere unormal adferd. Og statsministeren sa til og med, i Stortinget, at er det mulig å dokumentere unormal adferd, at ulven beveger seg nærmere folk, er det innenfor loven å ta

ut individer. Men når Trysil kommune søker om å få ta ut ulv fra Slettås-flokken fordi de er nærgående overfor folk, så er svaret nei. Da endrer retorikken seg plutselig. Når lokalbefolkningen har rett om nærgående ulv, så får ulvens bevegelsesmønster plutselig ingenting å si lenger. Da er det ikke viktig å ta ut nærgående ulv. Da er det blitt normalt at ulven er nærgående. Da er det blitt normalt at ulven går inn på bebygde områder og over gårdstun. Da er det folk som bør passe på matavfallet sitt, fordi det er normalt at ulv går etter matavfall.

Forstår ikke statsråden at denne typen avgjørelser, der begrunnelsene skifter alt etter hva som passer, svekker tilliten til sentrale myndigheter? Og vil statsråden bidra til at Trysil kommune får tatt ut individer fra Slettås-flokken?

Statsråd Vidar Helgesen [10:15:12]: Regjeringen har lagt frem en proposisjon med et forslag til lovendring nettopp for å gi noe større fleksibilitet og nettopp for å gi flere mulige grunnlag for uttak enn det vi i dag har. Så det er et initiativ vi allerede har tatt.

Ellers er det ikke vanskelig å dokumentere at den kunnskapen som nå viser seg gjennom radiomerkingen, harmonerer med kunnskap som har ligget der tidligere. At ulv kan nærme seg bebygde områder, er ikke unormalt, og det er unormal adferd som eventuelt må til for felling.

I dette bildet har det vært viktig for oss å radiomerke, og det kommer til å være viktig for oss å følge radiomerkingen for å se om vi over tid ser store, betydningsfulle endringer i ulvens adferd. Så langt er det for tidlig å si at det har vært slike endringer.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:16:26]: I henhold til Rovdata – den siste gjennomgangen i vinter – er det 38 ulver i Norge. Sammen med grenseflokkene er det 81–91 som er registrert så langt. Og med de tillatelser som er gitt – om det ikke er noe nytt som er skjedd – er det så langt 9 ulver som er skutt i løpet av denne vinteren, og det er gitt tillatelse til 20. Det sier noe om selve omfanget.

Når det gjelder bekymringen som er der ute, skal man ta den på alvor. Man må også få fram hva som er det reelle grunnlaget for bekymringen. Mitt spørsmål til statsråden blir: Hvordan tenker statsråden å møte denne bekymringen samtidig som vi skal følge opp forpliktelsene i Bern-konvensjonen og naturmangfoldloven?

Statsråd Vidar Helgesen [10:17:23]: Jeg er opptatt av, og det har også Stortinget vært ved gjentatte rovdryrforlik og ulveforlik, at mer kunnskap kan være et viktig konfliktdempende tiltak. Derfor har vi allerede satt i gang ytterligere kunnskapsinnhentingstiltak. Wabakken ved Høgskolen i Innlandet ble nevnt tidligere. Radiomerkingen bidrar til mer kunnskap. Vi har også andre ting vi er i ferd med å vurdere. Så følger vi opp Stortingets anmodningsvedtak om å vurdere kompensasjonsordninger for kommuner i ulvesonen. Det vil vi komme tilbake til i revidert nasjonalbudsjett.

Jeg tror også at den lovhjemmelen vi har foreslått, som vil gi et noe bredere grunnlag for uttak, også innenfor ulvesonen, vil vise at vi har en aktiv forvaltning, og vil kunne bidra til å få ned konfliktnivået.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:18:35]: Jeg er enig i at det er viktig å ta folks bekymring på alvor, men jeg synes det er oppsiktsvekkende at en tidligere stortingspresident, som selv var med på å innføre naturmangfoldloven, klager på at statsråd Vidar Helgesen ikke bryter de lovene som han selv har vært med på å drive fram. Folk i Norge vil ha ulv, og jeg synes det er bra at statsråden synes det er viktigere å følge lover enn å tilfredsstille Arbeiderpartiets blodtørst.

Men samarbeidsavtalen sier veldig klart – og det er bl.a. et løfte til Venstre – at man ikke skal endre naturmangfoldloven, bl.a. for å ta vare på ulven. Men nå har regjeringen foreslått å endre naturmangfoldloven, og da er spørsmålet mitt: Er dette noe som Venstre har gitt forhåndsgodkjenning til og sagt ok til? Eller er dette nok et eksempel på at regjeringen overkjører Venstre i miljøpolitikken?

Statsråd Vidar Helgesen [10:19:34]: Venstre har fått betydelig gjennomslag i miljøpolitikken. Det gir også resultater, og det vil vi kunne få dokumentert senere i dag i en annen sammenheng. Jeg er opptatt av at vi har en samarbeidsavtale med Venstre. Den skal respekteres. Derfor har jeg i arbeidet med lovforslaget gått i dialog med Venstre. Vi hadde en dialog før vi sendte forslaget på høring. Vi hadde en dialog før vi fremmet forslaget til Stortinget. Den dialogen er ikke ferdig. Det er ikke slik at Venstre har forhåndsgodkjent noe som helst, men vi fortsetter den dialogen i Stortinget.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:20:25]: Mitt spørsmål går til barneministeren.

Barn og pornografi hører ikke sammen. Nylig fortalte Ulrikke Falch, som er skuespiller i NRK-serien Skam, åpenhertig at hun begynte å se på porno som sjuåring, og hvordan pornografi er den mest tilgjengelige seksualundervisningen. Hun advarte videre mot at vi får en generasjon som er oppfostret på porno. Forfatter – og ikke minst far – Tore Renberg gikk også forleden ut mot det han kaller «den pornografiserte offentligheten». Renberg tar på vegne av barn og unge et oppgjør med de grove russelåtene og industrien som står bak.

En omfattende EU-undersøkelse slår fast at norske barn er på verdenstoppen når det gjelder pornokonsum. Undersøkelsen viser at 46 pst. av norske barn har sett på pornografi, mot 23 pst. i gjennomsnitt i Europa. En rapport fra Medietilsynet fra 2016 viser at norske barn ser tidligere på porno enn før.

Ifølge Redd Barna-rapporten «Ungdoms oppfatninger om voldtekt, kjønnsroller og samtykke» har pornografi innvirkning på ungdoms seksuelle handlinger. Den viser at ungdom føler seg presset til å etterligne handlinger fra pornofilm. Forskere har uttrykt bekymring for at porno medfører at ungdommer ikke klarer å sette grenser og uttrykke hva de opplever som trygt.

Synes barneministeren det er et problem at norske barn helt ned i barnehagealder ser på pornografi, og hva gjør hun i så fall for å beskytte barn mot porno?

Statsråd Solveig Horne [10:22:04]: Jeg takker for spørsmålet. Ikke bare har vi den statistikken som representanten viser til, men vi ser også at norske barn og ung-

dom er de som har mest tilgang både til ny teknologi og smarttelefoner. Det åpner for en ny virkelighet og en ny hverdag for veldig mange barn og unge.

Det å laste ned og se på porno er det aldersgrense for, og det er begrenset hva mer vi som myndighet kan gjøre. Derfor vil jeg understreke hvor viktig foreldrenes rolle er når det gjelder å ta samtaler med barn og unge om både nettvett og hva som er der ute i den utrolige verden med internett. Barn og ungdom har i dag en unik mulighet som vår generasjon ikke hadde, men det er også farer der ute som det er viktig at foreldrene snakker med barna om og lærer dem godt nettvett.

Så er det også viktig at vi har et hjelpeapparat, og at barn og ungdom har tilgang på informasjon om seksuell helse. Helseministeren har lagt fram en ungdomshelsestrategi. Og den satsingen som regjeringen, sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti, har hatt på skolehelsetjenesten, på helsestasjoner, der ungdom får god kunnskap om egen seksualitet, gjør dem også bedre rustet til å kunne si klart nei når de kommer opp i situasjoner som de ikke er trygge på. Det er viktig at det enkelte barn og den enkelte ungdom får informasjon om dette, og at det også er møteplasser der barn og unge kan ta opp og diskutere dette.

Jeg har lyst til å understreke at veldig mye her også er foreldrenes ansvar. Det at foreldrene har god kunnskap om det som foregår på sosiale medier, at de har de gode samtaler med barna sine, at de lærer dem om seksualitet og hvor grensene går, er noe vi kan legge til rette for med god informasjon, men det er først og fremst viktig at foreldrene tar den samtalen med barna.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:24:13]: Jeg deler det synet at det er utrolig viktig at foreldre og ikke minst skolen kan være med og bygge opp de filtrene som trengs for at også barn skal bli trygge på egne handlinger og hva de gjør.

Regjeringa i Storbritannia har vært offensive for å beskytte barn mot pornografi, og tidligere statsminister David Cameron tok til orde for å gå i dialog med internettleverandørene og fikk dem til å tilby gratis filter til alle forbrukere, og nesten halvparten av forbrukerne bruker nå dette filteret. Nå har regjeringa i Storbritannia også valgt å se nærmere på å blokkere pornonettsider som ikke innfører alderskontroll. Det viser seg nemlig at 70 pst. av de besøkende er på 50 nettsider, og en alderskontroll innebærer en ekstra hindring for å komme inn på sidene for å klikke seg videre for å se porno. Seriøse aktører som Google og YouTube har allerede lignende mekanismer. Det vil hindre at barn som trykker feilaktig, iallfall vil slippe å komme direkte inn på pornografi.

Hvordan stiller statsråden seg til å stille strengere krav til pornoindustrien ved å pålegge sånn alderskontroll, eller f.eks. å se på dette med filter for å unngå at en blir ufrivillig eksponert for pornografi?

Statsråd Solveig Horne [10:25:20]: Jeg tror det er viktig at vi har et godt samarbeid med operatørene og de der ute, som gjør at vi kan ha sperrer på en del av disse tingene. Jeg vet at politiet har et godt samarbeid med teleoperatørene. Så er det også viktig at politiet samarbeider med andre land hvis det er noen som har kommet lenger enn Norge på dette feltet. Dermed kan vi trekke kunnskap fra andre land og se om vi skal innføre det samme.

Nå er ikke jeg kjent med hvor langt justisministeren er kommet i samarbeidet, og om man ser på det som går på England, men jeg vet iallfall at vi nå holder på å jobbe med økt kunnskap om internett gjennom deltakelse i EU Kids Online-undersøkelsen. Det går også på å utvikle et digitalt informasjonsmaterieell om vold og overgrep mot barn og unge.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Line Henriette Hjemdal.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:26:24]: Jeg deler statsrådets fokus på at vi foreldre har et ansvar. I forrige uke var trebarnsmammaen Kjersti Cecilie Jensen ute i VG, og hun ønsket at skolene burde få et pornofilter. Hun forteller:

«Som mamma til tre reagerer jeg sterkt på det pornoen formidler av kvinnehat, vold og aggresjon. Jeg ønsker ikke at unge skal bli ødelagt av det sex-bildet som porno gir. Det påvirker hvilke forventninger man stiller til hverandre når man skal inngå seksuelle relasjoner, samt krav til hva man skal bli med på.»

Det er altså en trebarnsmamma som sier dette. I dag er det slik at mange elever har sitt første møte med pornografi i skoletiden. Denne mammaen har selv installert et pornofilter i hjemmet, men savner at grunnskolen kan beskytte barna hennes mot pornografi. Jeg lurer på om statsråden, som barneminister, synes det er greit at noen får sitt første møte med pornografi gjennom grunnskolen, og hvordan hun eventuelt vil stille seg til å innføre et filter på grunnskolen.

Statsråd Solveig Horne [10:27:35]: Jeg er også bekymret for at barn blir utsatt for pornografi i så ung alder, og det er aldersgrenser for dette. Men jeg må også understreke at når foreldre installerer et slikt pornofilter, viser det at det er aktive foreldre som tar grep, at de snakker med barna om hva som er tillatt, hva som ikke er tillatt, og om hva som er grensene. Så er det ofte opp til hver enkelt skole, vil jeg si, og til skoleeier, som er ute i kommunene. De kan diskutere dette på foreldremøter, og de kan ta det opp om skolene – hvis det er en utfordring – ønsker å innføre et slikt filter på grunnskolen eller ungdomsskolen.

Jeg tror også at vi skal være veldig klar over – vi har vært foreldre noen og hver i denne salen – at ting ofte skjer når barna er på besøk, eller de kan være hjemme hos seg selv, de er nysgjerrige, og de søker på nettet. Da er det viktig at vi tar de samtaler, slik at ungdom og barn i dag kan ha en trygg hverdag på internett.

Presidenten: Arild Grande – til oppfølgingsspørsmål.

Arild Grande (A) [10:28:45]: Det er åpenbart at porno er utfordrende for statsråden å svare på, for smilet blir stivt, og svaret blir slapt.

«Mens skolen svikter, lærer unge gutter at kvinner er noen som vil ha dem. Gjerne i baksetet eller over skrivebordet.»

Dette skrev Skam-skuespiller Ulrikke Falch i Aftenposten, og flere har vært inne på hennes innlegg i spørretimen.

Vi har hørt mye nå om hva statsråden mener er andres ansvar, men vi spør jo fordi vi lurer på hva statsråden gjør med det som faktisk er hennes ansvar. Det vi hører fra

Ulrikke Falch, er et uttrykk for at dagens barn og unge ønsker at voksne tar ansvar og bidrar til at de kan ferdes trygt på nettet, for det er mange farer som lurar – både porno og overgrep, mobbing, svindel, gambling, osv. – som er krevene for ungene å ferdes i.

Hva ønsker statsråden å ta av initiativ for å bidra til at barn og unge kan ferdes trygt på nettet?

Statsråd Solveig Horne [10:29:52]: Ja, undertegnede er barneminister, men veldig mange av virkemidlene er på helseministerens, justisministerens og kunnskapsministerens felt. Men som barneminister er jeg også bekymret for barna der ute, og det er viktig at hele regjeringen har et intensivt arbeid for å beskytte barn og unge der det er mulig.

Vi har mange prosjekter som vi støtter opp om: Det er mange frivillige lag og organisasjoner som driver informasjonsarbeid. Det er viktig at skoleeier gir informasjon, både ut til foreldrene og på skolen. Det er mange skoler som i dag har egne uker med nettvett, der de lærer barna sine om trygg bruk av internett, men det er også viktig at foreldrene til disse barna har kunnskap om sosiale medier, kunnskap om internett, og at de faktisk tar den samtalen med barna.

Det er aldersgrense på porno i dag, og vi kan altså ikke forby alt som vi ikke liker, men vi kan være der og være en hjelp og støtte for de barna og de unge som trenger det.

Presidenten: Kirsti Bergstø – til oppfølgingsspørsmål.

Kirsti Bergstø (SV) [10:31:06]: Jeg vil starte med å takke representanten Ropstad for å ta opp en viktig sak. SV er dypt bekymret for den økende seksualiseringen av barndommen. Pornofilter for å beskytte unger er viktig, men vi vet at grov porno for de aller fleste vil være få tastetrykk unna, og at det kanskje mest avgjørende filteret vi kan gi ungene våre, er en kritisk tankegang og trygghet rundt kjønn, seksualitet og grensesetting.

Åpenhet rundt seksualitet kan være med på å bekjempe overgrep. Derfor vil SV gi nettopp de temaene større rom i barns og unges liv, og derfor foreslår vi en bedre seksualitetsundervisning, og vi foreslår et ti års program i skolen for å bekjempe seksuell trakassering. Og da er mitt spørsmål: Hva vil barne- og likestillingsministeren gjøre for å gi barn og unge økt trygghet rundt kjønn, kropp, seksualitet og grensesetting?

Statsråd Solveig Horne [10:32:03]: Det er en økende seksualisering som foregår veldig tidlig i barns og unges liv. Jeg er også glad for – jeg har bare lyst til å understreke det – det arbeidet som politiet gjør med den røde knappen, med de filtrene som de har lagt inn, hvis folk kommer inn på sider som de ikke skal komme inn på.

Så stiller representanten spørsmål om hva vi kan gjøre for at barn og unge får informasjon om seksualitet tidlig, slik at de er bedre rustet. Da mener jeg at det arbeidet som skjer både i barnehagen og i skolen, og det arbeidet som helsesøster og skolehelsetjenesten gjør for å lære barn tidlig om seksualitet, gjør dem bedre rustet til å kunne si nei og sette de stopperne som er viktig for at de ikke skal havne i situasjoner som ikke er bra for barn og unge.

Det er derfor regjeringen har satsset historisk – over 1 mrd. kr – på helsestasjoner og skolehelsetjenesten, som

vil være med på å styrke det arbeidet som foregår ute i kommunene, og at dette blir et tema i seksualundervisningen i skolen.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:33:23]: Mitt spørsmål går til klima- og miljøministeren.

Vi skal tilbake til ulv. Det er slik at den måten som regjeringen ikke følger opp Stortingets vedtak på, og ikke minst den måten statsråden tolker og bruker lovverket på når det gjelder ulvepolitikken, har skapt og skaper sterke reaksjoner.

Professor i offentlig rett Eivind Smith sa det nokså godt under en høring i Stortinget for et par uker siden: Det går ikke an å skjule politikken gjennom å bruke jus på denne måten. Han mener at dette egentlig handler om at departementet gjennom skiftende begrunnelser vil unndra seg Stortingets krystallklare vedtak. Hvis det stemmer, er det nesten litt uvirkelig at en statsråd i en norsk regjering har så liten respekt for Stortingets flertall, et flertall som klart og tydelig har sagt at bestanden av ulv skal reguleres ned til mellom fire og seks ynglinger. Faglige råd fra Miljødirektoratet tilsier at det å regulere bestanden ned til dette målet ikke utgjør noen fare for bestandens overlevelse, som jo, som vi alle vet, er grunnkriteriet etter Bern-konvensjonen.

Statsråden har altså all oppfordring til å innfri Stortingets vedtak. Til og med de to professorene som han hyret for å svare på en bestilling som var nøye tilpasset departementets egen politiske agenda, sier faktisk at den lovendringen som statsråden nå vil gjennomføre, ikke er nødvendig, den har ingen betydning. Andre jurister sier at statsråden ganske enkelt kan løse denne problemstillingen ved å endre rovviltforskriften og dermed oppfylle Stortingets vedtak.

Vil regjeringen endre rovviltforskriften slik at den viser til hele § 18 i naturmangfoldloven og på den måten bidra til å oppfylle Stortingets vedtak?

Statsråd Vidar Helgesen [10:35:27]: Det er ingen ukjent sak verken for juristen Marit Arnstad eller for juristen Vidar Helgesen at det ofte er ulike synspunkter blant jurister om spørsmål. Vi har tatt i bruk den beste juridiske ekspertise som en regjering rår over, for meget grundige gjennomganger av det juridiske handlingsrommet i denne saken, og derfor er det bortenfor enhver rimelighet å hevde at vi skjuler politikk og en politisk agenda bak jusen. Vi har ingen annen politisk agenda enn å følge opp Stortingets ulveforlik.

For øvrig kan det være tjenlig i denne sammenhengen å minne om at det var en senterpartistatsråd som med lov fredet ulven i Norge, det var en senterpartistatsråd som introduserte Bern-konvensjonen i Norge, og Senterpartiet satt i regjering da naturmangfoldloven ble foreslått og vedtatt.

Det er helt korrekt at bestandens overlevelse ikke ville være truet med rovviltnemndenes vedtak, men det er altså flere vilkår som må være oppfylt, og det er de vilkårene som har vært grunnlaget for at vi ikke kunne akseptere den omfattende fellingen som rovviltnemndene la opp til.

Når det gjelder forskriften, er vi åpne for å endre den. Det er noe regjeringen kan gjøre på egen kjøp, men det kan

også være at det er hensiktsmessig å avvente Stortingets behandling av lovforslaget, fordi forskriften bør gjenspeile de lovendringer som måtte komme, og de føringer som Stortinget legger i så måte. Forskriften vil jo ikke endre lovsituasjonen, men den vil være et godt redskap for å følge opp Stortingets vedtak om lovsituasjonen.

Marit Arnstad (Sp) [10:37:30]: Hvis statsrådens enkle ønske er å følge opp Stortingets flertall, er det vanskelig å forstå hvorfor han skal gå alle disse omveiene omkring alle mulige ting. Det er mange ting som kan rettes opp, men den endringen i naturmangfoldloven som nå er foreslått, mener statsråden er en vesentlig ting for å få endret ulvepolitikken. Alle de juristene som var inne til høring i energi- og miljøkomiteen for et par uker siden, sier at den lovendringen har egentlig ingen betydning, den gjør ikke så mye fra eller til. Det blir ikke felt verken mer eller mindre ulv av den lovendringen. Den kan man ta inn hvis det passer, men den har ingen betydning. Det som har betydning, er hva regjeringen og departementet faktisk er villig til å gjøre. Det som har kommet fram gjennom høringene, er at hvis man endrer forskriften på en slik måte at den viser tilbake til hele § 18 i naturmangfoldloven, kan Stortingets vedtak faktisk oppfylles.

Mitt enkle spørsmål er: Vil regjeringen gjøre det? Så enkelt er det å følge opp Stortingets vedtak, og det er enkelt for regjeringen å gjøre det.

Statsråd Vidar Helgesen [10:38:35]: Regjeringen er absolutt åpen for å endre forskriften, f.eks. ved å vise til hele § 18 i naturmangfoldloven. Men det betyr jo ikke at man kan omgå innholdet i § 18 i naturmangfoldloven. En forskrift kan ikke tilsidesette lovens innhold eller forbigå lovens innhold. Det betyr at vilkår som ligger der, enten det er om skadepotensial, om at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger, eller – for å gå inn på § 18 c) – det må foreligge overgripende samfunnshensyn, helse- og sikkerhetskensyn, er lovkrav som må tolkes og anvendes i første omgang av de regionale nemndene, dersom vi ligger over bestandsmålene, og i siste instans av klima- og miljøministeren. Vi er altså åpne for en forskriftsendring. Det er derimot ikke en løsning på alle spørsmål.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:39:53]: Det er tydelig at regjeringa har problemer med å legge hele § 18 i naturmangfoldloven til grunn.

Men en litt annen vinkel: Den opprinnelige norsk-svenske ulvestammen er utdødd. Reintroduksjon av ulv har et uklart og omdiskutert opphav. Bern-konvensjonen stiller krav ved reintroduksjon. På Stortingets høring i fjor ble det klart at det ikke er en genetisk særegen sørskandinavisk ulvestamme, slik vi f.eks. har når det gjelder fjellrev. Hvordan den nye genetiske miksen oppsto, eller hvordan dyrene kom hit, er ukjent. Det nærmeste man kommer som svar på dette spørsmålet, er bl.a. publikasjoner fra Uppsala universitet som viser overenskomst med et materiale av ulv fra sentraleuropeiske deler av Russland samt fra Finland. Deler av dette materialet leveres av en person som senere står fram som regelrett ulveoppdretter.

Stortinget gjorde følgende vedtak i 2016:

«Stortinget ber regjeringen bestille en ny uavhengig utredning av den genetiske opprinnelsen til ulvestammen i Norge.»

Når vil resultatet av denne utredningen framlegges for Stortinget?

Statsråd Vidar Helgesen [10:41:01]: Norge har verdensledende kompetanse på ulvens genetikk. Det er få, om noen, dyr vi vet mer om her i landet enn ulven. I oppfølgingen av Stortingets vedtak om en ny vurdering av ulvens genetikk er det en forutsetning innebygget i det vedtaket fra Stortinget at da kan vi ikke gå til det miljøet som har utarbeidet det norske ulve-genkartet. Vi må gå til andre miljøer. Når det er en forutsetning, har vi vært nødt til å vurdere grundig de konkurranserettslige og anbudsrettslige sidene ved å innhente ny genetisk vurdering. Det har tatt noe tid, men vi har nå gitt Miljødirektoratet i oppdrag å innhente et tilbud som skal sikre at andre miljøer kan etterprøve og gjøre en ny genetisk vurdering. Hvor lang tid en slik vurdering vil ta, vet jeg ikke, men det kan ta lang tid, for dette er grundig og viktig arbeid.

Presidenten: Per Rune Henriksen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Rune Henriksen (A) [10:42:17]: Hele spørsmålet om ulvepolitikken, slik det er framkommet nå i det siste, blir nærmest uvirkelig, og Stortinget må gang på gang presse og presse på for å få gjennomslag for det som det er et bredt forlik bak, slik som mange av oss vurderer det. Det blir et spillfekteri hvor statsråden gjemmer sin politiske agenda bak sin tolkning av § 18.

Uttak av Slettås-flokkene vil etter min mening være klart innenfor det som ligger i Stortingets vilje, slik den framkommer i ulveforliket. Mener statsråden at det er hans oppgave å belære Stortinget om hva Stortinget faktisk mener i denne saken?

Statsråd Vidar Helgesen [10:43:06]: Det har vært gjort klart helt fra stortingsmeldingen om ulv i fjor at vi kunne komme i en situasjon hvor vi – selv om vi er godt over bestandsmålet for ulv – vil ha lovkrav som står i veien for felling av enkeltflokker og for vedtak om felling av slike. Det er fordi vilkårene i loven er klare og ikke relaterer seg til bestandsmålet. Derfor har vi vært åpne i etterkant av min beslutning i desember om at vi har en utfordring i å få Stortingets forvaltningsmål, norsk lov og internasjonale forpliktelser til å henge sammen. Dette redegjorde vi grundig for i den proposisjonen vi har fremlagt, og det lovforslaget vi har fremlagt, er et initiativ for å komme nærmere i å balansere forvaltningsmålet og lovgivningen.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:44:17]: Det er ikke noen tvil om hvilket pattedyr som har fått mest oppmerksomhet i denne salen de to siste månedene. Men når statsråden sier «den beste juridiske ekspertise», må jeg i hvert fall minne om at det Lovavdelingen selv sa, har jo regjeringen nå overprøvd. Lovavdelingen sa at det kunne være tvilsomt om naturmangfoldloven skulle forstås slik eller

sånn, men Bern-konvensjonen satte en stopper for Stortingets vilje. Men nå har regjeringen selv foreslått endringer i naturmangfoldloven, som nå plutselig er i tråd med Bern-konvensjonen, så det er også regjeringen som skli i sin lovforståelse.

Men det er ikke spørsmålet. Mitt spørsmål er: Er statsråden bekymret for at denne saken også har blitt et uttrykk for at altfor mange i dette landet har mistillit til sentrale myndigheter og deres forvaltning av et lovverk som berører folk så direkte?

Statsråd Vidar Helgesen [10:45:27]: Det er klart jeg er bekymret. Jeg hadde ikke arbeidet så mye med en proposisjon til Stortinget og med å forsøke å finne løsninger i denne situasjonen om jeg ikke var bekymret. Jeg hadde ikke sagt at jeg tar innover meg den virkeligheten folk opplever i ulvesonen, hvis jeg ikke var bekymret og engasjert i denne saken. Men jeg er engasjert både i rovviltpolitikken, i det å forsøke å følge opp Stortingets vedtak og i rettsstaten for å sikre at vi som regjering holder oss innenfor lovens rammer.

Jeg må, selv om det ikke var spørsmålet, få lov til å påpeke at det er ingen problemer med at Bern-konvensjonen er strengere når det gjelder vilkåret for skadepotensial, men samtidig har åpninger på andre områder, for det lovforslaget vi har fremlagt, er nemlig et lovforslag som er uavhengig av kravet om skadepotensial, så der er det ingen motsetning.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:46:42]: Disse noen og åtti ulvene, eller 38 norske ulvene, får mye oppmerksomhet. Jeg synes det er litt spesielt at dagen etter at Donald Trump ruller tilbake klimalovgivning og setter hele Parisavtalen i spill, er det viktigste spørsmålet på Stortinget for både Senterpartiet og Arbeiderpartiet hvordan vi får skutt mer av en kritisk truet art som ulv i Norge. Men det er kanskje ikke så spesielt, det er to partier som blir mer og mer like i klima- og miljøpolitikken.

Men så til selve spørsmålet. Det vinteren har vist og fått tydelig fram, er at vi har et sterkt lovverk i Norge, både de internasjonale avtalene vi har inngått, Bern-konvensjonen og naturmangfoldloven. Et forsøk fra Stortinget er hele tiden å prøve å få regjeringen til å bryte det lovverket. Denne gangen er det rovviltforskriften. Jeg vil bare ha en bekreftelse fra statsråden på at man ikke kan pålegge en regjering å bryte norsk lov ved å endre en rovviltforskrift.

Statsråd Vidar Helgesen [10:47:52]: Hensikten med en forskrift er å tilrettelegge for gjennomføring av loven. Det er slik at lov står over forskrift. Det er også slik at lovvedtak fra Stortinget står over anmodningsvedtak fattet av Stortinget. Det er regjeringen både klar på og klar over, og det ligger til grunn for vår utøvelse av politikken.

Presidenten: Heikki Eidsvoll Holmås – til oppfølgingsspørsmål.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:48:15]: Folk vil ta vare på ulven og vil ha levedyktige stammer av ulv i Norge. Ulven er kritisk truet i norsk natur, og da skal altså bestanden etter loven bygges opp, ikke skytes ned. Vi har en

svensk-norsk ulvestamme, og tanken til Stortinget var at vi burde ha en felles forvaltning av ulvestammen med Sverige. Det hadde også vært det logiske å gjøre. Men regjeringen satte i gang et eget løp for å ta vare på den norske bestanden på grunn av at man ventet på avklaringer mellom Sverige og EU. De avklaringene er vel nå i stor grad kommet, så spørsmålet mitt til statsråden er: Når Stortinget helt åpenbart sliter med å forholde seg til sin egen vedtatte lov, ville det være en idé å ta opp igjen ideen om en felles forvaltning med svenskene av den svensk-norske ulvestammen?

Statsråd Vidar Helgesen [10:49:30]: Regjeringen har gjort flere forsøk på å komme i reell dialog med svenskerne rundt forvaltningen av ulv, den sørsandinaviske ulvestammen. Det har ikke ført frem, det har ikke vært mulig, og det ligger til grunn for den ulvemeldingen vi fremmet i fjor. Situasjonen mellom Sverige og EU knyttet til Sveriges gjennomføring av habitatdirektivet, som er EUs gjennomføring av Bern-konvensjonen, veksler nok litt. Det er ikke nødvendigvis slik at man har nådd et nivå av permanent ro i forholdet mellom Sverige og EU i dette spørsmålet. Jeg tror bl.a. det er signaler om at ulvedommen som kom i Sverige i romjulen, kan ha ført til nye diskusjoner mellom Sverige og EU. Men vi følger den utviklingen tett, og vi er innstilt på stadige forsøk på mer dialog med svenskene om dette.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:50:52]: Vi skulle gjerne ha stilt spørsmål om de store klimaendringene vi står foran. Jeg henviser heller til pressekonferansen som er tillyst senere i dag, for jeg har lyst til å stille et spørsmål til næringsministeren.

Et omfattende skjemavelde er krevende for mange bedrifter. Rapporteringsplikt er en stor belastning for alt norsk næringsliv. Færre innrapporteringskrav, økt digitalisering og et forenklet regelverk er generelt det som kan være med og bidra til å gjøre det enklere for spesielt landets små og mellomstore bedrifter. Det er gjort flere forenklingstiltak – både under den forrige og under den nåværende regjering – som Venstre har støttet helhjertet opp om. Men sjøl om det er blitt gjort mye bra, viser undersøkelser, f.eks. fra Virke, at én av ti virksomheter opplever at det har blitt enklere, fire av ti mener at byrden er uendret, mens halvparten mener at regel- og innrapporteringsbyrden har blitt større. Mange opplever at det kommer stadig nye regler, registreringsordninger og gebyrer.

Regjeringspartiene har lovet å redusere næringslivets kostnader knyttet til regelbruken med 15 mrd. kr innen 2017. Det er et ganske ambisiøst mål, og det er krevende å nå. Enkelte tiltak med stort potensial ligger fortsatt ubehandlet hos regjeringa. Et eksempel på det er forslagene fra Regnskapslovutvalget om å droppe kravet om årsberetning for mindre foretak og om å gjennomføre begrenset regnskapsplikt for små foretak. Et annet eksempel er forslagene fra Aksjelovutvalget om å redusere oppbevaringstiden for selskapsdokumentasjon og om å endre spesialregler om oppbevaring av enkelte typer regnskapsmateriale. Bare forslagene fra Aksjelovutvalget antas å gi en årlig besparelse på 2,5 mrd. kr for norske bedrifter.

Spørsmålet mitt er: Kan næringsministeren forsikre oss om at disse sakene blir forelagt Stortinget, sånn at det er mulig å behandle dem før sommeren? Spørsmål 2: Hvilke strategier har næringsministeren for å nå målet om å redusere kostnader knyttet til regelbyråkratiet med 15 mrd. kr innen utgangen av året?

Statsråd Monica Mæland [10:53:09]: Takk til representanten for at også jeg får lov til å svare på et spørsmål i dagens spørretime, og særlig på et spørsmål knyttet til forenkling og til små og mellomstore bedrifter. Jeg har også lyst til å uttrykke takknemlighet for det gode samarbeidet vi fra regjeringens side har hatt med Venstre for å få gjennomført viktige endringer. Å få opp fokuset på gründere og på små og mellomstore bedrifter har vært veldig viktig.

Vi skal ved årets utløp ha redusert næringslivets kostnader med 15 mrd. kr. Mitt mål er – og det har jeg stor tro på – at det skal vi greie å nå.

Så er det nok forskjell på hva som oppleves som forenklinger, og hva som faktisk er det. Det kan vi lite gjøre noe med. Men det vi kan gjøre, er å gjennomføre de tiltakene som vi har på listen vår. Det er gjennomført 66 store og små tiltak i denne regjeringensperiode. Det handler mye om digitalisering. Bare til det faktum at Statistisk sentralbyrås henvendelser til små bedrifter er redusert med 40 pst: Dette er det jo lovpålagt å svare på. Den tilbakemeldingen jeg har fått, er at det har vært en stor belastning for mange små og mellomstore bedrifter. Men det er gjort en rekke endringer, som særlig kommer de små og mellomstore bedriftene til gode.

Svaret på spørsmålet er altså ja, vi tar sikte på å fremme endringer i aksjeloven i løpet av veldig kort tid, slik at Stortinget skal kunne behandle det i inneværende stortingsperiode. Det er et klart mål for oss. Vi har nå en liste over en rekke forenklinger. Vi har en strategi som skal bidra til at vi vil nå målet vårt.

Så er det jo ikke slik at man er i mål, det er bare slik at de lavhengende fruktene på mange måter er tatt ut. Det er et krevende arbeid, som foregår i mange departementer. Men vi har nå fått på plass Regelrådet. De er kommet i arbeid. Det tar selvfølgelig litt tid å få på plass et sekretariat og et råd som skal kunne gjøre jobben sin, men jeg har godt håp om at de vil bidra til at vi ikke innfører nye lover og regler som bidrar til å sette dette arbeidet tilbake.

Trine Skei Grande (V) [10:55:19]: Det er bra. Men f.eks. i Dagens Næringsliv på lørdag var det to sider der man kunne lese at skatteetaten på vegne av regjeringa har foreslått at alle landets bedrifter og arbeidsgivere skal pålegges å kontrollere, rapportere og beregne skattemessige verdier som hver enkelt ansatt har av eventuelle rabattordninger og bonuspoeng når det gjelder treningssenter, forsikring, pizza, hotell, leiebil osv., osv. Man kan få bøter og straffeskatt hvis man ikke gjør dette. Jeg rakk ikke å sjekke, president, om det er lov til å kalle noe et skikkelig dusteforslag, men dette er virkelig det. Det er et paradoks at regjeringspartiene i regjeringplattformen sa at det var nettopp dette de skulle forenkle, og at man skulle ha mer moderne og fleksible ordninger.

I dag fremmet vi i Venstre et representantforslag, der vi bl.a. ber regjeringa skrinlegge hele dette forslaget, som er sendt på høring fra skatteetaten. Mitt spørsmål til nærings-

ministeren er: Vil næringsministeren anbefale sitt parti å støtte dette forslaget fra Venstre?

Statsråd Monica Mæland [10:56:27]: Jeg tror jeg vil gjøre det enda enklere: Jeg vil anbefale sterkt at Regelrådet går inn og ser på konsekvensene av det forslaget, for det er det som er hensikten med Regelrådet når denne typen forslag kommer. Det er mange gode grunner til å gjøre forenklinger sett fra det offentlige side, men som påfører belastninger for det private. Og da er vi ikke kommet så veldig mye lenger. Så det er gode grunner til at Regelrådet tar fatt i denne typen forslag og utreder konsekvensene. Det gir regjeringen et grunnlag for å danne seg en oppfatning av om dette er en god idé eller ikke.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Pål Farstad.

Pål Farstad (V) [10:57:09]: Det er behov for en gjennomgang av regler, forskrifter og lovverk med det formål å sanere reguleringer som har utspilt sin rolle. Jeg vil i den forbindelse spesielt peke på omstillingsloven som et typisk eksempel på en lov som ikke har noen som helst annen hensikt enn unødvendig byråkrati.

Jeg vil også vise til den britiske ordningen «one-in, two-out». Hensikten med ordningen er at der offentlige myndigheter pålegger næringslivet nye reguleringer som medfører økte kostnader, skal eksisterende ordninger og reguleringer reduseres tilsvarende – en innsparing på to britiske pund for hvert pund i økte kostnader.

Et innspill og spørsmål til statsråden er da: Vil statsråden som ledd i et krafttak for forenkling for norsk næringsliv ta initiativ til å avvike unødvendig lovverk som omstillingsloven og innføre en tilsvarende ordning som den britiske i Norge?

Statsråd Monica Mæland [10:58:13]: Jeg opplever at dette er en jobb som har pågått siden vi tiltrådte. Det er en jobb som ble igangsatt på slutten av den forrige regjeringens periode. Deler av jobben består i å prøve å rydde opp i lover og forskrifter. Derfor har vi hatt på høring en rekke forslag om å – jeg hadde nær sagt – skrote, på godt norsk, en del lover og forskrifter.

Men det pussige er jo at lover som ingen mener vi har bruk for, har man plutselig bruk for når vi foreslår å fjerne dem. Et eksempel på det er serveringsloven. Det var et forslag om å fjerne serveringsloven fordi de forholdene den skal ivareta, ivaretas i andre lover og forskrifter. Det har vist seg veldig vanskelig. Plutselig opplever noen, Oslo kommune og flere, at denne er veldig nyttig å ha, og da får man en debatt knyttet til å ivareta det vi skal knyttet til rapporter, sikkerhet etc., kontra det å gjøre forenklinger.

Dette er et krevende arbeid, men mitt klare mål er at vi skal komme i land med forenklinger for 15 mrd. kr i besparelser for næringslivet ved årets utgang.

Presidenten: Else May Botten – til oppfølgingsspørsmål.

Else-May Botten (A) [10:59:31]: Jeg er glad for at både Venstre og statsråden deler Arbeiderpartiets engasjement for at det skal være enkelt å drive næringsvirksomhet i Norge. For omtrent ett år siden, den 23. april,

kunne vi lese i Aftenposten: «Halve Regjeringens skryteliste er rødgrønne tiltak»

En av de viktigste forenklingene vi gjorde, var å gjøre det lettere å starte selskap, bl.a. ved å senke aksjekapitalkravet fra 100 000 til 30 000 kr. Men hensynet til forenkling må balanseres opp mot hensynet til et seriøst arbeidsliv, og Aksjelovutvalget til regjeringen har foreslått å senke kravet til 1 kr. De aller fleste høringsinstansene advarer mot dette, og Økokrim har også advart sterkt. Spørsmålet mitt er: Hvem vil statsråden lytte til i denne saken – Økokrim eller Aksjelovutvalget?

Statsråd Monica Mæland [11:00:27]: Det er jo hele tiden en avveining, det å greie å gjennomføre forenklinger som faktisk virker. Alle deler av et aksjeselskaps liv er digitalisert under denne regjeringen. Det bidrar til kraftige forenklinger, særlig for små og mellomstore bedrifter. Jeg møter mennesker som sier de har etablert et selskap i løpet av to timer en søndag ettermiddag. Slik ønsker vi at det skal være. Det skal være seriøst, det skal være ordentlig, og det skal være etterprøvbart.

Jeg mener at Aksjelovutvalget har gjort en veldig, veldig god jobb, de har mange spennende forslag. Vi har hatt forslagene på høring, og vi oversender vår anbefaling til Stortinget med det første. Et av de mest omtvistede temaene har vært å senke aksjekapitalen til 1 kr. Jeg mener det er mange gode grunner for å gjøre det, for det er ikke gjennom aksjekapitalen vi regulerer et selskap. Men dette forslaget har fått veldig mye motbør, derfor blir det en spennende debatt i Stortinget. Regjeringen kommer ikke til å følge Aksjelovutvalget på dette punktet.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [11:01:37]: Eg må seia det er herleg å høyra Venstre latterleggjera Senterpartiet og Arbeidarpartiet sitt engasjement for folks tryggleik og kamp mot ulv i staden for amerikansk klimapolitikk, medan eit kosespørsmål om forenkling openbert er heilt innanfor.

I svaret har statsråden vist til prestisjeprosjektet Regelrådet, denne ideen om at ein skal nedkjempa byråkrati ved å tilsetja ei mengd byråkratar i eit råd som skal sjå til at utgreiingsinstruksjonen blir følgd. Veldig mange gonger blir det gjeve raudt lys. Det er vanskeleg å sjå kva konsekvensar dette får.

Mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden gje eitt eksempel på ei sak som har vorte forenkla, eller ei forvansking som har vorte stoppa på grunn av arbeidet i Regelrådet?

Statsråd Monica Mæland [11:02:32]: Det er jo slik at næringskomiteens leder, representanten Pollestad, har et stort engasjement mot Regelrådet.

Nå er det ikke en mengde byråkrater som er ansatt. Dette er et veldig godt eksempel på statlige arbeidsplasser som er lagt utenfor Oslo, fordi vi tar hele Norge i bruk. Det er jeg glad for.

Når Regelrådet nå får gjort jobben sin, vil vi se resultater av deres arbeid. Det vil hele tiden komme forslag fra ulike etater og ulike departementer, uansett hvem som sitter i regjering. Regelrådets oppgave er ikke å stoppe forslag, men å gjennomgå forslagene og fortelle om konsekvensene av dem, slik at man skal være klar over det. Det er et arbeid jeg mener at vi kommer til å få se resultatene

av. Vi har ikke sett det ennå, men vi kommer til å se det når de får gjort jobben sin. Det tar rett og slett litt tid fra man har etablert en institusjon, til resultatene kommer.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:03:42]: Mitt spørsmål går til næringsministeren.

Vi er i hvert fall opptatt av klima, og Norge er stor ute i verden på grunn av vår innsats mot hugging av regnskog. Regjeringen hevder de er opptatt av å stanse avskogingen, og Norge bruker omtrent 3 mrd. kr i året på å stoppe slik avskoging, avskoging som skjer for å få plass til svære palmeoljeplantasjer. Økt bruk av palmeolje fører nemlig til økt avskoging, og derfor er det viktig å få ned bruken av palmeolje.

Så til saken: NRK og Aftenposten har avslørt at det er massivt med palmeolje i biodrivstoffet som folk og bedrifter i Norge har kjøpt for å være mer miljøvennlige. Norge burde være det landet som bare brukte det beste biodrivstoffet, det som har garantert klimaeffekt, og som garantert ikke fører til regnskoghogst. Men så langt har miljøminister Vidar Helgesen ikke løftet en finger for å få palmeolje vekk fra biodrivstoffet vårt, selv om han vet at det er alvorlig. Derfor retter jeg ikke spørsmålet til Vidar Helgesen, men vil heller spørre en minister som jeg håper er mer handlekraftig. Næringsministeren klargjør nemlig i disse dager hvilke miljøkrav staten og kommunene skal stille når de gjør innkjøp. En stor andel av biodrivstoffet som kjøpes, går til ferger, postbiler, hjemmehjelpsbiler, flytransport, hurtigbåter og transporttjenester som det offentlige kjøper inn. Likevel legger ikke næringsminister Monica Mæland opp til noe krav om at biodrivstoffet som skal brukes, skal være palmeoljefritt.

Derfor spør jeg: Etter de siste avsløringene – vil næringsministeren sørge for at det i alle offentlige innkjøp av varer og tjenester stilles krav om at biodrivstoffet som brukes, er palmeoljefritt?

Statsråd Monica Mæland [11:05:33]: Takk for spørsmålet. Jeg var et øyeblikk litt i stuss om hvor dette skulle ende.

Det jeg kan svare på, er at vi vil sikre at man ved alle offentlige innkjøp, når de gjøres av kommune, fylke eller stat, skal vektlegge miljø – miljø skal være en del av vurderingstemaet. Vi går ikke inn og bestemmer hvilke bestanddeler i f.eks. drivstoff kommuner skal vektlegge, men vi skal vektlegge miljø. Dette er noe som også kan overprøves av KOFA, Klagenemnda for offentlige anskaffelser, slik at man skal kunne etterprøve at man har fulgt de lover og regler som gjelder.

Det er riktig at det foregår en utredning fordi vi har fått et anmodningsforslag knyttet til 30 pst. vekting, fremmet av Venstre. Det anmodningsforslaget skal vi selvfølgelig svare Stortinget på. Men det viktige nå er at vi har fått på plass et regelverk hvor miljø og lærlinger er de to eneste skal-reglene i et regelverk som vi faktisk har bestrebet oss på å forenkle. Det er ikke veldig enkelt når man skal ivareta mange gode og viktige hensyn.

Vi jobber nå med å spre kunnskap om det nye regelverket. Det er kanskje det aller viktigste når vi vet at vi har 428 kommuner, 19 fylker og en stor stat som alle skal kunne håndtere dette regelverket.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:06:51]: Takk for svaret, men dette viser nettopp hvor viktig det er at næringsministeren er «hands on» i hva slags type krav det er hun stiller. Det forslaget som regjeringen har sendt på høring om at miljø skal vektes med minst 30 pst. i alle offentlige innkjøp, betyr at jo mer biodrivstoff en aktør legger opp til å bruke, desto bedre vil de komme ut i konkurransen om offentlige anbud. Og for å spissformulere: All den tid palmeolje er det billigste drivstoffet på markedet, vil det være sann at jo mer palmeoljebasert biodrivstoff man bruker, desto bedre kommer man ut, med mindre næringsministeren sier klart fra om at palmeoljebasert biodrivstoff skal vi faktisk ikke ha i offentlige innkjøp, fordi miljø både er klima og å sørge for å ta vare på regnskogen.

Statsråd Monica Mæland [11:07:44]: Jeg må bare være veldig tydelig på at regjeringens fremste mål med det nye regelverket har vært å gjøre forenklinger. Vi har hatt det mange har oppfattet å være et mønster av et regelverk, veldig vanskelig å praktisere og vanskelig å etterprøve. Folk er altså mer redde for å følge prosessen enn for det innkjøpet de faktisk gjør. Jeg mener vi er kommet veldig langt. Miljøet er nå en skal-regel, og det er ikke slik at jeg kommer til å gå inn og diktere hvilke typer elementer i et innkjøp den enkelte innkjøper skal gjøre. Det skal gjøres basert på de behov og de mål man har for innkjøpet. Men jeg kommer til å være nøye på at miljøet skal vektlegges. Det er helt nytt i dette regelverket.

Presidenten: Kirsti Bergstø – til oppfølgingsspørsmål.

Kirsti Bergstø (SV) [11:08:46]: Å hindre regnskoghogst er ikke det eneste miljøkravet fra Stortinget som regjeringen har droppet. Stortinget vedtok 1. desember 2015 at regjeringen skulle sikre at alle offentlige ferje- og passasjerbåtanbud skulle basere seg på lav- og nullutslippsteknologi. Verftene langs kysten vår står klare for å bygge elferjer, ledige hender søker uløste oppgaver. Men regjeringen svikter ved å la være å følge opp Stortingets vedtak. Nå er det gått snart to år med høy arbeidsløshet, med høye utslipp. Adventstiden ble vel lang siden 1. desember 2015. Mitt spørsmål er: Har næringsministeren tenkt å følge opp Stortingets vedtak og stille krav til at alle ferje- og passasjerbåtanbud skal basere seg på lav- og nullutslippsteknologi? Og når skal det skje?

Statsråd Monica Mæland [11:09:50]: Det er jo ikke slik at dette var noe Stortinget fant på. Dette er noe som står i den maritime strategien, som ble framlagt av regjeringen, av finansministeren og meg i mai 2015, hvor det står at vi skal ta i bruk lav- og nullutslippsteknologi når det er mulig. Det danner grunnlaget for regjeringens politikk på det maritime området.

Jeg er helt uenig i de premissene som legges for spørsmålet. Regjeringen har hatt en aktiv maritim politikk særlig knyttet til grønn skipsfart. Vi har også lansert egne tilskudd for å flytte gods fra vei til sjø, vi har en egen pakke knyttet til at fylkeskommunene, som jo er de som innhenter anbudene, kan få tilskudd for å innhente mer miljø og mer bærekraft i sine anbud, og vi har innført en egen kondemnerings- og låneordning for å skrote skip og få bygd nye. Så vi har i aller høyeste grad prøvd å bidra til en grøn-

nere skipsfart. Men det arbeidet er selvfølgelig ikke ferdig, det er noe vi kommer til å fortsette med.

Presidenten: Åsmund Aukrust – til oppfølgingsspørsmål.

Åsmund Aukrust (A) [11:10:59]: Jeg tror mitt spørsmål går til klimaministeren, fordi det retter seg mot det som var temaet for hovedspørsmålet fra SV, nemlig bruk av palmeolje i biodrivstoff.

I debatten om biodrivstoff høres det av og til ut som om biodrivstoff er et mål i seg selv. Det er det selvsagt ikke. Det er en målsetting for å få ned utslippene. Men da må vi vite at det biodrivstoffet vi bruker, faktisk får utslippene ned, og at det produseres på en bærekraftig måte. Den beste måten å vite at det som blir produsert, blir produsert på en bærekraftig måte, er å produsere det selv. Sverige og Finland har kommet mye lenger i å ha egen produksjon enn det vi har her i Norge.

Mitt spørsmål til klimaministeren er derfor: Hvilke tiltak vil statsråden iverksette for å sikre at vi får mer produksjon av bærekraftig biodrivstoff her i Norge?

Statsråd Vidar Helgesen [11:11:56]: Det viktigste for næringslivet når de skal fatte beslutninger om etableringer og tunge investeringer i av og til ny og uprøvet teknologi, er at vi fra politisk hold har rammebetingelser som er forutsigbare, og at vi legger løp som peker fremover mer enn fra år til år, men over tid. Det er derfor vi har lagt stor vekt på å få på plass en opptrappingsplan for biodrivstoff, der vi øker kravet til innblanding av biodrivstoff og også øker kravet til andelen annen generasjons bærekraftig biodrivstoff. Vi har fått god tilbakemelding fra næringslivet, inklusiv skognæringen, på at den langsiktigheten vi nå legger til rette for, er velkommen og noe annet enn dieselpushing og frem-og-tilbake-politikk, som vi har sett mange nok eksempler på på dette feltet.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [11:13:16]: Formålet med politikken er å få ned forbruket av de fossile drivstoffene så fort som mulig, der biodrivstoff er en viktig overgangsordning for personbilene, men etter hvert også må konsentreres inn mot tungtransport, skipsfart og flytransport. Etter hvert som behovene vokser, må vi sørge for at det blir bedre og bedre kvalitet på det biodrivstoffet. Det betyr ikke at det ikke også finnes bærekraftig palmeolje, men volumet av det som forbrukes, er en problemstilling. Men det må føres en aktiv politikk både for å bedre bærekraftskriteriene og for å støtte opp under bransjeavtaler. Vi har mange som går bort fra palmeolje, men vi må også se på mulighetene for en raskere innføring av det som er høyverdig biodrivstoff, der vi nå stiller krav for første gang.

Da blir spørsmålet: Ser statsråden for seg at det med den utviklingen vi har, er mulig å få en enda raskere opptrapping av høyverdig biodrivstoff?

Statsråd Vidar Helgesen [11:14:26]: Det ligger jo som en forutsetning for opptrappingsplanen at den skal forskriftsfestes. Det betyr at den skal ut på høring, og det betyr at vi vil få innspill fra bransjen om utsiktene i mar-

kedet. Det fremgår også av budsjettforliket at vi skal følge pris- og markedsutviklingen tett, og derunder også vurdere tilgangen på drivstoff.

Jeg tror at med den forutsigbarheten vi legger opp til både med tanke på opptrapping av biodrivstoff og en klar beskjed om at klimapolitikken kommer til å bli strammere i årene fremover, vil markedet vite at det er bærekraftig biodrivstoff som er fremtiden. Samtidig arbeider vi for at det europeiske regelverket her skal skjerpes inn, at EUs bærekraftskriterier skal bli strengere, og det er det som virkelig er viktig, for dette er ikke bare et norsk marked, det er et europeisk marked, og det er et europeisk regelverk som ligger til grunn for det som omsettes i Norge. Så jeg tror at ja, vi kommer til å se mer produksjon av bærekraftig biodrivstoff. Men jeg er enig i at dette er i det lange løp en overgangsordning.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Else-May Botten (A) [11:15:41]: Mitt spørsmål går til næringsministeren.

Vi har hatt noen krevende år i norsk økonomi. Ledigheten har vært høyere enn på 20 år, og det skapes veldig få nye arbeidsplasser i privat sektor.

Maritim næring har vært utrolig viktig for nasjonen Norge. Vi har hele verdikjeden, mange arbeidsplasser, og det skapes mye verdier i næringen. Skipsfarten er en internasjonal næring, men det betyr ikke at vi ikke kan jobbe for å sikre gode lønns- og arbeidsvilkår for dem som skal til sjøs.

I går fant vi sammen i denne salen om lovfesting av nettolønnsordningen. Det var et viktig skritt og forhåpentligvis enden på visa for Høyres kompetansemødel, som faktisk ville ført til at mange tusen sjøfolk falt utenfor denne ordningen. Men vi finner ikke sammen om alt, og viljen til å sikre gode lønns- og arbeidsvilkår er ikke likt fordelt i denne salen.

På fergene mellom Oslo og København, Bergen, Stavanger og Hirtshals og resten av utenlandsrutene mellom de skandinaviske landene har det vært regelen at skandinaviske lønns- og arbeidsvilkår er gjeldende. I forslaget til NIS-forskrift, som nå har vært på høring, har statsråden foreslått å endre denne. Med små grep vil rutene kunne flagge til NIS og erstatte deler av mannskapet med billigere, utenlandsk arbeidskraft. Dette har skapt stor uro, ikke bare i Norge, men også i våre naboland. Danskene og svenskene har begynt å reagere og aksjonere, og ikke minst har politikere begynt å stille spørsmål til sine regjeringer.

Det som bekymrer meg, er at den regjeringen som vi har i Norge, ikke ser ut til å ville lytte til denne uroen. Hvorfor vil statsråden gå i front for dårligere lønns- og arbeidsvilkår i Norden? Er dette en villet politikk, eller har statsråden bare gjort en for dårlig jobb?

Statsråd Monica Mæland [11:17:40]: Spørsmålet er ganske overraskende, tatt i betraktning alle de gangene jeg har svart representanten på akkurat dette.

I Sundvolden-erklæringen var denne regjeringen veldig tydelig på at vi må styrke norsk maritim næring, norske sjøfolk. Det er en næring som sysselsetter over 110 000 mennesker, og som er viktig for Norge. Vi varslet at vi ville sette ned et fartsområdeutvalg, vi varslet at vi ville lov-

feste nettolønnsordningen, og vi varslet at vi ville gjøre endringer som bidro til at flere skip ble flagget hjem, at flere norske sjøfolk ble sikret. Så satte vi ned et partssammensatt utvalg. Det som er pussig med denne debatten, er at i alle andre sammenhenger er Arbeiderpartiet opptatt av trepartssamarbeidet, men det gjelder ikke maritim næring; der er det topartssamarbeidet som gjelder.

Representanten er nok godt kjent med at vi fikk overlevert en anbefaling fra det partssammensatte utvalget i januar 2015. Vi fremmet en maritim strategi i mai 2015. Og vi gjennomfører lojalt: Vi har styrket nettolønnsordningen, vi har utvidet nettolønnsordningen, i går lovfestet vi nettolønnsordningen. Dette var jo noe Arbeiderpartiet ble veldig for da de kom i opposisjon, men som de altså ikke løftet en finger for å få gjennomført i åtte år i posisjon. Så langt strekker bekymringen seg for maritim næring.

Så er det slik at en av anbefalingene fra utvalget, dette skjøret kompromisset, var å endre også fartsområdereglene. Det har vi bestrebet oss på å gjennomføre. Vi fikk ikke notifisert den ordlyden som Fartsområdeutvalget brukte, og vi har derfor foreslått en annen ordlyd med akkurat det samme formål. Så sa jeg i går – og jeg kan godt gjenta det i dag – at hvis det er slik at vår anbefaling gir utilsiktede virkninger, så kommer vi til å gjøre noe med det. Vi har ett motiv, og det er å følge opp det partssammensatte utvalget. Arbeiderpartiet argumenter nå for å skrote det og høre på den ene parten og ikke den andre. Jeg er opptatt av bærekraftige maritime rammebetingelser i de neste årene.

Else-May Botten (A) [11:19:48]: Statsråden viser til Fartsområdeutvalget, men mange av deltakerne i det utvalget viser jo til at forutsetningene er betydelig endret siden man ble enig der. Det gjelder bl.a. den såkalte konkurranseulempen mot Danmark. En samlet arbeidstakerside mener at dette gjør at man ville ha kommet til helt andre konklusjoner nå. Man hører også lignende fra arbeidsgiversiden, for NHO Sjøfart skriver i sin høringsuttalelse at det er «ikke gitt at fartsområdeutvalget ville konkludert på samme måte dersom disse premisene var gitt» – sånn som de er i dag.

Det er et utfordrende samarbeidsklima mellom partene, ja, men i Norge prøver vi å søke trepartsløsninger i fellesskap, og staten spiller en viktig rolle. Derfor er spørsmålet mitt, når endringene er sånn som de er i dag, hvorfor statsråden eventuelt ikke kan innkalle Fartsområdeutvalget igjen, se på denne situasjonen og finne løsninger som vil være bra for alle partene.

Statsråd Monica Mæland [11:20:55]: Jeg kan berolige representanten med at jeg senest i forrige uke hadde møte med partene i Fartsområdeutvalget, de som var representert der, sammen med fiskeriministeren, og det var nettopp for å diskutere den vanskelige situasjonen vi ser i deler av maritim næring, og invitere til innspill i den anledning. Vi diskuterte også Fartsområdeutvalgets innstilling.

Det er riktig at arbeidstakersiden har ombestemt seg. Det er helt riktig, men det er ikke riktig at det har skjedd dramatiske endringer. Det er slik at nettolønnsordningen er forbedret, men det var det faktisk en del av Fartsområdeutvalgets innstilling at den skulle, så det var en del av regnestykket tilbake i 2015.

Det er én ting som har endret seg, det var begge parter

enige om, og det er valutasituasjonen. Men jeg blir jo veldig forundret hvis representanten nå argumenterer for at vi skal ha en maritim politikk som baserer seg på valutaspekulasjoner, de neste årene. Sånn kan vi rett og slett ikke ha det. Vi må ha rammebetingelser, vi må ha forutsigbarhet, som gjør at vi oppnår det vi ønsker, nemlig å sikre maritim næring, sikre norske sjøfolk videre.

Presidenten: Odd Omland – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Omland (A) [11:22:09]: Dette er jo ikke den eneste saken som handler om utfordringer for gode lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann. Det har vi også vært inne på tidligere.

Regjeringen deler Arbeiderpartiets ambisjon om en stor satsing på havrommet. Men det er en avgjørende forskjell. For vår del innebærer det at vi skal skape trygge arbeidsplasser, med anstendige lønns- og arbeidsvilkår, mens regjeringen ser ut til å ville la markedet rå. Selv statsrådets konservative kollega i Storbritannia ser at det er behov for nye reguleringer. 30. januar leste vi i The Telegraph at minister Hayes har satt i gang en utredning om lønns- og arbeidsvilkår på den britiske delen. Hva er det statsråden vet som ikke hennes britiske kollega vet?

Statsråd Monica Mæland [11:23:01]: Jeg har oppdaget at også Arbeiderpartiet har oppdaget havrommet etter at regjeringen lanserte sin havstrategi i mai i fjor. Den strategien ble for øvrig levert i februar, og er en viktig strategi for å ta ut det enorme potensialet på alt som finnes på, i og under havoverflaten, og vi er en havnasjon framfor noen.

Jeg skal ikke svare for britiske myndigheter, men en utredning måtte jo begrunnes i at vi trenger kunnskap. Det gjør vi ikke, det har vi jo. Dette spørsmålet har vært utredet i årtier, så kunnskap har vi. Spørsmålet er bare: Er dette noe vi ønsker å gjennomføre? Er dette noe Arbeiderpartiet ønsker å gjennomføre? Jeg forholder meg lojalt til det partssammensatte utvalget. I motsetning til Arbeiderpartiet har jeg respekt for trepartssamarbeidet. Det betyr at vi gjennomfører det Fartsområdeutvalget anbefalte. Dette punktet var diskutert, det sto ikke på listen over anbefalinger.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [11:24:13]: Opp mot 1 000 mennesker er i ferd med å mista jobben i Color Line. Næringsministeren er overraska over at dette vert eit tema i spørjetimen. Eg er overraska over at næringsministeren vert overraska, for dette er eit veldig alvorleg tema, og det som vert etterlyst, nemleg at Fartsområdeutvalet kan samlast igjen, gjera ei ny vurdering og konkludera med at anten står ein fast ved det ein har sagt tidlegare, eller så ser ein behov for ei justering, er ganske lite kontroversielt.

Det har gått ei tid. Treparsamarbeidet er eit kontinuerleg arbeid, ikkje noko ein gjer ein gong per stortingsperiode. Så mitt spørsmål er: Kva er det statsråden fryktar ved å be Fartsområdeutvalet gjera ei ny vurdering av dette?

Statsråd Monica Mæland [11:25:09]: Jeg er ikke forbauset over temaet, men jeg lar meg forbause over at

det stilles spørsmål som man vet svaret på, fordi man driver et politisk spill. For det er det dette handler om. Dette kunne man stilt spørsmål om da vi fikk Fartsområdeutvalgets innstilling i januar 2015, eller i hvert fall da vi la fram regjeringens maritime strategi i 2015. Det gjorde man ikke. Man satt stille fordi alle satt helt stille. Dette var et skjørt kompromiss. Vi prøver nå lojalt å følge det opp.

Så er det slik, og jeg gjentar: Jeg hadde møte med partene i Fartsområdeutvalget i forrige uke. Det er dyp uenighet om forståelsen av fartsområdeendringene. Man er enig om at Fartsområdeutvalget anbefalte det, og så er man uenig om hvorvidt situasjonen i dag er endret. Det vil si: Man er enige om at valutasituasjonen er endret. Det bidrar ikke til at vi kan sette ned et nytt fartsområdeutvalg. Vi kan ikke ha en politikk som baserer seg på valutasituasjonen de neste årene. Det er heller ingen enighet om å utrede norske lønns- og arbeidsvilkår. Det er dyp uenighet om hvorvidt dette vil bidra til å svekke eller sikre norske sjøfolk.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:26:25]: Den maritime klyngen og den maritime næringen i Norge er mangslungen. Den består av både de folkene som er ute, de som opererer og organiserer det hele, og verftsnaeringen, som leverer til den maritime klyngen. En av de tingene som tydeligst kom fram fra bl.a. Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft, var en klar beskjed om at det offentlige måtte bruke sin innkjøpskraft til å etterspørre grønn teknologi og grønne løsninger, for på den måten ville verftsnaeringen få et grønt konkurransefortrinn.

Stortinget vedtok altså 1. desember 2015:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som sikrer at alle fylkeskommunale og kommunale ferger og hurtigbåter benytter lav- eller nullutslippsteknologi ved nye anbud og på ruter i egen regi.»

Det er snakk om offentlige anskaffelser. Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft sa at nå er det på tide at regjeringen følger opp dette.

Hvorfor har ikke næringsministeren i sine forskrifts- endringer til offentlige anskaffelser stilt krav om at alle fylker og kommuner skal benytte null- og lavutslippsteknologi?

Statsråd Monica Mæland [11:27:33]: Det punktet som representanten viser til fra Stortinget i desember 2015, ble lansert av finansministeren og meg allerede i mai 2015. Allerede i maritim strategi sa vi at det skulle stilles slike krav når det var mulig.

Så har vi gjort det vi kunne for å bidra til en grønnere skipsfart. Det ene er å endre reglene for offentlige anskaffelser, hvor miljø skal vektlegges, men det er ikke slik at vi går inn og bestemmer hvilken type teknologi og hvilket innhold det skal være i drivstoff. Da måtte vi gjøre det på alle typer offentlige innkjøp – alle måtte da detaljeres.

Hele hovedhensikten med det nye reglementet har vært å gjøre forenklinger, så vi har nå lansert en tilskuddsordning, slik at fylkene skal settes i stand til å etterspørre grønn teknologi. Vi har bidratt til det gjennom et program for grønn skipsfart, og vi bidrar til det gjennom å drive aktiv opplæring i det nye regelverket. Men vi går ikke inn i regelverket og diskuterer båter, biler, kaffe og bløtkaker. Det er et regelverk som skal gjelde alle – hele offentlig sektor.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er omme.

Sak nr. 2 [11:28:46]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 6, fra representanten Øystein Langholm Hansen til kommunal- og moderniseringsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av kommunal- og moderniseringsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Jan Bøhler til kommunal- og moderniseringsministeren, vil bli besvart av innvandrings- og integreringsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 8, fra representanten Odd Omland til næringsministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra statsråden foreslås spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 5, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmålene 13 og 14, fra henholdsvis representantene Christian Tynning Bjørnø og Marianne Aasen til kunnskapsministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren på vegne av kunnskapsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 17, fra representanten Anette Trettebergstuen til kulturministeren, vil bli tatt opp av representanten Arild Grande. Etter anmodning fra statsråden foreslås spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 6.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Spørsmål 1

Marianne Marthinsen (A) [11:29:14]: «Etter en nedgang i inntektsulikhet, målt ved den såkalte Gini-koeffisienten, under Stoltenberg II-regjeringen, ser vi at ulikhetene øker kraftig etter at Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen tiltrådte. Fasiten etter fire budsjetter er at landets aller rikeste får 160 ganger mer i skatteuttak enn hva de 94 prosentene med lavest formue får i snitt.

Synes statsråden det er bekymringsverdig at inntektsforskjellene øker såpass kraftig med dagens regjering?»

Statsråd Siv Jensen [11:29:48]: La meg først få lov til å si at Marianne Marthinsens fremstilling av de faktiske forhold er skjev. Inntektsulikheten har ikke økt kraftig med denne regjeringen. Faktum er at det over de siste tiårene har vært en ganske moderat trend i retning av økte inntektsulikheter. Den trenden var også virksom under Stoltenberg II-regjeringen. Hovedbildet er at ulikhetene over de siste par tiårene ikke har økt mye i Norge. Inntektene hos oss er dessuten jevnere fordelt enn i de fleste andre land.

At den målte Gini-koeffisienten gjorde et hopp i 2015,

skyldes ikke at forskjellene har økt kraftig, men tilpasninger til endringer i utbytteskatten. Utbytterne doblet seg fra 2014 til 2015 fordi skattesatsen på utbytter ble satt opp fra 2016. Det er heller ikke noe nytt at tidspunktet for uttak av utbytter er svært følsomt for endringer i skattesystemet. Det samme skjedde i både 2000 og 2005 som følge av økt utbytteskatt. Midler ble tatt ut av selskapene som utbytte for å spare skatt. Deretter ble ny aksjekapital skutt inn igjen i selskapene. En slik flytting av inntekter frem og tilbake mellom selskap og personlig eier påvirker selvsagt ikke de reelle inntektsforskjellene. Den slår likevel ut i Gini-koeffisienten, der utbytter til personlige eiere inngår i inntekt, men inntekter opparbeidet i selskaper gjør det ikke.

Hva som påvirker ulikhet, er sammensatt. Vi ser at drivkrefter som trekker i retning av økte forskjeller i andre land, som globalisering og teknologisk utvikling, også i noen grad er virksomme i Norge. I tillegg har den høye innvandringen trukket i retning av økte inntektsforskjeller.

Endringer i skattesystemet spiller derimot liten rolle for å forklare trenden med økt ulikhet de siste tiårene, og regjeringens skattelettelser har kommet brede grupper til gode. Mens Gini-koeffisienten økte med 29 pst. fra 1986 til 2015, har regjeringens skattepolitikk knapt påvirket Gini-koeffisienten. Skatteendringer har kun bidratt med en økning på anslagsvis 0,8 pst. over fireårsperioden 2014–2017.

La meg også minne om at skattesystemets viktigste bidrag til omfordeling uansett er å finansiere brede og gode velferdstjenester og ordninger for å sikre inntekt. Vi har en offentlig finansiert skole, vi har et godt utbygd offentlig helsevesen, og vi har inntektssikring for dem som står utenfor arbeidslivet. Den direkte omfordelingen gjennom progressiviteten i skattesystemet betyr vesentlig mindre.

La meg også minne representanten om at Norge er et av landene i verden med lavest ulikhet, og regjeringen jobber for at det bildet skal bevares også i fremtiden. Derfor har vi prioritert de store pengene til velferd og trygghet i hverdagen til folk – til kunnskap i skolen, til bedre vei og bane, til styrket kommuneøkonomi og til et trygt sosialt sikkerhetsnett.

Marianne Marthinsen (A) [11:32:46]: Takk til finansministeren for svaret.

Nå bruker hun mye tid og energi på å fortelle Stortinget at skattepolitikken egentlig ikke har noe særlig å si for utviklingen i ulikhet, men skal vi bedrive historieskriving, er jo faktum at inntektsulikheten gikk noe ned mens Stoltenberg II-regjeringen var i virksomhet, og at skattereformen av 2006 var en viktig forklaring på det. Vi har fått analyser i etterkant som bekrefter det.

Det er klart at skattepolitikken betyr noe, og den profilen som har vært på regjeringens skatteuttak gjennom denne perioden, bidrar selvsagt helt direkte til at inntektsforskjellene og formuesforskjellene øker.

Så er det selvsagt flere faktorer som er i spill her, det er det heller ingen som benekter. Hvis vi går inn i ulikhetstallene, er det at vi har flere på vedvarende lavinntekt, at vi har flere unge uføre, og at sosial bakgrunn betyr mer for hvordan unge menn nå klarer seg videre i livet, noe av det som virkelig bidrar til bekymring.

Da vil jeg rett og slett spørre finansministeren hva hun mener er den viktigste årsaken til at vi ser en slik utvikling.

Statsråd Siv Jensen [11:33:58]: Jeg sa ikke at skattepolitikk ikke betyr noe. Jeg mener at skattepolitikk betyr ganske mye for konkurransevnen til norsk næringsliv, men det betyr også noe at vi har skattefinansierte velferdsordninger i Norge. Og det var det jeg forsøkte å få frem i mitt svar, nemlig at den største og viktigste måten vi omfordeler på i Norge for å sikre at alle tar del i våre velferdsordninger, er gjennom omfordelingen i skattesystemet. Så selvfølgelig betyr det noe.

Påstanden til representanten Marthinsen er jo at regjeringens skattelettelser har gitt seg store utslag i Gini-koeffisienten. Det er ikke riktig. Jeg mener at vi skal være stolte av som land at vi, i en situasjon der forskjellene øker ganske mye i mange andre land i verden, har klart – på tvers av ulike politiske partier – å opprettholde en bred enighet om at vi skal redusere forskjellene og holde ulikhetene lavest mulig. Det har vi lyktes ganske godt med.

Marianne Marthinsen (A) [11:35:01]: Når vi ser på Gini-koeffisienten og hvordan den har utviklet seg over de siste årene, er det en markant økning over de siste par årene som det er vanskelig å forklare seg bort fra. Og så er det ikke bare skattepolitikk som betyr noe for hvordan det utvikler seg – selvfølgelig er det ikke det – det jeg påstår, er at skattepolitikken har en direkte effekt, krone for krone, på hvordan inntektsforskjeller og formuesforskjeller utvikler seg i Norge. Det er det finansministeren prøver å snakke seg bort fra.

Når Arbeiderpartiet er opptatt av ulikhet og løfter ulikhet inn i spørretimen, handler ikke det bare om en tanke om solidaritet eller en tanke om rettferdig fordeling. Det handler også om å sikre vår langsiktige konkurransevne og vår omstillingsevne, fordi vi tror at det å investere bredt i befolkningen er mer effektivt enn å konsentrere velstanden i toppen.

Er finansministeren enig i det? Er hun i så fall bekymret for at tendensen til økt ulikhet kan svekke vår omstillingsevne og vår konkurransevne på sikt?

Statsråd Siv Jensen [11:36:11]: Jeg mener at Marianne Marthinsen tar et helt feil utgangspunkt når vi diskuterer dette. Vi er enige, tror jeg, på tvers av alle de politiske partiene i Norge, om at lav ulikhet er en styrke for Norge. Vi har fått ros og anerkjennelse, senest helt nylig, i forrige uke, i OECDs nye vekstrapport, hvor man peker på at ulikhetene i Norge er mye lavere enn i mange andre, sammenlignbare land. De peker også på betydningen av at vi fortsetter å gjennomføre mange av de reformene regjeringen har tatt i initiativ til, deriblant skattereformen.

Så jeg er enig i at vi må være opptatt av både konkurransevne og omstilling, men da må vi klare å ha flere tanker i hodet på en gang. En av grunnene til at regjeringen har vært opptatt av å redusere selskapskatten og formuesskatten, handler jo om å styrke konkurransevnen for vårt næringsliv. Der ligger nøkkelen til å skape flere arbeidsplasser på sikt. Skaper vi flere arbeidsplasser, kommer flere mennesker i arbeid, og vi trygger velferden for den enkelte. Det må være målet også når vi ser det i et ulikhetsperspektiv.

Spørsmål 2

Tore Hagebakken (A) [11:37:19]: «Finansministeren gikk ut i Aftenposten før valget i 2013 og forsvarte økte forskjeller. «Det er ingen offentlig oppgave å utjevne forskjeller som skyldes at noen tjener mer, arver mer og eier mer enn andre», mente Siv Jensen ifølge avisen.

Har statsråden endret sin holdning til økte forskjeller, slik hun tydeligvis har gjort til handlingsregelen som hun nå trykker til sitt bryst, og avgiftene som hun nå har økt med 4 mrd. kroner?»

Statsråd Siv Jensen [11:37:54]: Regjeringen jobber for at Norge skal være et land med små forskjeller. Vi ønsker at velstandsveksten skal komme alle til gode. Det har vi lyktes godt med i Norge. Inntektsforskjellene er blant de laveste, og levestandarden er blant de høyeste.

Dårlige levekår i oppveksten og dårlig tilgang på utdanning og helsetjenester kan skape forskjeller i mulighetene for å lykkes. Den type forskjeller kan også forplante seg over generasjoner ved at levekårsproblemer og lav utdanning går i arv. Lav inntekt som skyldes vanskelig familiebakgrunn, sykdom og andre forhold som den enkelte ikke kan påvirke, er urettferdig. Norge har derfor et utstrakt velferdstilbud som bidrar til inntektssikring til dem som faller utenfor, en god skole for alle og et godt utbygd offentlig helsevesen.

Det viktigste skillet går mellom dem som er innenfor, og dem som er utenfor arbeidsmarkedet. Det å få flest mulig til å delta i arbeidsmarkedet er avgjørende for å unngå at vi får større forskjeller i årene fremover. Særlig er det viktig at personer med lav utdanning, dårlige norskkunnskaper, helsemessige utfordringer eller andre utfordringer så langt som mulig får et fotfeste i arbeidslivet. Kvalifisering for deltakelse i arbeidsmarkedet er derfor helt sentralt, og det krever god kvalitet i utdanningssystemet.

Da er det mindre viktig at noen har høye inntekter. Innsats, arbeid og vilje til å ta risiko ved oppstart av nye bedrifter og arbeidsplasser skal lønne seg. Utsikter til avkastning er en viktig drivkraft for nye investeringer, nye ideer og utvikling, og dermed også for økonomisk vekst. Ulik innsats og ulik risikotaking gir selvfølgelig også en viss ulikhet. Det må det være rom for hvis Norge fortsatt skal kunne ha høy velstandsvekst.

Det var flere påstander i spørsmålet fra representanten Hagebakken som jeg mener er gale. Det er slik at Arbeiderpartiet nå gjennom veldig lang tid har kritisert regjeringen for å bruke for mye oljepenger, og nå beskylder han meg for å trykke handlingsregelen til mitt bryst. Det jeg har sagt hele tiden, er at det er viktig at vi praktiserer den fleksibelt og tilpasser pengebruken til den faktiske økonomiske situasjonen vi har fra det ene året til det andre.

Så har denne regjeringen redusert skatter og avgifter samlet sett med 21 mrd. kr. Det står i grell kontrast til løftet fra Arbeiderpartiet om å skjerpe skattene i neste stortingsperiode med 15 mrd. kr.

Tore Hagebakken (A) [11:40:34]: Lav ulikhet er et fortrinn for Norge, sa finansministeren. Hvorfor da gå motsatt vei? Jeg hører hva Siv Jensen sier, men hennes regjering og hun gjør noe annet. Regjeringa prøver ofte å skape et inntrykk av at de rikeste sjølsagt må få mer i

skattekutt så lenge de betaler mest skatt, men når en ser på fordelingstabeller over landets skattebetalere etter formue, ser vi at desto rikere man er, desto mer skattekutt får man med denne regjeringa også i prosent. Så hvorfor ivrer finansministeren så sterkt for å gi landets rikeste de største skattekuttene ikke bare i kroner, men også i prosent?

Statsråd Siv Jensen (FrP) [11:41:21]: Jeg vet ikke hvor mange ganger vi skal ha diskusjonen om behovet for å redusere skattene til norsk næringsliv for å styrke konkurranseevnen til næringslivet vårt. Det er også den avgjørende forutsetningen for at vi lykkes i den omstillingen som norsk økonomi nå skal gjennom. Det betyr at det er noen der ute i det norske samfunnet som må tørre å ta risikoen og investere sine egne penger – eller lånte penger for den saks skyld – fordi de tror at de har en god bedriftside, som også kan føre til at de kan ansette flere. Derfor har det vært viktig for denne regjeringen å redusere både formuesskatten og selskapsskatten – fordi det styrker konkurransekraften til dem som skal investere i norsk næringsliv. Samtidig har vi brukt større beløp på å redusere skattene for vanlige folk, og en gjennomsnittsfamilie har fått en skattelette i løpet av denne perioden på 8 000 kr.

Tore Hagebakken (A) [11:42:17]: Den skattepolitikken som statsråden viser til her, gir, når en ser på all statistikk, i svært liten grad nye arbeidsplasser. Den gir først og fremst de rikeste mer på bankkontoen, samtidig som regjeringa har økt maksprisen i barnehagene, fjernet gratis helsehjelp for kronisk sjuke, skadde, multihandikappede, osv. Jeg må spørre statsråden: Det må da være umulig å kalle dette noe annet enn usosialt? Det må være åpenbart at det gir betydelig økte forskjeller? Så igjen: Når lav ulikhet er viktig, som statsråden sier, hvorfor da gå i totalt motsatt retning?

Statsråd Siv Jensen [11:43:04]: Jeg er helt uenig i alle påstandene fra representanten Hagebakken. Det må være mulig å gjøre flere ting samtidig i en situasjon hvor vi skal skape flere arbeidsplasser og legge til rette for at flere mennesker som i dag ikke har arbeid, får det. Da må noen skape de arbeidsplassene. Det er det verken representanten Hagebakken eller jeg som gjør, det er det kloke folk ute i det norske samfunnet som tør å gjøre, gjennom at de satser pengene sine på en god forretningsidé eller videreutvikler de bedriftene som allerede er der. Det er viktig, det.

Jeg skjønner ikke Arbeiderpartiets motstand. Hvorfor skal vi skattlegge norske eiere av norske bedrifter hardere enn utenlandske eiere av norske bedrifter? Jeg forstår ikke det. Det er en av hovedgrunnene til at regjeringen ønsker å redusere formuesskatten. I tillegg til at vi har gjort det, har vi brukt størsteparten av det handlingsrommet vi har tilgjengelig i denne perioden, ikke på å redusere skatter og avgifter, men på å trygge velferden, styrke politibudsjettene, styrke kommuneøkonomien, styrke helsebudsjettene, styrke samferdselsbudsjettet – for å nevne noen viktige områder – og ikke minst forskning og utvikling.

Spørsmål 3

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:44:18]: «Det viktigste økonomiske skillet går mellom dem som er innenfor, og dem som er utenfor arbeidsmarkedet. Arbeidsledigheten har i perioden vært rekordhøy, andelen i arbeid er den laveste på 20 år, og det skapes nesten ikke jobber i privat sektor. På Vestlandet tar foreldre ungene ut av SFO og barnehage fordi pengene ikke strekker til. Unge familier tvinges til å flytte. Forskjellene mellom dem som har, og dem som ikke har, blir større.

Er statsråden bekymret for at den rekordhøye ledigheten vil føre til økte forskjeller?»

Statsråd Siv Jensen [11:44:56]: I vår regjeringsperiode har det vært skapt jobber hvert eneste år, til tross for det mest alvorlige oljeprisfallet på 30 år. Vårt fremste mål er å sørge for at flest mulig har en jobb å gå til.

Ledigheten målt ved Arbeidskraftundersøkelsen, AKU, er høy, men den har også gått ned de siste to månedene. Det er positivt at ledigheten går ned, men for dem som fortsatt er utenfor arbeidslivet, og for deres familier, er situasjonen krevende. Vi har satt inn en rekke tiltak for å begrense ledigheten, særlig på Sør- og Vestlandet.

Igjen: Norge er et land med små forskjeller. Det er noe som jeg tror vi er bredt enige om, i hvert fall er regjeringen opptatt av å bevare det. Men hvordan en økning i ledigheten påvirker ulikhet, kommer også an på hvem som blir ledig. Økonomisk forskning viser at økt ledighet gjerne medfører økte forskjeller. Det er fordi mye av ledighetsoppgangen vanligvis kommer blant lavtlønte. Når deres inntekter blir enda lavere sammenlignet med resten av befolkningen, blir også inntektsspredningen større.

Hvis man derimot har en situasjon der ledigheten øker mest blant dem som tjener mye, kan resultatet bli motsatt. Når mange som har hatt høye inntekter sammenlignet med resten av befolkningen, får redusert sine inntekter, bidrar det til at ulikheten går ned.

Oppgangen i ledigheten som vi har hatt i Norge de siste årene, har særlig kommet i petroleumsrelaterte næringer, og mange høytlønte i disse næringene har mistet jobben. Ledighetsoppgangen kan dermed ha bidratt til å redusere ulikheten heller enn å øke den. Sammensetningseffektene som Teknisk beregningsutvalg peker på i fjorårets lave lønnsvekst, der den samlede lønnsveksten ble lav fordi mange høytlønte fra oljenæringen måtte finne nytt arbeid med lavere lønn, kan tyde på det.

Trender internasjonalt som bidrar til økt ulikhet, er også virksomme i Norge – det har jeg sagt tidligere i denne spørretimen. Men det er ikke gitt at ledighetsoppgangen de siste årene har bidratt til å forsterke trenden.

Det viser egentlig at spørsmålet fra Tvedt Solberg er søkt. Det vi må fokusere på nå, er å omstille økonomien, legge til rette for at det skapes flere jobber i privat sektor, og at de som mister jobben, raskt får en ny.

Regjeringen jobber uansett for at Norge fortsatt skal være et land med små forskjeller.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:47:28]: Jeg er litt usikker på hva finansministeren legger i at spørsmålet var søkt, det er i hvert fall veldig alvorlig. Man var tidligere opptatt av at man fikk mye ros fra OECD. Man kommer

ikke unna at rekordmange nå er utenfor arbeidslivet, og på dette området fortjener man ikke særlig ros, for sysselsettingen de siste årene har gått ned. Andelen av befolkningen som ikke er i arbeid, var i 2016 den høyeste på over 20 år – en tredjedel av befolkningen er ikke i arbeid. Det er helt riktig at ledigheten har stabilisert seg og gått litt ned, men det alvorlige er at flere av de som nå forsvinner fra ledighetsstatistikken, finner man igjen på trygdestatistikken.

I Rogaland ser man at det nå er flere på arbeidsavklaringspenger enn for et år siden. Flere mottar sykepenger. Flere unge er på sosialhjelp. Totalt sett går sysselsettingen ned. Dette er alarmerende og på alle måter en utvikling i feil retning. Jeg vil derfor spørre finansministeren: Er hun fornøyd med at regjeringens politikk for å møte den høye ledigheten nå har ført til at flere er på trygd og sosialhjelp?

Statsråd Siv Jensen [11:48:30]: Det jeg er veldig fornøyd med, er at konsekvensene av det kraftige oljeprisfallet, som definitivt har påvirket norsk økonomi kraftig og bidratt til at vi har fått nesten 50 000 færre sysselsatte i den næringen, likevel har blitt møtt med at sysselsettingen har steget, mest i privat sektor, men også i offentlig sektor, og bidratt til at vi har ansatt flere i den perioden enn det antallet arbeidsplasser vi har mistet.

Så ser vi en situasjon hvor det nå lysner, pilene peker i riktig retning, ledigheten er på vei ned, veksten i økonomien er på vei opp. Jeg skjønner at Arbeiderpartiet synes at det er litt ubehagelig ved inngangen til en valgkamp, men Arbeiderpartiet burde glede seg over at politikken nå synes å virke – at ledigheten er på vei ned.

Så er jeg enig i at vi må gjøre enda mer for at de som fortsatt ikke er i arbeid, kommer inn i jobb, og at vi må legge til rette for at også de som lenge har vært på utsiden av arbeidsmarkedet, på grunn av ulike utfordringer, får en vei inn i arbeidsmarkedet.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:49:35]: Jeg tror det er her fra Oslo-gryta man ensidig kan si at situasjonen på Vestlandet lysner. Det er ikke den opplevelsen folk som bor på Vestlandet, har. Den høye ledigheten er egentlig litt nytt for oss vestlendinger. Rogaland har alltid vært fylket med lavest ledighet, nå har man den høyeste, og langtidsledigheten fortsetter å stige. Bare i januar var det over 4 000 arbeidsledige i Stavanger. Det er første gang i historien etter annen verdenskrig at antallet arbeidsledige har passert 4 000. Det er ikke jubeltall, det burde ikke en finansminister være fornøyd med. Det er det som er urovekkende; jeg opplever at regjeringen står her og er fornøyd med sin innsats til nå, der ledigheten får lov til å bite seg fast på et rekordhøyt nivå og man jubler over minimale endringer i statistikken. Det eneste svaret man lokalt gir til de ledige, er at man må flytte til andre regioner. Er finansministeren fornøyd med den oppfordringen man gir unge ledige på Vestlandet?

Statsråd Siv Jensen [11:50:42]: Her er det så utrolig mange ville påstander at jeg har rett og slett ikke tid til å ta dem ned alle sammen.

Det er ikke sånn at man har at Oslo-perspektiv på situasjonen på Vestlandet. Jeg og mange medlemmer av regjeringen har systematisk og jevnt møtt ulike deler av næringsliv og berørte både i Stavanger og på resten av Sør-

og Vestlandet, som har blitt hardest rammet av oljeprisfallet. Vi har tatt det på største alvor. Derfor har vi iverksatt tiltakspakker for å avdempe den mest alvorlige situasjonen på kort sikt, og derfor legger vi til rette for omstilling på lengre sikt. Så nei, jeg er ikke fornøyd. Jeg er ikke fornøyd før arbeidsledigheten er kommet ned, før vi har fått enda flere i jobb. Det jeg er fornøyd med, er at utviklingen nå går i riktig retning, og det burde Arbeiderpartiet bruke i hvert fall bitte litt energi på å glede seg over, de også, i stedet for å fortsette å svartmale situasjonen, som nå faktisk er i ferd med å lysne. Det viser også rapporter fra Vestlandsregionen selv.

Spørsmål 4

Truls Wickholm (A) [11:51:52]: «Erna Solberg åpner for å bruke hele det økonomiske handlingsrommet i neste periode på skatteutt dersom hun får fortsette. Høyre har programfestet at inntil halvparten av disse kuttene skal målrettes mot landets ti prosent rikeste.

Støtter statsråden statsministerens åpning for å bruke hele handlingsrommet på skatteutt, og vil hun fortsatt prioritere Høyres rike sponsorer foran folk flest, slik hun har gjort de fire siste årene?»

Statsråd Siv Jensen [11:52:36]: Denne regjeringen fører en politikk som fremmer flere jobber, bedre velferd og en trygg hverdag. Det er en politikk som kommer alle til gode.

Olje- og gasssektoren kommer ikke til å løfte veksten i norsk økonomi i samme grad i årene fremover som i de årene vi har bak oss. Selv om sektoren fortsatt kommer til å være viktig, må det skapes flere arbeidsplasser i andre kunnskapsintensive næringer. Den omstillingen må foregå nå.

For å trygge arbeidsplassene og styrke konkurransevnen til næringslivet må skattenivået reduseres. Da kan bedriftene skape nye verdier.

At vi fortsatt skal ha høy velstandsvekst i Norge, krever en økonomisk politikk som legger til rette for omstilling, nyskaping og videreutvikling. Derfor har Høyre og Fremskrittspartiet i regjering brukt handlingsrommet til områder som øker vekstevnen i norsk økonomi – skattereduksjoner, infrastrukturinvesteringer og kunnskap.

Disse prioriteringene er avgjørende i tiden fremover. Hvis vi skal lykkes med å skape nye jobber og øke veksten, må vi styrke det private næringslivet. Det er helt avgjørende for Norge hvis vi skal komme godt ut av disse krevende omstillingene vi står midt oppe i. Det er også viktig og helt avgjørende for at fremtidens velferdsordninger skal være bærekraftige.

Når vi satser på samferdsel, innovasjon, forskning og utdanning, reduserer vi næringslivets transportkostnader, vi styrker nyskapingen, og vi hever kompetansen i hele befolkningen. På den måten bedrer vi grunnlaget for morgendagens arbeidsplasser, og vi skaper vekst.

Vi har satt ned skatter og avgifter og fulgt opp skattereformen i tråd med forliket i Stortinget. Det betyr lavere skatter på bedrifter, slik at det blir mer lønnsomt å legge produksjon til Norge, og det betyr lavere skatter for folk flest. Av det samlede handlingsrommet i denne fireårspe-

rioden har 13 pst. gått til skattelettelse. Mesteparten av handlingsrommet har dermed gått til samferdsel, kunnskap, kommuneøkonomi og et trygt sosialt sikkerhetsnett.

Regjeringen fører en kraftfull politikk for å sette ledige hender i arbeid og skape nye lønnsomme arbeidsplasser, både på kort og på lang sikt. Slik trygger vi Norge for fremtiden.

Innretningen av finanspolitikken kommer vi selvsagt tilbake til i de årlige budsjettene.

Truls Wickholm (A) [11:55:06]: Dette var et engasjert innlegg om hvordan skape flere arbeidsplasser. Spørsmålet dreide seg om hvordan Jensen vil prioritere eventuelle skattelettelse, om hun er enig med statsminister Solberg, for vi har sett – som flere har vært inne på – at de skattelettelsene som har vært gitt, har hatt det utslaget, med kuttet i formuesskatten, at 94 pst. av befolkningen har fått i snitt noe som ligger rundt 10 kroner dagen i kutt, mens Norges 1 600 rikeste personer, en klubb som har over 100 mill. kr i formue, har fått et skattelettelse på nesten 1 600 kroner dagen, altså 160 ganger mer. Det er Norges superrike, det er de som desidert har tjent aller mest på denne regjeringen og deres skattelettelse.

Spørsmålet er: Synes partilederen for folk flest presumptivt at det er en god måte å fortsette på, slik statsminister Solberg har varslet?

Statsråd Siv Jensen [11:56:07]: Jeg mener at det er riktig å redusere det samlede skatte- og avgiftsnivået i Norge, og det har regjeringen gjort i løpet av denne perioden. Vi har gitt lettelse til vanlige folk, vi har fjernet en rekke uheldige avgifter, ikke minst arveavgiften, og vi har også funnet rom for å gjøre lettelse i formuesskatten fordi den forskjellsbehandler utenlandske og norske eiere av bedrifter i Norge.

Jeg synes at denne rørende oppfatningen som representanten Wickholm har når det gjelder hvor lite eller hvor mye skattelettelse hver enkelt har fått under denne regjeringen, står i grell kontrast til hans eget løfte om å skjerpe skattene for alle med 15 mrd. kr i neste periode. Det bildet kan se enda verre ut, litt avhengig av hvem Arbeiderpartiet skal samarbeide med i neste periode: med SV, som vil innføre boligsatt, eller med Miljøpartiet De Grønne, som vil skjerpe drivstoffavgiftene med 5 kroner literen over natten.

Truls Wickholm (A) [11:57:13]: Arveavgiften var for så vidt allerede fjernet for vanlige folk. Det Siv Jensen gjorde, var å fjerne den for de superrike. Men også der har hun sine prioriteringer. Jeg ser at folk med årsinntekt mellom 400 000 kr og 450 000 kr, som Fremskrittspartiet tidligere har omtalt som folk flest, har fått et skattelettelse på rundt 3 000 kr. Samtidig er barnehager nå nesten 400 kr dyrere i måneden, det har aldri vært flere homstasjoner, strømavgiftene har økt, og drivstoffprisen har økt.

Spørsmålet er bare: Kommer vanlige folk egentlig bedre ut av dette, slik Siv Jensen hevder, eller er resultatet av politikken hennes at vanlige folk nå betaler regningen for at de med aller mest skal kunne få store skattelettelse av Erna Solberg?

Statsråd Siv Jensen [11:58:15]: Det at regjeringen har fjernet arveavgiften, og at Arbeiderpartiet etter et par

år kom til den erkjennelsen at de ikke ville gjeninnføre den, er vel et tegn på at det var en dårlig innrettet avgift, som Arbeiderpartiet i ettertid har innsett at de ikke ønsker å innføre igjen. Men hvis vi skal høre på representanten Wickholm, kan det bety at han mener at den bør innføres i en annen form. Jeg ble i hvert fall litt usikker da jeg nå hørte hans resonnering rundt arveavgiften, for nå knyttet han lettelsene i arveavgiften eller bortfallet av den kun til de superrike. Men den vil han heller ikke gjeninnføre. At den har visse uheldige skjevheter, så i hvert fall vi, og det var en av årsakene til at vi gikk til valg på å fjerne den. Nå har vi gjort det.

Men vi har i tillegg til å redusere skatter og avgifter med 21 mrd. kr brukt et mye større beløp på å styrke velferden i Norge. Vi har redusert bompengandelen i flere prosjekter, vi har økt investeringene til infrastruktur mange ganger mer enn det Arbeiderpartiet var i stand til da de satt i regjering, og vi har trygget mange andre viktige velferdsordninger og fått helsekøene ned.

Spørsmål 5

Irene Johansen (A) [11:59:31]: «Tross gjentatte spørsmål fra Stortinget vil ikke regjeringen opplyse den reelle andelen av det økonomiske handlingsrommet som er brukt på skattelettelse. Det er likevel ingen tvil om at det er en betydelig del, og heller ikke tvil om at disse skattelettelsene i hovedsak har bidratt til økt budsjettunderskudd og økte forskjeller, og ikke til økt sysselsetting som var regjeringens begrunnelse. Landets mest formuende er blitt rikere, men utover det er effektene uteblitt.

Vil statsråden nå innrømme feil og legge om?»

Statsråd Siv Jensen [12:00:01]: Regjeringen har brukt finanspolitikken aktivt for å stimulere til arbeid, aktivitet og omstilling. Det har vært nødvendig i en tid hvor norsk økonomi har opplevd det mest alvorlige oljeprisfallet på 30 år. Denne politikken som regjeringen har ført, er godt i tråd med anbefalinger fra OECD, IMF og de fleste fagøkonomer.

Vi har prioritert en kraftfull innsats for å skape flere jobber i Norge og hindre at ledigheten biter seg fast. Det er viktig hvis vi skal unngå at det blir økte økonomiske forskjeller i Norge fremover.

Samtidig svarer regjeringens politikk på de langsiktige utfordringene vi står overfor. Norsk økonomi må omstilles. Vår viktigste utfordring er å legge til rette for vekst og sysselsetting i privat, konkurranseutsatt sektor.

Skattelettelse og et bedre utformet skattesystem er en viktig del av strukturtiltakene for å få det til. Viktige tiltak har vært lavere selskapskattesats og lavere skatt på arbeid, men også redusert formuesskatt. Regjeringen har til sammen redusert skatter og avgifter med 21 mrd. kr. Det skal være lønnsomt å jobbe, og det skal være attraktivt å skape arbeidsplasser i Norge.

Arbeiderpartiet har gjort det klart at de vil øke skattene med 15 mrd. kr. Den regningen sender Arbeiderpartiet til vanlige folk og til norske bedrifter. I en tid hvor norske bedrifter, særlig på Sør- og Vestlandet, står overfor krevende tider, er det ikke riktig å legge skatteregningen på norske arbeidsplasser.

Hoveddelen av det økonomiske handlingsrommet i fi-reårsperioden 2014–2017 er imidlertid brukt på andre områder enn skatt. Cirka 87 pst. av handlingsrommet er blitt brukt på andre formål – vi har styrket sykehusøkonomien for å redusere helsekøene, rekordmange lærere får etter- og videreutdanning, vi bygger mer vei og mer jernbane, og vedlikeholdsetterslepet går ned for første gang på tiår.

Om lag 23 pst. av handlingsrommet er benyttet på vekstfremmende satsinger som kunnskap og samferdsel. Om lag 13 pst. er brukt på skatte- og avgiftsreduksjoner – som også skaper vekst i økonomien.

Regjeringen har i denne perioden styrket velferdsordningene og vårt sosiale sikkerhetsnett. Det klarer vi samtidig som vi reduserer skatter for at det skal lønne seg både å arbeide og å skape i Norge.

Til påstanden om at jeg skal innrømme feil og legge om kursen: Jeg har mange ganger før orientert Stortinget om hvordan regjeringen har brukt de store pengene, og jeg har gjentatt og gjentatt at vi har brukt mer av handlingsrommet på andre ting enn skattereduksjoner. Nå er det kanskje på tide at Arbeiderpartiet noterer det ned, slik at vi slipper flere misforståelser.

Irene Johansen (A) [12:02:56]: Fremskrittspartiet i opposisjon budsjetterte med såkalte dynamiske effekter av skattelettelse. Teorien var at når bedrifter betaler mindre skatt, kan det skapes flere jobber, og når folk flest får skattelettelse, jobber de mer og betaler mer skatt, som veier opp for skatteuttene. «Skattelettelse har en viss selvfinansieringsgrad», skrev Fremskrittspartiet i et av de siste budsjettene i opposisjon.

I regjering sier finansministeren at det ikke er grunnlag for å budsjettere med slike dynamiske effekter. Som finansministeren sa i sitt forrige svar, mener finansministeren og regjeringen at de likevel kan påstå at skatteutt har slike effekter. Men ettersom det er vanskelig å tallfeste det, på hvilket grunnlag kan finansministeren hevde det?

Statsråd Siv Jensen [12:03:46]: Fordi vi har tidligere erfaringer med dette. Vi har gjennomført skattereformer i Norge før som har gitt dynamiske effekter, i den forstand at det er en betydelig grad av selvfinansiering i skattere-dukasjoner, og det har altså tidligere skattereformer vist oss. Scheel-utvalget, som var grunnlaget for skattereformen som nå er vedtatt av Stortinget, beregnet seg også frem til at det kunne ligge betydelige dynamiske effekter i å gjennomføre lettelse på skatteområdet. Jeg trodde at Arbeiderpartiet også ville glede seg over det. Arbeiderpartiet har jo sluttet seg til deler, i hvert fall, av de reduksjonene som regjeringen har foreslått ikke minst knyttet til selskapskatt. Hvis det betyr at det skapes flere arbeidsplasser og i sin tur flere skatteinntekter som vi kan bruke til velferd og fordeling, må jo det være bra. Derfor forstår ikke jeg hvorfor Arbeiderpartiet mener det er et problem at skattereduksjoner i så fall måtte gi dynamiske effekter. Vi vet av historisk erfaring at det ligger dynamiske effekter i å redusere skattene.

Irene Johansen (A) [12:04:54]: Likevel står det i regjeringsplattformen til Høyre og Fremskrittspartiet at regjeringen vil «utrede de dynamiske effektene av skattelettelse». Som jeg sa i stad, har det altså ikke vært mulig for regjeringen å tallfeste de såkalte dynamiske effektene

i noen av budsjettene. Heller ikke i årets budsjett er det mulig å tallfeste de dynamiske effektene. Det står at det kan ta tid før de dynamiske virkningene av regjeringens forslag vises, og at de derfor ikke kan budsjettere med det i 2017.

Jeg kan ikke se at regjeringen har utredet de dynamiske effektene av skattelettelse annet enn at de sier at det er en pågående prosess. Da blir mitt spørsmål: Vil vi i det siste budsjettet til denne regjeringen få tallfestet disse virkningene, eller vil det komme en erkennelse av at skatteutt skapte ikke flere arbeidsplasser, men kun økte forskjeller?

Statsråd Siv Jensen [12:05:53]: Jeg regner med at det var en forsnakkelse fra representanten at hun mente det neste budsjettet og ikke det siste budsjettet. Men det er sagt.

Vi har i og for seg utredet dette spørsmålet allerede. Det var en vesentlig del av det Scheel-utvalget så på da de la frem forslag til en skattereform. Der kom det også utredninger knyttet til dynamiske effekter, og i tillegg har vi, som jeg sa i mitt forrige svar, empiri fra tidligere gjennomførte skattereformer, men det er altså sånn at skattereduksjoner og dynamiske effekter har ikke tilbakevirkende kraft. Lettelser og effektene kommer fremover i tid. Hvis skattereduksjoner til norsk næringsliv fører til – noe jeg mener det kommer til å gjøre – flere arbeidsplasser over tid, nye investeringer som skaper vekst, og som i sin tur skaper nye inntekter til staten, så har vi et økt handlingsrom som vi kan glede oss over for å trygge velferdsordningene. Det regner jeg med at Arbeiderpartiet også er enig i.

P residenten: Vi går da til spørsmål 8.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Odd Omland til næringsministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

Odd Omland (A) [12:07:11]: «Arbeid til alle er den beste medisinen mot økte forskjeller. Regjeringen er snart ferdig med sin periode og har brukt over 20 mrd. kroner på skatteutt, ifølge seg selv for å fremme vekst og omstilling. Resultatet kjenner vi: Forskjellene øker, sysselsettingsandelen er rekordlav, og i Aftenposten 16. februar sa sentralbanksjefen: «Omstillingene ligger stadig foran oss».

Er statsråden enig med sentralbanksjefen, og er hun fornøyd med hva fellesskapet har fått igjen for skatteuttene?»

Statsråd Siv Jensen [12:07:52]: At norsk økonomi står overfor en periode med omstillinger, er noe denne regjeringen gjentatte ganger har understreket. Stigende etterspørsel etter varer og tjenester fra oljesektoren var i mange år en viktig motor for økonomisk vekst i Norge. Vi har lenge visst at denne utviklingen ville snu. Fallet i oljeprisen bidro til å fremskynde dette og forsterket en utvikling vi visste ville komme.

Petroleumsvirksomheten vil altså ikke lenger være den samme motoren for norsk økonomi som den har vært. Et-

terspørselen fra sektoren som andel av den samlede verdiskapningen i Fastlands-Norge ventes å avta videre i årene fremover. Selv om veksten i økonomien er i ferd med å ta seg opp, må Norge gjennom omstillinger i årene fremover. Mindre drahjelp fra oljevirkosomheten er en varig, strukturell endring.

Samtidig har Statistisk sentralbyrå beregnet at sysselsettingen i petroleumsrelaterte jobber har gått ned med om lag 50 000 siden 2013. Sysselsettingen, samlet sett, har likevel steget i denne perioden. Beregninger fra Finansdepartementet viser at det er blitt om lag 60 000 flere sysselsatte i andre jobber i privat sektor. I tillegg kommer 26 000 i offentlig sektor. Det viser at regjeringens politikk for vekst og omstilling virker, og at omstillingsprosessen er godt i gang.

Den økonomiske politikken som denne regjeringen fører, består av både målrettede konjunkturtiltak for å avhjelpe situasjonen på kort sikt og nødvendige strukturtiltak for å legge til rette for omstilling og høyere produktivitet, som jeg også tidligere har svart på.

Disse strukturtiltakene handler om å møte de langsiktige utfordringene vi står overfor. Da må vi legge til rette for at noen tør å investere i nye, lønnsomme private arbeidsplasser der ute. Derfor har det å redusere skattene og få et bedre utformet skattesystem vært en vesentlig del av strukturtiltakene regjeringen har lagt vekt på.

Vi har valgt å bruke mer av handlingsrommet på infrastrukturinvesteringer, på satsing på forskning og kunnskap, på å styrke helseøkonomien og sykehusøkonomien. Det er der de store pengene har gått. Men man må klare å gjøre flere ting samtidig, også å gjøre skattesystemet vårt konkurransedyktig. Men Arbeiderpartiets svar i en så krevende situasjon som norsk økonomi og mange bedrifter nå er midt oppe i, er å sende en skatteregning i neste periode på 15 mrd. kr. Det er et utrolig dårlig svar på de utfordringene norsk økonomi nå står overfor.

Odd Omland (A) [12:10:37]: Det er jo spesielt å høre at finansministeren bruker tallet 60 000. Det vi vet, er at de fleste av disse jobbene kom i 2014, og i 2016 gikk vel sysselsettingen i privat sektor ned, og da er det også viktig at vi forstår virkeligheten av den politikken som vi fører.

Til Aftenposten i mai 2015 sa finansministeren at ledigheten nå har nådd toppen, og siden den gang har ledigheten satt nye rekorder, og den har bitt seg fast. Og igjen: Ifølge Norges Banks tall kommer de få nye jobbene som ble skapt i 2014 og 2016, i offentlig sektor eller i bygg og anlegg, bl.a. drevet av en lav rente og høy boligbygging. Men statsråden at det er en omstilling som virker?

Statsråd Siv Jensen [12:11:37]: Jeg skjønner ikke hvorfor representanten Omland synes det er «spesielt» at jeg refererer til tallet 60 000. Det er et riktig tall. Det har altså blitt skapt 60 000 nye arbeidsplasser i andre deler av privat sektor enn i oljen, samtidig som nesten 50 000 har gått tapt i oljeindustrien. I tillegg til de 60 000 i privat sektor har det også kommet 26 000 i offentlig sektor. Det handler om lærere, sykepleiere, politifolk, for å nevne noen viktige områder som vi også har gått til valg på å styrke.

Så kommer påstanden om at det settes stadig nye rekorder i ledighetsutviklingen, og at den har bitt seg fast på et høyt nivå. Vi ser nå at ledigheten er gradvis på vei ned, at

veksten i økonomien er gradvis på vei opp, og alle de rapportene vi får – fra ulike deler av norsk næringsliv, også fra Sør- og Vestlandsregionen – tyder jo på at optimismen er på vei tilbake, og at viljen til å ta nye investeringer nå vokser.

Odd Omland (A) [12:12:35]: Det er vel ikke til å undervurdere at jobbveksten har vært størst i offentlig sektor, og regjeringen fortsetter jo å insistere på at den politikken de fører, virker. Men i stedet for å satse på næringer hvor vi har spesielle fortrinn for å lykkes, velger altså regjeringen generelle skattekutt, mest til dem som har mest fra før. Og regjeringen har også kuttet eller foreslått å kutte i bransjespesifikke satsinger – innenfor skog, fiske, romfart og regionale utviklingsmidler. Når det nesten ikke skapes jobber, selv om jeg hører hva finansministeren sier, hvordan kan det være en politikk som virker?

Statsråd Siv Jensen [12:13:25]: Her kommer det igjen mange gale påstander fra representanten Omland. Den største sysselsettingsveksten har ikke vært i offentlig sektor, men i privat. Men den har også kommet i offentlig sektor, og det er villet politikk. Denne regjeringen har gått til valg på å få flere politifolk i gatene. Det lykkes vi med. Da går sysselsettingen i offentlig sektor opp. Vi har styrket sykehusenes økonomi. Da går sysselsettingen opp. Vi har styrket kommunenes økonomi. Da går sysselsettingen opp. Det er villet politikk. Vi styrker etter- og videreutdanningen av lærere, og vi tilfører flere lærere til norsk skole.

Men derfra til å si at vi ikke har lagt til rette for vekst i andre næringer hvor Norge har fortrinn, er jo ikke rett. Det er én av grunnene til at vi har redusert skattene, det er én av grunnene til at vi har styrket virkemiddelapparatet. Og det å si at vi har spesielle utfordringer i dagens fiskeriindustri, er feil. Vi setter stadig nye eksportrekorder, og det går så det griner.

Presidenten: Da går vi til spørsmål 17.

Spørsmål 17

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Anette Trettebergstuen til kulturministeren, vil bli tatt opp av representanten Arild Grande.

Arild Grande (A) [12:14:48]: Jeg har et spørsmål til kulturministeren:

«Økningen i ulikhet som vi har sett under Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen, synes også på fotballbanen. TV 2 har satt søkelyset på at mange barn og ungdom må slutte med fotball fordi det er for dyrt. Klubbene har et ansvar for å inkludere alle, men politikken kan også legge til rette for at klubbene skal kunne ha en økonomi som tillater dem å ha lave treningsavgifter.

Hvorfor vil ikke statsråden prioritere å bruke penger på idrettsanlegg, slik hun selv tok til orde for da hun satt i opposisjon?»

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:15:21]: Jeg deler representantens bekymring. Barn og unge skal ha mulighet til å delta i idrett og fysisk aktivitet uansett bakgrunn, bosted og økonomi. Regjeringen prioriterer

idretten høyt. Vi har styrket ordninger for idretten gjennom flere år og gir gode rammebetingelser, slik at det kan skapes aktivitetstilbud der terskelen for å bli med er lav, over hele landet, slik at alle barn og unge kan bli involvert.

Inkludering i idrettslag, tilskuddsordningen til lokale lag og foreninger – LAM-ordningen, som vi politikere kaller den – og Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom er eksempler på ordninger denne regjeringen har styrket betydelig det siste året. Momskompensasjonsordningen og økning av grasrotandelen er eksempler på hvordan rammebetingelsene er styrket.

Representanten Grande gjør spørsmålet om kostnader til et spørsmål bare om penger til idrettsanlegg. Det tror jeg blir litt for enkelt. Idrettsanlegg har hatt høy prioritet hos regjeringen siden vi tok over for snart fire år siden. I 2016 ble det fordelt 1,2 mrd. kr til bygging av anlegg. Regjeringen har økt tildelingen til idrettsanlegg i kommunene med over 450 mill. kr siden 2013. Som følge av de store tildelingene har den gjennomsnittlige ventetiden for tildeling av tilskudd gått ned i denne perioden, under denne regjeringen.

Fotballanlegg mottok 270 mill. kr i spillemiddeltilskudd i 2016 og er nå den nest største mottakeren av spillemidler.

Men til tross for at regjeringen prioriterer idrettsanlegg, øker dessverre kostnadene for å delta i idrett. Så dette handler ikke bare om penger, det handler ikke bare om hva staten gjør, det handler også om prioriteringer og holdninger innenfor idretten. Jeg opplever at idretten lokalt gjør et fantastisk arbeid for å få med særlig dem som ikke er så bemidlet. De driver med oppsøkende arbeid, de gjør det de kan, og det ønsker jeg å rose idretten for. Jeg er derimot litt mer i stuss over at Arbeiderpartiet kun peker på statlige ordninger for å få med alle i idrettsfamilien, fremfor å se på hva vi som foreldre kan gjøre, hva trenere kan gjøre, hva idrettslagene kan gjøre, og hva som skjer lokalt.

For at alle skal kunne delta, må det jobbes kontinuerlig. Da tror jeg ikke at svaret kun er å rope på mer stat. Frivilligheten og de lokale idrettslagene rundt omkring er det viktigste bidraget for at alle barn og unge skal ha mulighet til å drive med aktiviteter.

Arild Grande (A) [12:18:24]: Ja, det er riktig, det som kulturministeren sier, at idretten gjør det de kan, med de midlene de har til rådighet. Jeg tror de forventer at også vi i dette huset gjør det vi kan for å stille opp for idretten, for å stille opp for de store ambisjonene man har lokalt, for å utvikle nye anlegg, for å stille opp for at flere kan inkluderes i lokal frivillighet.

Statsråden strør om seg med godord om hva regjeringen har fått til når det gjelder anlegg, men det er jo andres penger som statsråden har smykket seg med. Det er jo ikke statsråden selv som har tatt det ansvaret. Det er en ordning som ligger utenfor statsrådens kontroll.

Jeg vil referere til det som Linda C. Hofstad Helleland selv skrev, veldig godt, egentlig, da hun var i opposisjon: Hvis politikerne fortsatt skal kunne kreve at idretten skal styrke samholdet og fellesskapet i samfunnet, må idretten få stabile økonomiske rammer.

Det handler om hva statsråden selv gjør. Men hun har ikke løftet en finger etter at hun tok over, og hun faktisk har hatt mulighet til å gjøre noe med det. Hvorfor har ikke

kulturministeren fulgt opp de løftene som Linda C. Hofstad Helleland ga i opposisjon?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:19:31]: Det er ikke riktig, det som representanten Grande hevder her. Vi har økt midlene til idretten, vi har økt midlene til anlegg med over 450 mill. kr siden 2013. Så satsingen på anlegg har økt under denne regjeringen.

Jeg tror at representanten Grande også må huske at disse pengene kommer fra et sted. Vi prioriterer å bruke pengene på anlegg og idrett. Dette huset kunne også prioritert å bruke disse pengene på andre gode tiltak i samfunnet.

Norsk idrett mottok over 3 mrd. kr i fjor, både fra tippe-midlene og over statsbudsjettet, over 3 mrd. kr – det er mye penger. Da tror jeg at vi politikere gjør lurt i å si at også idretten selv må gjøre det de kan for å legge til rette for at flest mulig kan få delta i aktivitet, og ikke bare gjøre som Arbeiderpartiet: rope på Nav, rope på staten, rope på mer politikk, som om det er det eneste svaret på alt.

Arild Grande (A) [12:20:38]: Det er ikke det vi gjør, men det handler om å legge til rette for at idretten selv skal kunne gjøre det idretten har ambisjoner om. Det er mange lokalsamfunn og mange ildsjeler som står på dag og natt for at dette skal lykkes, men etterslepet på anlegg er på ca. 2 mrd. kr, og det må statsråden ta ansvar for, for det er på statsrådets bord.

Så er spørsmålet hva idrettslagene selv kan gjøre for å holde prisenivået nede. I den forbindelse har det såkalte Fjertoft-utvalget kommet med gode råd. Og det er noe vi fra Stortingets side kan gjøre noe med, nemlig idrettens rammevilkår. Arbeiderpartiet har i programutkastet til landsmøtet gått inn for å arbeide for ordninger med gratis utlån av utstyr og bruk av anlegg, slik som Fjertoft-utvalget har foreslått. Det ville heller ikke løst hele problemet, men det ville gjøre det langt enklere for klubbene å holde treningsavgiftene på et overkommelig nivå.

Er kulturministeren villig til å se på forslaget fra Arbeiderpartiet og Fjertoft-utvalget og støtte det?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:21:40]: Til representanten Grandes orientering har ventetiden for tildeling av tilskudd gått ned i denne perioden. Det kommer anleggene til gode.

Dette er faktisk den første regjeringen som har tatt penger fra byråkrati, fra administrasjon og fra systemer i idretten og fordelt dem til barn og ungdom. Det gjorde ikke Arbeiderpartiet da de hadde idrettsministeren i åtte år. Da styrket man idrettsbyråkratiet voldsomt, mens vi fordeler, for aktivitet ute i lagene er det viktigste for oss.

I tillegg bevilger vi 14,5 mill. kr til ordningen Inkludering i idrettslag, 178 mill. kr går til Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom, 315 mill. kr går til lokale lag for idrett og fysisk aktivitet for barn og unge. Så når Arbeiderpartiet prøver å fremstille det som om regjeringen ikke gjør noen ting for at barn og unge skal ha mulighet til å delta i idrett, blir det helt feil.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 6.

Spørsmål 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Øystein Langholm Hansen til kommunal- og moderniseringsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av kommunal- og moderniseringsministeren, som er bortreist.

Øystein Langholm Hansen (A) [12:23:02]: «I Norge kjennetegnes boligmarkedet av at åtte av ti eier sin egen bolig. Med den kraftige veksten vi har sett i boligprisene de siste årene, kan situasjonen på boligmarkedet føre til større forskjeller mellom dem som er utenfor og dem som er innenfor boligmarkedet. Regjeringen har gjort det vanskeligere for unge å få startlån i Husbanken, kuttet i Husbankens lånerammer og strammet inn på egenkapitalkravet.

Hva vil statsråden gjøre for at boligmarkedet ikke skaper større forskjeller?»

Statsråd Bent Høie [12:23:39]: Noe av det viktigste vi kan gjøre for unge som skal inn på boligmarkedet, er å bidra til å øke tilbudet av boliger ved at det bygges raskere og billigere.

Med enklere plan- og bygningsprosesser og mer hensiktsmessige tekniske krav kan vi legge til rette for økt boligbygging, ikke minst i de områdene hvor boligprisene er høyest. Vi har bl.a. lempet på tekniske krav til de minste leilighetene, som det typisk er førstegangsetablerende som kjøper. Ifølge OBOS kan disse nå bygges flere hundre tusen kroner rimeligere.

Regjeringen har også bidratt til at man har hevet terskelen for innsigelser, som bidrar til at det kan bygges flere boliger der kommunene ønsker det.

Vi ser nå resultater av regjeringens boligpolitikk, det bygges nå flere boliger. Statistisk sentralbyrå meldte tidligere i år at kommunene i Norge ga igangsettingstillatelser på til sammen 36 203 nye boliger i 2016. Det er det høyeste boligbyggetallet siden 1982. Veksten ser ut til å fortsette i år. Ifølge SSB ga kommunene i de to første månedene i 2017 igangsettingstillatelser til 5 670 nye boliger, opp 14 pst. fra samme periode i fjor.

Øystein Langholm Hansen viser også til egenkapitalkravet. Ved siste årsskifte fastsatte Finansdepartementet en ny boliglånsforskrift, hvor egenkapitalkravet ble holdt uendret på 15 pst. Jeg har selvsagt forståelse for at personer i etableringsfasen kan oppfatte dette som strengt.

I flere år har imidlertid boligprisene og husholdningenes gjeld vokst raskere enn inntektene. Dette har ført til at husholdningenes gjeld som andel av disponibel inntekt har kommet opp på et nivå vi ikke har sett tidligere. Dersom vi får et tilbakeslag i norsk økonomi, kan boligprisene og det høye gjeldsnivået bidra til å forsterke dette tilbakeslaget. Det er en situasjon ingen av oss er tjent med, aller minst de unge.

Egenkapitalkravet er et viktig bidrag for å dempe denne risikoen. Samtidig har vi beholdt en fleksibilitet i forskriften. Inntil 10 pst. av volumet av innvilgede lån per kvartal kan være lån som ikke oppfyller forskriftskravene – 8 pst. i Oslo. Denne fleksibiliteten gir bl.a. førstegangsetablerende med god betjeningsevne mulighet til å komme inn på boligmarkedet selv om de skulle mangle litt på den egenkapitalen som forskriften i utgangspunktet stiller krav om.

Tall fra SSB viser også at unge eier bolig i økende grad. I 2015 eide 42 pst. av personene i aldersgruppen 25–30 år egen bolig. Denne andelen har vært jevnt stigende i flere år, i 2004 var det 34 pst. i denne aldersgruppen som eide egen bolig.

I den nye boliglånsforskriften har vi også strammet inn kravet til egenkapital for kjøp av sekundærbolig i Oslo, fra 15 til 40 pst. Dette har vi gjort nettopp for å dempe prisset i hovedstaden og gjøre terskelen lavere for dem som prøver å komme inn på boligmarkedet.

Øystein Langholm Hansen (A) [12:26:47]: Jeg takker for svaret, et utfyllende svar med mye tall.

Ministeren viser til økningen i kravet om egenkapital for sekundærboliger, som er hevet til 40 pst. Dette gjør at de med mye kapital kan spekulere i sekundærboliger, og det er mulig det har en god innvirkning på boligprisene. Men vil regjeringen se på kraftigere skattlegging av sekundærboliger, sånn at lønnsomheten i spekulasjonene går ned – for dette er spekulasjoner – for å begrense en sånn spekulasjon fra kapitalsterke innbyggere, altså de som har mest fra før?

Statsråd Bent Høie [12:27:37]: Jeg vil nok ikke sette alle disse kjøpene innunder overskriften «spekulasjoner», som representanten gjør. Det at foreldre f.eks. kjøper leilighet til sine barn når de skal studere, vil ikke jeg kalle for spekulasjon. Men det er riktig at vi ikke ønsker at det å kjøpe flere boliger som et investeringsobjekt skal være med og drive boligprisene kraftig opp. Det er en av grunnene til dette egenkapitalkravet, men det er også en av grunnene til at regjeringen har gjort nettopp endringer i skattereglene også på dette området.

Dessuten har vi gjennom Husbankens startlånsordning bidratt til at personer med langvarige boligfinansieringsproblemer kan skaffe seg egen bolig og beholde den. I 2016 ga kommunene startlån til 6 945 boliger. Og ikke minst har denne regjeringen også utvidet BSU-ordningen, sånn at flere unge får muligheten til å spare til egen bolig.

Øystein Langholm Hansen (A) [12:28:41]: Det er sånn at ministeren redegjør for egenkapitalkravet, og dette er jo en hindring for å komme inn på boligmarkedet. Helseministeren kommer selv fra Rogaland, fra Randaberg, og der har han hatt stor suksess med leie-for-eie-prosjekter. Høyre vedtok nå på siste landsmøte at de vil gå inn for slike løsninger. Hvorfor har man ikke innført sånne ordninger på nasjonalt nivå tidligere, for dette er en ordning som er en suksess i enkeltprosjekter?

Statsråd Bent Høie [12:29:28]: Høyre i Randaberg dro fram og etablerte leie-for-eie-ordningen, og Høyre er positiv til ordningen. Den er etablert innenfor dagens system, så jeg ser ikke noen grunn til at ikke flere kommuner skal gjøre det som min hjemkommune har gjort. Det er en god måte for å sikre at også personer med lav egenkapital har muligheten til å komme inn i boligmarkedet. Jeg tror det som er viktig, er å bidra til at nettopp ungdom kommer tidlig inn i boligmarkedet og får muligheten til å etablere seg. Det ser vi er en utvikling som heldigvis har forsterket seg under denne regjeringen. Flere unge eier nå sin egen bolig, og det er positivt. Men som sagt: Vi har et stort spekter av virkemidler nettopp for å bidra til å beholde det

som er den norske modellen, at de aller fleste eier sin egen bolig og har det som en veldig viktig trygghet i livet.

Spørsmål 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jan Bøhler til kommunal- og moderniseringsministeren, vil bli besvart av innvandrings- og integreringsministeren som rette vedkommende.

Jan Bøhler (A) [12:30:51]: Det er hyggelig å møte Per Sandberg som vikarierende minister på integreringsfeltet her i dag. Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til statsråden:

«I Stortingets behandling av Innst. 16 S (2016–2017) før jul avviste regjeringspartiene et forslag om at regjeringen skulle innlede forhandlinger med Oslo kommune om å forlenge Oslo sør-satsingen, som går ut i 2017. Imidlertid vedtok Høyres landsmøte, ifølge Nordstrands Blad 15. mars, å «videreføre områdesatsingen». For at dette skal kunne skje uten at satsingen først bygges ned, er det viktig at regjeringen gir beskjed om at man vil fortsette, og starter en felles planleggingsprosess.

Kan statsråden bekrefte at dette vil skje, og eventuelt når?»

Statsråd Per Sandberg [12:31:43]: Handlingsprogrammet for Oslo sør-satsingen er jo ikke et ukjent program. Det ble etablert i 2007 med kommunale midler, og i 2008 ble det tegnet en intensjonsavtale mellom Oslo kommune og staten. Det er et viktig og klokt program. Det har kommet mye bra ut av dette programmet og denne satsingen. Det viser evalueringer og rapporter som har kommet underveis om dette.

Det er klart at dette går inn i det som regjeringen er veldig opptatt av, at man ønsker å unngå i stor grad at grupper eller innbyggere blir stående på utsiden av samfunnet, og at man bygger parallellsamfunn. Vi ønsker alle sammen at vi har et samfunn der de aller fleste deltar i arbeidslivet, og at storsamfunnet bidrar til å opprettholde et samfunn med høy tillit.

Oslo sør-satsingen er som sagt et samarbeid mellom stat og kommune, direkte opp imot å styrke levekårene i bydel Søndre Nordstrand. Bakgrunnen er et notat fra 2006 som viste til at flere av områdene hadde behov for ekstra innsats. Bydelsutvalget i Søndre Nordstrand tok initiativ til en særlig satsing i Oslo sør med bakgrunn i at bydelen faktisk hadde mange av de samme levekårsutfordringene som Oslo indre øst og Groruddalen hadde.

Staten og Oslo kommune har samarbeidet om denne satsingen de siste ti årene, og det har vært bevilget nesten 180 mill. kr. Hovedmålet har vært å forsterke integrering og inkludering samt å forbedre folkehelsen og løse boligutfordringer i bydelen. Det er Justis- og beredskapsdepartementet som er ansvarlig departement for dette, men det er Integrerings- og mangfoldsdirektoratet som koordinerer satsingen fra statens side.

Det at man nå skal se framover, og at man kikker inn i 2018, gjør at det da må bli et budsjettspørsmål inn i 2018.

Jan Bøhler (A) [12:34:17]: Jeg takker statsråden for svaret, hvor jeg merker meg det viktigste, at statsråden er positiv til satsingen. Det samme uttrykte Fremskrittspartiets representant i en debatt om budsjettet for i år her i Stortinget før jul.

Det som er viktig, er at hvis satsingen skal utvikles i 2018, etter at den har gått ut i 2017, og utvikles i en lengre periode igjen, f.eks. i ti år til, kan man ikke bare komme med penger i siste liten, i hva som bevilges i desember eller ellers her i Stortinget. For eksempel i Groruddalsatsingen gjorde man en avtale i august 2015 – den gikk ut i 2016 – for at man skulle ha tid til å planlegge og å lage en god strategi for hvordan midlene skulle brukes.

Det jeg vil spørre statsråden om, er: Hvis man skal legge en plan og lage en avtale med Oslo kommune og bydelen som forplikter, burde det ikke komme et signal, settes i gang en prosess, før selve pengene i statsbudsjettet kommer? De to tingene trenger jo ikke å utelukke hverandre.

Statsråd Per Sandberg [12:35:28]: Det er helt riktig – som representanten Bøhler påpeker – at hvis man skal satse på dette videre fra 2018, må man ha en dialog. Jeg legger til grunn at departementet, staten, har en dialog med Oslo for å bygge dette samarbeidsorganet videre inn mot 2018. Men da må man også ha en bredere evaluering.

Søndre Nordstrand har utviklet seg voldsomt fra 1970 og fram til nå. I dag bor det nesten 40 000 mennesker i bydelen. Vi ser også resultatet av de samarbeidsprosjektene som har vært, og jeg må få lov til å si – jeg har selv familie som bor der: Det er i ferd med å utvikle seg til å bli et fantastisk boområde. Det kan være at man får nye utfordringer som dukker opp etter hvert. Da må man ha en dialog og et samarbeid og se på om man får på plass en intensjonsavtale som går fra 2018.

Men budsjettspørsmålet ligger kanskje først og fremst i augustkonferansen til regjeringen.

Jan Bøhler (A) [12:36:34]: Jeg takker for svaret og for en fortsatt positiv holdning.

Det som er viktig, er at – for igjen å vise til Groruddalsatsingen – man inngikk en avtale om videre satsing i august 2015, mens midlene til den videre satsingen fra 2017 kom i budsjettet høsten 2016. Da var det ingen hindring for staten å snakke med kommunen og inngå en avtale om intensjonene, om hvor man ville hen. Og så kom man tilbake til budsjettmidler.

Derfor vil jeg oppfordre statsråden og regjeringen sterkt til – som statsråden var inne på – å ha en dialog med kommunen og bydelen nå, slik at man forstår intensjonene og begynner å jobbe med utkast til en avtale, utkast til mål for satsingen, slik at man kan forberede seg. Vi er innforstått med at budsjettmidlene vil komme i statsbudsjettet til høsten, men jeg mener at forberedelsene burde kunne starte uten at man har budsjettmidlene på plass, slik man har gjort med den andre områdesatsingen jeg nevnte.

Jeg vil spørre statsråden om han stiller seg positivt til at man må få i gang samtalene om en forlengelse.

Statsråd Per Sandberg [12:37:40]: Ja, absolutt, og det sa jeg også. Hvis man har intensjoner om en videreføring av satsingen i Søndre Nordstrand inn i 2018 og videre, mener jeg at man ikke kan gjøre det år for år. Man må ha en avtale i bunnen, som trekker det litt lenger.

Når man starter denne type samtaler mellom staten og Oslo, må man jo evaluere og se på hva man har fått ut av de 180 mill. kr som allerede er bevilget i prosjektet. Det kan være det er andre områder man bør satse på framover, som barnehager, f.eks. Nå har jo kjernetid i barnehage blitt en statlig ordning, det var en del av dette samarbeidsprosjektet tidligere. Så det er ting som er tatt ut, men kanskje kan det være nye som dukker opp når det gjelder bomiljø og satsingsområder i bydelen. Men – som representanten Bøhler også sier – det krever at man setter seg ned og i hvert fall begynner å prate.

Så kan jeg selvfølgelig ikke – og det vet representanten Bøhler meget godt – love noen penger i 2018.

Presidenten: Spørsmål 8 ble behandlet etter spørsmål 5.

Spørsmål 9

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:38:51]: Dette er en gammel kjenning. Spørsmålet handler om oljefyring:

«Stortinget har vedtatt at all oppvarming av bygg skal være fossilfri. Regjeringen har ikke fulgt opp, ved at de har sendt på høring et forslag som ikke inkluderer fossil gass, og som åpner for at spisslast i næringsbygg og i fjernvarmen kan bruke olje. Nå har fagetatene gitt sine høringsinnspill.

Vil statsråden nå følge opp Stortingets vedtak?»

Statsråd Vidar Helgesen [12:39:25]: Det er gledelig at Norge nå, meg bekjent, er blant de aller første land i verden som vil vedta forbud mot fossil oljefyring. Overgangen fra oljefyring til fornybar oppvarming er et samfunnsøkonomisk godt klimatililtak med god klimaeffekt. Det er et klimatililtak det også er bred politisk enighet om. Utfasing av oljefyring er blant de tiltakene som kommer til å bidra til at vi når klimamålene for 2030.

Klima- og miljødepartementet sendte den 12. oktober 2016 ut på offentlig høring et forslag til forskrift om forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av bygninger. Høringsnotatet inneholdt ett forslag med og ett uten unntak for spisslast i yrkesbygg. Nå har departementet mottatt høringsinnspill fra en rekke fagetater og interessenter, og Miljødirektoratet har utredet konsekvensene av de to forslagene og gitt sine anbefalinger.

Regjeringen vurderer nå høringsinnspillene og vil på bakgrunn av dette utarbeide en endelig forskrift. Jeg har merket meg at et stort flertall av høringsinstansene støtter et forbud. Regjeringen tar sikte på at endelig forskrift om forbud mot oljefyring vedtas i år, etter notifisering til ESA, og dette er et arbeid vi gir høy prioritet. Forbudet vil omfatte bruk av fossil olje til oppvarming av bygninger, i tråd med de to anmodningsvedtakene Stortinget har fattet.

Jeg har selvsagt notert meg at energi- og miljøkomiteen i juni 2016 uttalte at forbudet bør omfatte spisslast. Stortinget har samtidig bedt om at forbudet og utfasingen utformes med nødvendige unntak, slik at forsyningssikkerheten ivaretas. Regjeringen har vært opptatt av å få belyst og grundig vurdert konsekvensene av et forbud og ba derfor om innspill til to alternative forskrifter: med og uten unntak for spisslast i yrkesbygg.

I høringen har det kommet flere innspill om at forbudet bør utvides bl.a. til å omfatte all fossil oppvarming, også naturgass. Målet må være at oppvarming baserer seg på fornybar og ikke fossil energi. Når oljefyringen nå skal skiftes ut, er det viktig at det er fornybare løsninger og ikke naturgass som tas i bruk. Gjennom Enova legger regjeringen til rette for nettopp dette ved at privatpersoner får støtte fra Enova til investering og installasjon av fornybare oppvarmingsløsninger. Jeg kan ellers minne om at Byggeteknisk forskrift allerede forbyr å installere oppvarmingsløsninger basert på all fossil brensel for nybygg og andre søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven.

Dersom vi skal utvide forbudet til å gjelde all bruk av naturgass, må vi ha god kunnskap om konsekvensene. Regjeringen vil arbeide videre med å få oversikt over omfanget av bruken av naturgass og konsekvensene av en eventuell utfasing.

I fjernvarmeproduksjonen er det potensial for å fase ut fossil olje. Stortinget har bedt regjeringen om å komme tilbake med forslag til virkemidler for å fase ut fossil olje i fjernvarme og gjøre fjernvarmen mest mulig ressurseffektiv. Det har olje- og energiministeren ansvar for oppfølgingen av. I høringen angående forbudet mot fyring med fossil olje ba vi om innspill til hvilke konsekvenser et slikt forbud vil ha, og vi ba om innspill til andre mulige virkemidler. Vi vurderer nå disse og vil komme tilbake i forbindelse med statsbudsjettet for 2018.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:42:30]: Flott. Det er mulig jeg tolker statsråden for vidt, men jeg oppfatter at han her og nå legger død den diskusjonen vi kontinuerlig har hatt om spisslast, bruk av olje til oppvarming av bygg. Nå har både Miljødirektoratet og NVE sagt at det går det helt greit å forby, og da håper jeg at den diskusjonen er lagt død. Han ivret i hvert fall ikke etter å argumentere veldig hardt for det.

Jeg har flere oppfølgingsspørsmål. Stortinget ba i mars 2015 statsråden om å fase ut fossil olje også i fjernvarmen, og i 2016 ba Stortinget om at fossil gass skulle inkluderes i forbudet mot fossil oppvarming. NVE, Energidirektoratet, anbefaler å forby gass til oppvarming allerede nå. De anbefaler også å inkludere fjernvarmen i forbudet allerede nå. Så spørsmålet mitt er enkelt og greit: Kommer statsråden nå til å følge opp Stortingets vedtak i tråd med anbefalingene fra fagmyndighetene innen energi, eller må Stortinget belage seg på flere utsettelse og omkamper? Det lå litt i svaret hans.

Statsråd Vidar Helgesen [12:43:38]: Nå har det vært klart ganske lenge, siden klimaforliket, at oljefyr skal utfases i 2020. Å få på plass et slikt forbud i år kan knapt kalles en utsettelse.

Når det så gjelder oppvarming med naturgass, er det heller ikke der noen tvil om målet. Vi har jo offentlige virkemidler for å bidra til at det blir fornybare løsninger som tas i bruk, og ikke naturgass. Men hvis vi skal utvide forbudet mot oljefyring til også å gjelde naturgass, trenger vi mer kunnskap om konsekvensene. Det vil vi som sagt arbeide videre med for å få bedre oversikt både over omfanget av bruken av naturgass og konsekvensene av en eventuell utfasing. Det vil neppe komme i tide for forbudet mot fossil olje, men det er altså noe vi arbeider aktivt videre med.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:44:31]: Dette er problematisk, for hvis vi ikke inkluderer gass i forbudet mot fossil oppvarming fra første stund, risikerer vi – som statsråden nå var inne på – at noen forbrukere bytter oppvarmingskilde fra fossil fyringsolje til fossil gass, for deretter å møte et forbud mot fossil gass kort tid etter. Det er jo en av de tingene man er blitt advart mot i høringene, og da er spørsmålet: Hvis man velger å gjøre det på den ttrinns rakettmåten som det høres ut som for meg at statsråden nå legger opp til – nemlig først å forby fyringsolje, og så ha noen penger til overs som kan gå til støtte hvis man velger å gå direkte til fornybar, men ikke bestemmer seg for om vi også skal totalforby gass i fossil oppvarming i eksisterende bygningsmasse – da risikerer man jo virkelig å lure folk, og næringsdrivende.

Presidenten: Statsråd Helgesen fikk kanskje et spørsmål?

Statsråd Vidar Helgesen [12:45:26]: Jeg oppfattet det som et spørsmål. Jeg må bare understreke at jeg har ingen intensjon om å lure verken stortingsrepresentanter eller folk flest. Det hensynet som representanten Eidsvoll Holmås her nevner, er et helt relevant og viktig hensyn som må tas. Det er neppe klokt å gå fra oljefyring til å bruke naturgass når man nå skal skifte ut fyringsløsninger, så det er et viktig hensyn som vi tar med i vurderingen. Men det er nødvendig å vurdere også andre hensyn og få bedre kunnskap om konsekvensene av en eventuell utfasing, og det er derfor jeg ikke er sikker på om vi kan få med naturgass i et forbud i denne omgang. Men det er altså noe vi har til vurdering.

Spørsmål 10

Kjersti Toppe (Sp) [12:46:33]: «Da Stortinget behandlet Senterpartiets representantforslag om innholdsmerking av alkoholholdig drikk, skrev regjeringen og Venstre i innstillingen at det er mye positivt med innholdsmerking av alkohol, men at de ville avvende rapporten fra Europakommisjonen, jf. Innst. 164 S (2014–2015) om emnet. Nå har denne rapporten kommet, og det er mulig for Norge å innføre egne merkekrav som går ut over EUs minstestandarder.

Vil statsråden nå sette i gang dette arbeidet?»

Statsråd Bent Høie [12:47:09]: Jeg er glad for at Europakommisjonen endelig har lagt fram rapporten om obligatorisk merking av alkoholholdige drikkevarer med ingrediensliste og næringsdeklarasjon.

Jeg vil først bemerke at matinformasjonsforordningen ikke fastsetter minstekrav, men gir harmoniserte krav til merking av næringsmidler, inkludert alkoholholdige drikkevarer. Det er derfor ikke opp til hvert land fritt å gi nasjonale merkeregler.

I rapporten viser Europakommisjonen til at det har vært en betydelig utvikling i alkoholindustrien. Mens bransjen tidligere var imot tilleggsmerking av alkoholholdige drikkevarer, anerkjenner nå bransjen forbrukernes rett til å vite hva produktene inneholder. Det vises til at det nå er et økende antall frivillige initiativ som bidrar med informasjon til for-

brukeren om ingredienser og næringsdeklarasjon, inkludert energiinnhold, for alkoholholdige drikkevarer.

Europakommisjonen foreslår ikke obligatoriske krav om merking av alkoholholdige drikkevarer med ingrediensliste og næringsdeklarasjon nå, men inviterer en samlet industri til å svare på forbrukernes forventninger om informasjon om alkoholholdige drikkevarer. Alkoholindustrien bes om å foreslå, innen ett år fra 13. mars 2017, en selvreguleringsordning for slik merking som skal gjelde for hele alkoholsektoen.

Europakommisjonen vil så vurdere forslag fra alkoholindustrien til selvregulering nærmere, og eventuelt foreslå regulering eller andre tiltak dersom forslaget ikke anses tilfredsstillende.

Jeg vil følge denne utviklingen nøye, da merking av alkoholholdige drikkevarer med ingrediensliste og næringsdeklarasjon er viktig informasjon av betydning for folkehelsen. Dette gir også viktig forbrukerinformasjon.

Kjersti Toppe (Sp) [12:49:00]: Er det slik å forstå at statsråden meiner at det som eg skriv i spørsmålet mitt – at rapporten opnar opp for at Noreg kan innføra egne merkekrav som går utover ein slags minstestandard, sjølv om ein ikkje må det – er feil? Eg vil gjerne spørja statsråden om han meiner det eg skriv i spørsmålet, er feil, eller om det er rett at Noreg kan innføra det dersom ein har anledning til det. Det er jo andre land i Europa som har innført det allereie. Eg vil gjerne ha svar på det.

Statsråd Bent Høie [12:49:56]: Denne rapporten endrer ikke på forholdene knyttet til matinformasjonsforordningen så lenge Europakommisjonen legger opp til en prosess mot en bransjeregulering på frivillig initiativ.

Vurderingen av spørsmålet knyttet til om EØS-avtalen åpner for at det kan fastsettes nasjonale krav om merking av alkoholholdige drikkevarer med ingrediens- og næringsdeklarasjon, ble foretatt som en oppfølging av anmodningsvedtaket i Stortinget og konkluderte med at det antakelig ikke ville være anledning til å innføre norske nasjonale krav om merking av alkoholholdige drikkevarer med ingrediensliste og næringsdeklarasjon uten at dette ville bli ansett å være i strid med matinformasjonsforordningen, slik regelverket nå er formulert. Denne rapporten endrer ikke på dette.

Det er riktig at enkelte land har regler om dette, men det er kanskje etter matinformasjonsforordningens artikkel 41 at disse landene har videreført nasjonale krav som de hadde allerede før den forordningen.

Kjersti Toppe (Sp) [12:51:07]: Det er slik at det å vita kva alkoholholdig drikk inneheld, òg er ei viktig folkehelsesak. Statsråden er jo opptatt av å regulera saltinntak osv. og å få forordningar der inn mot privat næringsliv.

Statsråden kan jo visa til EU-kommisjonen, men spørsmålet mitt er: Vil statsråden ta eit eige initiativ, enten overfor EU, i foruma der, eller overfor næringslivet her i Noreg, til å koma på banen? Det er jo ikkje forbode å innføra dette, det er ei frivillig ordning. Vil statsråden ta eit initiativ som helse- og omsorgsminister for å få til ein næringsdeklarasjon for alkoholholdig drikk i Noreg?

Statsråd Bent Høie [12:52:00]: Jeg er helt enig med representanten i at det hadde vært ønskelig. Derfor hadde

jeg håpet at konklusjonen i EU-kommisjonen var annerledes. Jeg har jobbet inn mot EU i de foraene der jeg har mulighet til det, i de uformelle helseministermøtene, og i møter jeg har hatt med kommissæren, for at EU skulle gå inn for en ordning med innholdsdeklarasjon for alkoholholdige drikkevarer. Det er den måten som Norge, som et ikkemedlemsland, har mulighet til å påvirke denne type spørsmål.

Vi vurderer det slik – som også utredningen har konkludert med – at Norge på et nasjonalt nivå ikke kan innføre regler for dette uten å bryte med forhold i EØS-avtalen. Det betyr at vi fortsatt må jobbe for at EU innfører regler på dette området. Jeg mener det beste ville vært å ha regler knyttet til dette. Det hadde vært bedre enn en bransjeordning som var forankret i bransjen, på dette området.

Spørsmål 11

Ingvild Kjerkol (A) [12:53:20]: «I Norge finner vi de tydeligste sosiale forskjellene innen helse. Vi har kunnskap og virkemidler til å møte disse utfordringene. Regjeringen fraskriver seg ansvaret og avviser å lytte til forskning og kunnskap. I sin nye kostholdsplan skal gode mat- og måltidsvaner vektlegges. Tiltakene er så få og innsatsen er så liten at den umulig kan tas på alvor. Barn skal være matagenter og gjøre de voksnes jobb.

Mener statsråden at matagenter mellom seks og ti år skal ta ansvar for noe han selv ikke tør å forplikte seg til?»

Statsråd Bent Høie [12:54:02]: For det første er jeg grunnleggende uenig i det som representanten her skriver i sitt spørsmål. Denne regjeringen tar i høyeste grad på alvor de sosiale helseforskjellene. Det er en av grunnene til at vi har lagt fram en stortingsmelding om folkehelsen som for første gang løfter opp psykiske helseutfordringer likestilt med den fysiske helsen. Det er også en av grunnene til at vi nå setter i gang et omfattende folkehelseprogram i kommunene knyttet til barn og unges psykiske helse, der det bevilges nærmere 40 mill. kr i 2017 for å få mer kunnskap om hvilke folkehelseiltak som virker.

Planen som representanten refererer til, inneholder 42 tiltakspunkter på fem områder, med både måltidsglede og sunt kosthold, gode og enkle valg, kommunikasjon, kunnskap, ernæring i helse- og omsorgstjenesten, forskning, utvikling og innovasjon. Vi har også satt i gang en rekke tiltak som når hele befolkningen, ikke minst gjennom samarbeidet med matnæringen, der vi nå reduserer sukker, salt og mettet fett i maten, som berører oss alle sammen, nettopp for å utjevne den sosiale forskjellen innenfor helse.

Jeg er overrasket over at representanten uttaler seg negativt om initiativet med barn som matagenter, for dette er en ordning som bygger på samme modell som Miljøagentene. Det er ikke slik at den gang Miljøagentene ble satt i gang, var det for å kunne overlate til barna å ta ansvar for miljøet, men det var rett og slett en erkjennelse av at det å la barn bli engasjert i miljøspørsmål vil ha betydning for at en blir mer oppmerksom på det i hele landet, og fordi en lærer opp nye generasjoner i betydningen av miljø. Det er nettopp det matagentene skal bidra til – ikke at barna skal få ansvaret for maten, men at barn skal få kunnskap, ikke

bare om hva som er et sunt kosthold, men også om hva som er et bærekraftig kosthold.

Dette er et initiativ som bygger på et bredt samarbeid med privat og ideell sektor, der de store organisasjonene er med. NCD-alliansen er med, EAT er med som organisasjon, og også noen av dem som lager maten, f.eks. TINE, Norske Meierier, er med.

Det vil være interessant å høre om det er slik at Arbeiderpartiet nå mener at dette er et dårlig initiativ, og at hvis Arbeiderpartiet vinner valget til høsten, vil ikke initiativet med matagentene bli videreført.

Ingvild Kjerkol (A) [12:56:44]: Jeg synes det er direkte sørgelig at statsråden ikke ser forskjell på å oppfordre unger til å ta ansvar for miljøet og det å ta ansvar for ernæring, opplevelse av egen kropp og det allmenndannende i å etablere gode kostholdsvaner. Det synes jeg bare er sørgelig.

Når statsråden selv løfter fram stortingsmeldingen om folkehelse og presiserer at der var også psykisk helse med, har jeg lyst til å spørre statsråden om hvorfor han avslår å bruke de brede fellesarenaene til å forebygge og behandle psykisk sykdom. Vi vet at psykiske helseplager er en av våre store utfordringer. 260 000 barn har foresatte med så store problemer at det går ut over omsorgen, og nærmere 70 000 barn og unge opplever lidelser som krever behandling. Er dette også ting som statsråden mener er opp til den enkelte selv å ta ansvar for?

Statsråd Bent Høie [12:57:49]: En må nesten lure på om representanten i det hele tatt har fulgt med på hva som har skjedd på det helsepolitiske området de siste årene, for å påstå noe så grunnleggende feil som at denne regjeringen og jeg ikke mener at vi skal drive med et arbeid for å styrke den psykiske helsen på de brede arenaene, må jo basere seg på kunnskapsløshet. Denne regjeringen sørget for at livsmestring nå blir et grunnleggende tema i hele skolen. Vi bygger ut tilbudet for å drive forebyggende psykisk helsearbeid i kommunene med et veldig høyt tempo. Da vi overtok, var det 130 psykologer i kommunene. Nå er det nærmere 400 psykologer i kommunene. Snart kommer regjeringen med et lovkrav om at det skal være psykologkompetanse i kommunene, som Arbeiderpartiet stemte imot. Det er nettopp de brede arenaene vi bruker for å skape bedre psykisk helse i samfunnet vårt.

Ingvild Kjerkol (A) [12:58:54]: Høyres representanter, statsrådens eget parti og hele regjeringsfraksjonen har stemt ned forslag om å innlemme psykisk helse i skolen. De har stemt ned forslag om å etablere lavterskel forebyggende tilbud i alle kommuner. Det at man kommer tilbake med «light»-varianter i etterkant fra regjeringskontorene, skulle bare mangle. I går kunne vi også lese i Aftenposten at et flertall tror at lommeboken er viktig hvis man blir syk. Det er altså sånn at regjeringen fører en politikk som åpner for private tilbud i stor skala. Et privat helsemarked har vært en av de viktigste sakene for statsråden. Regjeringen har overlatt ansvaret for forebygging av god helse til den enkelte. Er det også sånn at behandling er noe som skal løses av det private markedet alene, eller er det bare når det er valgkamp, og når man følger opp fra regjeringskontorene, at man trekker på opposisjonen?

Statsråd Bent Høie [13:00:00]: Det er nesten så jeg mistenker at representanten de tre siste årene har holdt seg innesperret på et kontor på Youngstorget og blitt preppet med retorikk fra sitt eget parti og ikke fulgt med på hva som skjer ute i samfunnet. Det er riktignok sånn at Arbeiderpartiet har fremmet en rekke forslag på områder der regjeringen allerede har igangsatt arbeid, og der regjeringspartiene har stemt imot forslaget, for regjeringspartiene har ingen grunn til å stemme for forslag som allerede er iverksatt av regjeringen. Som jeg sa til forrige spørsmål, igangsetter vi nå et betydelig folkehelseprogram, nettopp rettet mot barn og unges psykiske helse. Det er det bevilget penger til. Det er allerede i gang. Vi holder nå på med en nasjonal strategi for psykisk helse spesielt rettet mot barn og unges psykiske helse, og ikke minst bygges tilbudet ut i dette øyeblikk. Det er det som er virkeligheten, men Arbeiderpartiet har nå spesialisert seg på kritikk og retorikk og ikke på politikk, og det bruker å gå dårlig i valg.

Spørsmål 12

Liv Signe Navarsete (Sp) [13:01:18]: «Heimevernet har fått 40 pst. fleire nøkkelobjekt å beskytte, som krev vakthold og sikring i tilfelle krise eller krig. Samstundes reduserer Høgre og Framstegspartiet Heimevernet. Under høyringa i kontroll- og konstitusjonskomiteen gjorde generalinspektøren i Heimevernet det klart at han ikkje hadde dei ressursane han trong.

Vil regjeringa i lys av Riksrevisjonen sin kritikk syte for at Heimevernet får tilstrekkelege ressursar til å løyse sitt militære samfunnsoppdrag for folk og verne våre sårbare samfunnsverdiar?»

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [13:01:54]: Gjennom langtidsplanen for Forsvaret og budsjettet for 2017 gjennomfører regjeringa en betydelig styrking av Heimevernet. Det kommer i tillegg til det vi allerede har gjort i denne perioden for HV, bl.a. større budsjetter, mer midler til øvelser og bedring av innsatsstyrkenes treningsnivå. I tillegg nådde HVs øvingsstruktur det planlagte øvings- og treningsmålet for 2016 allerede i 2014. Fra 2015 begynte vi å tilføre områdestrukturen moderne våpen, og det arbeidet fortsetter. Nå gjennomfører vi en betydelig investering i nye feltvogner for HV, til over en halv milliard kroner, for å øke mobiliteten. Sjef HV har fått et helhetlig ansvar som styrkesjef, og det etableres nå et nasjonalt territorielt ledelselement for taktisk ledelse av HVs styrker. Distriktsstabene i Troms og Finnmark styrkes ved tilføring av personell. Samlet vil dette øke evnen til planlegging og gjennomføring av ulike typer oppdrag med bruk av HV-styrker, inkludert objektsikring.

Stortinget har vedtatt å tilpasse områdestrukturen til det faktiske nivået, ved å redusere plantallet fra 42 000 til 35 000 menneskaper. Det er ut ifra akkurat den samme logikken og tankegangen som den forrige regjeringa med Senterpartiet la til grunn da den reduserte innsatsstyrken fra 5 000 til 3 000.

Jeg redegjorde detaljert i høringen i forrige uke for tiltak for bedret objektsikring både før og etter Riksrevisjonens undersøkelse av 2015. For øvrig sa Sjef HV i høringen at han forventet at HVs operative evne ville øke som følge av tilførsel av ressurser til vedlikehold, økt øving og trening osv.

Som representanten jo kjenner til, er militære og sivile nøkkelobjekter definert som objekter av avgjørende betydning for forsvarsevnen og det militære forsvaret i krig og er å anse som lovlige militære mål i krig. Nøkkelobjektlista har blitt oppdatert årlig fra 2012, og revisjonen av lista i 2012 medførte en betydelig reduksjon i antallet nøkkelobjekter. Siden 2012 har antallet objekter også vært nedadgående. Det skyldes at Forsvarets reduserte tilstedeværelse rundt i landet over flere tiår har gitt noe redusert behov for vakthold og sikring av militær infrastruktur. I tillegg skjer det endringer som følge av ny kommunikasjonsteknologi. Det nye regelverket som kom i 2012–2013 medførte også betydelig snevrere kriterier for utpeking av nøkkelobjekter. Det har som en konsekvens at til tross for økningen på 40 pst. for 2016, som var en forventet konsekvens av oppdateringen av planverket, ligger antallet nøkkelobjekter godt under antallet objekter som sto på lista i 2012 og 2013, og er for 2016 på nivå med 2014. Derfor blir det misvisende å bruke økningen fra 2015 til 2016 som et argument for at Heimevernet ikke skulle være dimensjonert for å løse sine oppgaver. Utviklingen over tid har vært at antallet nøkkelobjekter har blitt redusert, samtidig som HV-strukturen, med små variasjoner, har vært stabil rundt det nivået de nye plantallene legger opp til.

Vi har altså for 2017 styrket HVs driftsbudsjett med 191 mill. kr. Det er en økning på 16 pst. og en av de største økningene noensinne.

Liv Signe Navarsete (Sp) [13:04:59]: I eit intervju med statsminister Solberg skreiv avisa Næringsliv i Møre og Romsdal følgjande sitat frå statsministeren om objektsikring:

«Det er et ansvar for de som gjør sikkerhetsvurderingene, og ikke en sak for oss politikere.»

I Dagsavisen kan me i dag lese ein openhjarta e-post frå Sjef Heimevernet, Tor Rune Raabye, der han hudflettar prosessen kring landmaktsutgreiinga, som Dagsavisen kallar ein «skinnprosess». Eg har stor respekt for at heimevernssjefen står rakrygga og set folk sin tryggleik og landet sine interesser føre sine egne. Er statsråden samd i utsegna til statsministeren om kven som har ansvaret for objektsikring, og kan statsråden vidare stadfeste at det ikkje er lagt noka form for føring om at ein skal ende opp med å tilrå samanslåing av Hæren og Heimevernet? Det er to enkle ja-/nei-spørsmål.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [13:05:50]: Det er selvsagt sånn at det overordnede ansvaret for objektsikring, som alt annet, ligger hos politikerne, men det er Forsvaret og politiet som sammen kommer fram til hvordan sikring best kan skje. Det er en faglig oppgave.

Så legger jeg merke til at det vises til Sjef HV i spørsmålet fra Navarsete. Som forsvarssjefen sier veldig tydelig i svaret i Dagsavisen, kjenner han seg overhodet ikke igjen i påstanden, og påstanden er direkte feil. Det er ikke lagt noen føringer i noen retning – snarere tvert imot, dette er

et åpent arbeid med et åpent og vidt mandat som representanten kan lese på Forsvarsdepartementets og Forsvarets hjemmesider.

Men når man først er opptatt av å stå rakrygget, som representanten sier, synes jeg det er noe spesielt at representanten Navarsete aldri nevner det som skjedde da Senterpartiet satt i regjering, med en nedbygging av Heimevernet, kutt i budsjetter, knapt noe øving og trening av områdestrukturen, men det er kanskje fordi, som representanten Navarsete selv innrømmet i april 2016, de tenkte det ikke var nødvendig med så stort fokus på Forsvaret da de satt i regjering.

Liv Signe Navarsete (Sp) [13:06:58]: Sjølv statsråden må vel ha fått med seg at me har fått ein heilt annan sikkerheitspolitisk situasjon no enn me hadde den gongen. Det var bakgrunnen for mi utsegn i 2016. Det var mange som trudde at vêret hadde endra seg varig etter at Muren fall og me fekk ei oppmjuking av forholda.

Sjøheimervernet sine båtar vert no innleverte, og regjeringa er i ferd med å avvikle Sjøheimervernet i ekspressfart. Stadig fleire åtvarar mot at å leggje ned Sjøheimervernet før landmaktsutgreinga ligg føre, er eit ledd i å leggje ned heile Heimevernet. I innstillinga til regjeringa sin halvferdige langtidsplan for Forsvaret står det m.a.:

«Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre noterer som positivt at det er oppnådd politisk flertall i Stortinget for å videreføre nåværende struktur i Heimevernet, inklusive HV-11/Setnesmoen og Sjøheimervernet ut 2017.»

Det viser at regjeringa ikkje hadde støtte i Stortinget for å leggje ned Sjøheimervernet innan året er ute.

Er det slik at statsråden ikkje følgjer opp Stortingets vilje om å behalde Sjøheimervernet ut 2017, og kvifor har ein så stort hastverk med å leggje ned Sjøheimervernet?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [13:08:03]: For det første legges ikke Sjøheimervernet ned i ekspressfart, og det er dessutan et tydelig flertallsvedtak i Stortinget om den nedleggelsen. Det følger også av de vedtakene Stortinget fattet.

Så mener jeg det er verdt å minne om at når representanten Navarsete sier at vi fikk en helt annen sikkerhetspolitisk situasjon etter 2013, er det helt riktig. Samtidig viser den nye sikkerhetspolitiske situasjonen til fulle hvilke mangler som var i Forsvaret, og som hadde bygd seg opp under Senterpartiets åtte år i regjering. Det var et etterslep på vedlikehold, reservedeler, beredskapsbeholdninger, ammunisjon, som gjør at vi nå setter inn store summer nettopp for å rette opp alle de manglene som var der. Jeg pekte på det da jeg satt i Stortinget, men den gangen skulle man jo ikke fortelle noe om de manglene som var i Forsvaret. I dag, i 2017, styrker vi budsjettene med 2,2 mrd. kr på ett år. De er mye mer enn det Senterpartiet mente det var nødvendig å styrke Forsvaret med i løpet av åtte år.

Spørsmål 13

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Christian Tynning Bjørnø til kunnskapsministeren, vil bli

besvart av arbeids- og sosialministeren på vegne av kunnskapsministeren, som er bortreist.

Christian Tynning Bjørnø (A) [13:09:25]: «Skolen er samfunnets viktigste arena for å utjevne forskjeller. Men i stedet for å prioritere elever som sliter, har Høyre og Fremskrittspartiet de siste fire årene stemt mot fem av Arbeiderpartiets forslag i Stortinget om satsing på tidlig innsats. Nå på tampen av regjeringens periode legges det omsider fram en melding. Om en god måned er det høring i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen. Det vil altså fremdeles ta tid før det skjer noe i klasserommene.

Disse tiltakene er alt annet enn tidlige fra regjeringens side, hvorfor har det ikke skjedd noe før?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:10:07]: Fredag i forrige uke la regjeringen fram en melding som skal styrke arbeidet med tidlig innsats i skolen. Kunnskap om hvor viktig tidlig innsats er for elevenes læring og framtid, har vært godt kjent i lang tid, og opplæringsloven har et krav om at skolen skal sette inn ekstra ressurser på 1.–4. trinn. Likevel går rundt 10 000 elever ut av grunnskolen hvert år med så svake ferdigheter i matematikk og lesing at de kan få problemer med videre utdanning og arbeid. Det er et sterkt signal om at vi må endre måten vi jobber med tidlig innsats på, både nasjonalt og lokalt.

Vi må bort fra en vente-og-se-holdning i norsk skole. I dag er det altfor mange elever som strever faglig og sosialt, og som ikke får hjelp tidlig nok. For å hjelpe disse barna må vi ta tak i problemene med en gang de oppstår. Regjeringen har derfor foreslått at skolen skal få en plikt til å gi elever som blir hengende etter i lesing, skriving og regning fra 1. til 4. klasse, intensiv opplæring med en gang. Dette skal ikke kreve egne vedtak eller annen form for saksbehandling. Veien til ekstra hjelp og støtte skal bli kortere.

Lovforslaget sendes på høring i løpet av våren, men det betyr ikke at skolen trenger å vente med å sette i gang med denne typen intensiv opplæring for elever som trenger det. Vi har sett mange eksempler på kommuner som allerede har satt tidlig innsats i system, som andre kan lære av. En plikt til å gi intensiv opplæring er et steg på veien for at alle barn og unge skal få et godt grunnlag for videre skolegang. Det betyr ikke at regjeringen har ventet til nå med å sette inn tiltak for tidlig innsats.

Sammen med samarbeidspartiene har vi bevilget 1,3 mrd. kr til flere lærere på 1.–4. trinn i barneskolen. Det mener jeg gir rom for å gi mer tilpasset opplæring til de yngste elevene.

Så er det ikke slik at antall lærere er nok i seg selv til å sikre tidlig innsats. Det er avgjørende at skolen har de nødvendige systemene og kompetansen som skal til for å realisere målet. Derfor har vi styrket arbeidet med lesing, skriving og regning i skolen gjennom Språkløyper og gjennom realfagsstrategien, og vi har lagt grunnlaget gjennom en historisk satsing på læreren. Regjeringen har gjennomført et stort videreutdanningsløft, vi har skjerpet kravene for å komme inn på lærerutdanningen, og vi innfører nå en ny, femårig masterutdanning for alle lærere i grunnskolen.

I de nye rammeplanene har vi lagt mye mer vekt på at lærerne til de yngste elevene skal ha spesialkompetanse i begynneropplæring, og jeg er glad for at det nå er stor enighet på Stortinget om behovet for flere tiltak for tidlig

innsats. Det betyr forhåpentligvis at vi ikke vil bruke tiden på å krangle om hvem som fant på begrepet først, og at kommuner og skoler kan få sette i gang med arbeidet raskt.

Christian Tynning Bjørnø (A) [13:13:05]: Tidligere i denne stortingsperioden foreslo Arbeiderpartiet følgende:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at elever som har behov for det, raskt får tilbud om ekstra tilrettelagt opplæring, slik at alle som har forutsetning for det, har tilfredsstillende ferdigheter i lesing, skriving og regning innen utgangen av 2. trinn.»

Den gangen svarte Høyre med å si at det var en tidstyv i skolen. Jeg vil heller si at det er regjeringens somling som er den virkelig store og alvorlige tidstyven for elevene, men nå, noen år etter, foreslår regjeringen noe av det samme.

Dette handler ikke om å krangle om hvem som var først, men hvorfor har det tatt så lang tid for å skjønne dette? Hva har egentlig skjedd siden vi diskuterte dette sist, bortsett fra at noen tusen flere har droppet ut av skolen fordi de ikke får nok hjelp?

Statsråd Anniken Hauglie [13:13:55]: Som jeg sa i mitt forrige svar, har regjeringen prioritert satsing på skolen gjennom de tiltakene som jeg nevnte: flere lærere, økt kompetanse for lærerne, økt kompetansekrav for å komme inn på lærerhøyskolen, femårig masterutdanning. Også gjennom Språkløyper og gjennom realfagsstrategiene har vi styrket arbeidet med å løfte elevene i skolen.

Det er ikke slik at det er Arbeiderpartiet eller de rød-grønne partiene som har gått foran i skolepolitikken. Tvert imot har de vært bakpå nær sagt i alle år. Verken Arbeiderpartiet eller SV hadde vært lenge utenfor regjeringskontoret før de selv også innrømmet at de ikke hadde prioritert kunnskap i skolen nok, at man hadde latt skolepolitikken gå fra seg, og at man nå så behovet for nettopp å satse på skolen.

Vi ser nå at resultatene bedres i skolen. Vi ser også på de internasjonale undersøkelsene de siste årene at skoleresultatene bedrer seg, og det skal vi være glade for alle sammen. Jeg er glad for at regjeringen nå får oppslutning om den skolepolitikken vi fører. Det vil gagne de elevene som særlig sliter på skolen i dag.

Christian Tynning Bjørnø (A) [13:15:02]: Grunnen til at vi maser så mye om dette, er at det haster med å komme med konkrete tiltak for mange unge ramler ut av utdanning og kommer seg ikke i jobb. Helsedirektør Bjørn Guldvog sa i sin årlige helsetale at «dette gir helseutfordringer for resten av livet».

Vi vet at utdanning er den viktigste mekanismen for å utjevne forskjeller. Da blir det litt søkt av statsråden å si at opposisjonen har vært bakpå, for status på tampen av denne regjeringensperioden er jo ikke veldig oppløftende: Det har ikke vært flere ukvalifiserte lærere i klasserommene på mange år. Lærertettheten har gått ned. Aldri har flere gått i privatskoler. 39 000 elever blir mobbet. Rekrutteringen til barneskolelærerutdanningen er rekordlav.

Er statsråden fornøyd med denne utviklingen, spesielt med tanke på at utdanningssektoren er så viktig for å sikre deltakelse og å utjevne forskjeller?

Statsråd Anniken Hauglie [13:15:57]: Regjeringen har iverksatt en rekke tiltak for å styrke skolen, som de tiltakene jeg allerede har nevnt, men også for å sørge for at elevene i større grad fullfører skolen. Fraværsgrensen i videregående skole er ett av de tiltakene. Vi har en storstilt satsing på helsesøster- og psykologtjeneste i skolen, nettopp for å fange opp at mange elever i dag ikke bare sliter faglig, men også sosialt. Så det er jo sammen av de tiltak man gjør, både de rent faglige ved å styrke læreren, ved å styrke innsatsen rettet mot elevene og elevenes rettigheter og også de andre støttetjenestene som skolen nyter godt av. Så denne regjeringens skolepolitikk er særdeles offensiv, og vi ser at resultatene nå blir bedre.

Men vi skal ikke lene oss tilbake i det hele tatt. Vi ser at det fortsatt er for mange elever som sliter faglig: 10 000 elever går ut av skolen hvert år uten å kunne fungere godt nok ut fra det faglige de har lært. Så vi skal jo fortsatt satse. Dette er bare en start etter mange år med forsømmelse fra de rød-grønne.

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Marianne Aasen til kunnskapsministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren på vegne av kunnskapsministeren, som er borteist.

Marianne Aasen (A) [13:17:09]: «Samfunnet stiller stadig større krav til kunnskap og kompetanse, men hele fire av ti studenter faller fra. Det kan skape økende forskjeller. Norge er blant OECD-landene med svakest gjennomføring av studier. Regjeringens kvalitetsmelding er lite forpliktende, og de fleste tiltakene skal institusjonene selv gjøre.

Hvor stort frafall mener statsråden er greit, og hvilke tiltak i meldingen og i regjeringens politikk for øvrig mener statsråden bidrar til å senke frafallet?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:17:38]: Nye OECD-tall viser at i gjennomsnitt fullfører 50 pst. av norske helsestuderenter i bachelorstudium på normert tid. OECD-gjennomsnittet er 41 pst. Etter ytterligere tre år stiger gjennomsnittlig fullføringsgrad i Norge til 76 pst. For OECD-landene ligger gjennomsnittet på 69 pst. Tallene peker på et bedre resultat for norske studenter sammenlignet med studenter i andre OECD-land enn spørsmålet fra representanten Marianne Aasen kan tyde på.

Internasjonale sammenligninger er preget av en viss usikkerhet fordi tallgrunnlagene som legges til grunn, kan være noe forskjellig. SSBs siste tall for gjennomføring viser imidlertid også en forbedring over tid for norske studenter, og det er bra. Frafaller skjer særlig de to første semestrene, og derfor er det viktig med god faglig og sosial oppfølging av førsteårsstudentene. Samtidig ser vi at mange studenter gjør omvalg. Dette er ikke frafall fra høyere utdanning, men bytte til et nytt studium.

Noe frafall og forsinkelse er naturlig, og vi kan ikke forvente at alle fullfører på normert tid. Jeg er likevel helt enig med representanten Marianne Aasen i at for mange studenter faller fra i høyere utdanning. Frafall er uheldig for den enkelte og for samfunnet, og det er nettopp derfor

dette temaet blir grundig omtalt i stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning som regjeringen nettopp har lagt fram.

Jeg ser det likevel ikke som hensiktsmessig at Kunnskapsdepartementet bestemmer hvor stort frafall som er akseptabelt på nasjonalt nivå, slik representanten Marianne Aasen etterspør. Til dette er saken for sammensatt. Det er universitetene og høyskolene som har hovedansvaret for å legge til rette for at studentene ikke faller fra. Utfordringene med frafall varierer mellom ulike utdanningsinstitusjoner, mellom bachelor- og masternivå og mellom teknologifag, helsefag, lærerutdanning og humaniora. Fagmiljøene ved de ulike institusjonene må selv vurdere årsakene til frafall og hvilke tiltak som er mest hensiktsmessig å iverksette. Institusjonene kan også vurdere om de vil sette seg egne mål for gjennomføring. Kunnskapsdepartementet følger bl.a. i den årlige etatsstyringen med på hvordan tallene for gjennomstrømming utvikler seg.

Jeg mener at budskapet i kvalitetsmeldingen er klart, og sektoren er enig i at arbeidet med utdanningskvalitet må gis økt oppmerksomhet. Regjeringen bidrar på nasjonalt nivå med en rekke tiltak som kan redusere frafallet. Vi har alt innført en ny kandidatindikator i finansieringssystemet og skjerpet opptakskravene for lærerutdanningene, og vi vurderer også å skjerpe opptakskravene til sykepleierutdanningene. Eksempler på tiltak som regjeringen foreslår i kvalitetsmeldingen, er nasjonal konkurransearena for utdanningskvalitet, bedre rådgivning som grunnlag for bedre utdanningsvalg, mulighet til å fastsette spesielle opptakskrav for enkeltutdanninger, osv.

Regjeringens mål er at den positive utviklingen vi nå ser i gjennomstrømmingen, skal fortsette, og det er summen av mange enkelttiltak fra regjeringen og institusjonene som til sammen vil redusere frafall i høyere utdanning.

Marianne Aasen (A) [13:20:43]: Jeg har tatt utgangspunkt i Riksrevisjonens rapport, som har sett på frafall og gjennomføring helt siden kvalitetsreformen ble gjennomført, i 2003. Riksrevisjonen er ikke fornøyd med tingenes tilstand og er veldig klar på at det er Kunnskapsdepartementets ansvar å følge opp utdanningsinstitusjonene, slik at tiltak blir iverksatt.

Så kan vi godt diskutere tall – om det er så høye eller så lave tall, sammenlignet med andre land. Det er helt riktig som statsråden sier, at de ikke alltid er sammenlignbare. Likevel er frafallet for høyt, fordi vi mister mye verdifull arbeidskraft og nyttig inntekt for studentene, som da kan jobbe i stedet.

Flere tiltak er satt i gang på individuelt plan, f.eks. sosiale tiltak for nye studenter, individuell oppfølging av studenter med lav progresjon osv., men det har ikke hatt særlig effekt. Hvilke tiltak mener statsråden har størst effekt for å motvirke frafall?

Statsråd Anniken Hauglie [13:21:48]: Det å undersøke både årsakene til frafall og hvilke tiltak man kan ha for å redusere frafallet i høyere utdanning, er viktig. Slik sett deler jeg representanten Aasens bekymring over dette. Jeg er også enig med Riksrevisjonen, som sier at Kunnskapsdepartementet har et særlig ansvar for å følge opp. Det gjør Kunnskapsdepartementet gjennom etatsstyringsdialogen. Mitt poeng i mitt hovedinnlegg var at det

ville være unaturlig om man skulle lage nasjonale mål for hva som er akseptabelt frafall.

I tillegg til de tiltakene som jeg nevnte, som man foreslår i kvalitetsmeldingen, er det også andre tiltak: mulighet til å fastsette spesielle opptakskrav for enkeltutdanninger, vurdere hvordan støtteordningene gjennom Statens lånekasse for utdanning kan innrettes for å stimulere til progresjon og fullføring av grad, utvikle pedagogisk meritteringssystem for ansatte, bl.a. Hvilke av disse som vil ha størst effekt, skal jeg være varsom med å svare på – kunnskapsministeren kan nok svare bedre på det. Men det er summen av tiltak, både nasjonalt og ikke minst også ved den enkelte institusjon, som vil være avgjørende.

Marianne Aasen (A) [13:22:56]: Det er ingen tvil om at det er mange mulige tiltak man kan se for seg. Ikke minst har regjeringen lagt fram en melding hvor det er mange gode tiltak, vil jeg si. Det er bra, for det koster jo penger å ha mange studenter gående som ikke får gjennomført. Dessuten gir det et signal til oss som politikere at undervisningskvaliteten kanskje ikke er god nok, det bør gjøres noe med måten man lærer på, veiledningen er for dårlig – som mange studenter har pekt på – og alt som har med praksis knyttet til arbeidslivet å gjøre, har absolutt også et forbedringspotensial. Mye av dette påpekes stortingsmeldingen, som skal behandles i Stortinget nå i vår.

Men jeg lurer fortsatt på hvordan regjeringen ser for seg at disse tiltakene skal bli satt i verk. Bare å ramse dem opp og så forvente at institusjonene forhåpentligvis følger opp – er ikke det for svakt av en regjering som burde hatt større ambisjoner?

Statsråd Anniken Hauglie [13:23:58]: Man får jo avvente Stortingets behandling av meldingen. Mye kan tyde på at det kan bli både en spennende behandling av meldingen og debatt.

Når Stortinget har behandlet meldingen og fattet vedtak, skal de vedtakene gjennomføres. Noe vil kunne skje gjennom den vanlige, ordinære styringsdialogen, hvor institusjonene blir oppfordret til eller anbefalt å gjøre ulike tiltak. Andre kan være mer konkrete tiltak, jeg nevnte flere. Hvis man skal vurdere støtteordningene til Lånekassen, f.eks., ville det være et helt konkret tiltak, som ville komme studentene til gode.

Hvordan man skal følge opp kvalitetsmeldingen, må man komme tilbake til når Stortinget har behandlet den, og når de ulike vedtakene er fattet.

Spørsmål 15

Dag Terje Andersen (A) [13:25:09]: Spørsmålet går til statsråd Hauglie, som arbeids- og sosialminister:

«Høy sysselsetting er det viktigste tiltaket mot økte forskjeller. På Høyres landsmøte i 2013 sa Erna Solberg: «Vi må få flere som i dag ramler utenfor arbeidslivet til å forbli innenfor.» Fasiten etter drøyt tre år med Høyre-regjering er at andelen som ikke er i arbeid i 2016, var den høyeste på over 20 år. Antallet unge uføre har økt med 37 pst. Flere unge er utenfor arbeid, utdanning og aktivitet.

Med grunnlag i disse resultatene mener regjeringen det er

klokt å videreføre den politiske linjen de har ført siden 2013?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:25:57]: Andelen av befolkningen i alderen 15–74 år som er sysselsatt, er fallende. Nedgangen har skjedd gradvis siden 2008, og i 2016 var sysselsettingsraten 4,7 prosentpoeng lavere enn i 2008. Om lag tre firedeler av denne nedgangen skjedde før oljeprisfallet i 2014 og en firedel etterpå.

I dag er ca. 73 000 unge mennesker verken på en arbeidsplass eller skole. 70 000 av dem befant seg allerede på utsiden i 2013, mens antallet var 47 000 i 2008. Økningen etter at vi tok over i 2013, har vært på 3 000 personer.

Vi vet litt om hvem som ikke lenger er sysselsatt. Vi har fått flere alderspensjonister, flere arbeidsledige og flere under utdanning. Antall personer i de eldste årskullene i arbeidslivet har økt, derfor har vi også fått flere alderspensjonister. Blant de unge er det nå flere som oppgir at de er under utdanning, og det er betydelig færre som kombinerer utdanning og deltidsarbeid.

Den økte arbeidsledigheten har hovedsakelig kommet som følge av en kraftig nedgang i oljeprisen og oljeinvesteringene og lavere sysselsetting i oljerelaterte næringer. Regjeringen har satt i gang en rekke tiltak for å lette omsittingen i næringslivet og for å styrke sysselsettingen. Disse tiltakene bærer nå frukter. Arbeidsledigheten er på vei ned, slik den registreres av både Nav og SSB. Vi ser også tegn som kan tyde på en mer positiv sysselsettingsutvikling framover. Blant annet oppgir Norges Banks regionale nettverk at norske bedrifter regner med å ansette flere i år – men også andre rapporter melder om det samme.

Vi skal likevel være forsiktige med å trekke for positive konklusjoner nå. Ledigheten er fortsatt høy i norsk sammenheng, og vi har grupper som har trukket seg ut av arbeidsmarkedet. Sistnevnte regner vi med vil komme tilbake til arbeidsmarkedet etter hvert som sysselsettingen øker.

Representanten Andersen peker på ungdom. Jeg deler engasjementet for de unge. Regjeringen har økt innsatsen for unge, med særlig vekt på å få flere til å fullføre videregående utdanning. Vi har innført fraværsgrenser som har gitt gode resultater. Vi har styrket helsetilbudene og oppfølgingsregimene i skolen gjennom økt satsing på helse-søstre, psykologtjeneste og Navs tilstedeværelse. Og vi har økt lærlingtilskuddet for å sikre flere unge lærlingsplass. Regjeringen har også viktige tiltak for dem som ikke er i en skolesituasjon i dag. Vi sikrer at det blir en direkte overgang fra ungdomsrett til voksenrett. Fra og med i år er det innført en styrket ungdomsinnsats, som først er iverksatt i fylkene på Sør-Vestlandet. Videre er et toårig opplæringstiltak i Nav etablert. Aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere er iverksatt. Lønnstilskuddsordningene er forenklet, og nye og bedre tilretteleggingsordninger er på plass. Vi har gitt større handlefrihet til Nav-kontorene, slik at de kan hjelpe arbeidssøkere over i jobb med tiltak som er tilpasset de lokale utfordringene. Vi har åpnet for en større mulighet til midlertidig ansettelse.

Representanten spør om det er klokt å videreføre regjeringens politiske linje. Svaret på det er et klart ja. Vi har nå lagt bak oss det vanskeligste året etter oljeprisfallet. Arbeidsledigheten er nå fallende. De ulike prognosene for utviklingen framover for norsk økonomi peker klart i positiv retning.

Dag Terje Andersen (A) [13:29:03]: Jeg oppfatter at regjeringa ønsker å gå videre på den linja som har ført til at tusen flere ungdommer hvert år er utenfor alt – altså uten jobb, uten utdanning, uten noen form for trening. Og vi ser at antallet unge uføre fra 2013 til 2016 gikk opp med 37 pst. Statsråden sier at ledigheten faller. I forbindelse med de siste ledighetstallene uttalte sjefsøkonom Jan L. Andreassen at nå har vi store problemer. Dette er alvorlig. Grunnen til at han sa det, er at akkurat det vi har advart mot, skjer. Først øker ledigheten, så går andelen av befolkningen som er sysselsatt, ned, og så blir arbeidsstyrken redusert. Det statsråden ikke sier, er at samtidig som de siste ledighetstallene kom, sa Statistisk sentralbyrå at 11 000 færre mennesker faktisk er sysselsatt. Da er spørsmålet mitt: Bekymrer ikke det statsråden?

Statsråd Anniken Hauglie [13:30:13]: Jo, det er bekymringsfullt, og det er også bakgrunnen for at denne regjeringen ved tiltredelsen også var opptatt av utenforskapet, for at jeg ved min tiltredelse sa at det å redusere utenforskapet blant unge er et av mine hovedfokusområder. Jeg kan minne om det jeg sa i mitt hovedsvar: Fra 2008 til 2013 økte utenforskapet blant unge fra 47 000 til 70 000. Fra 2013 til nå gikk det fra 70 000 til 73 000. Det er fortsatt altfor høyt, men vi ser at det har flatet ut, og det er grunn til å tro at flere av de tiltakene vi har iverksatt, bidrar positivt. Oppgave nr. én nå er å sørge for at det skapes flere jobber, og at vi klarer å trygge flere av de jobbene som er, slik at det blir et bedre arbeidsmarked for dem som i dag står utenfor.

Det viktigste vi kan gjøre nå overfor unge, er å sørge for at flere av dem holder seg på skolen og fullfører videregående skole, og at de som ikke har fullført videregående skole, blir kvalifisert gjennom ulike opplæringstiltak, slik at de har mulighet til å få innpass i arbeidsmarkedet igjen når det bedres.

Dag Terje Andersen (A) [13:31:18]: Jeg er helt enig i at det viktigste nå er at det skapes nye arbeidsplasser. Det er derfor jeg er bekymret over at det ikke skapes nye arbeidsplasser. I en situasjon der vi har hatt utfordringer med oljeprisen, men samtidig hatt som bieffekt at vi faktisk har hatt veldig svak kronekurs og lav rente, er det historisk lav skaping av nye arbeidsplasser i privat sektor. Ledende økonomer sier: Obs! Det skjuler seg noe bak en liten promillevis nedgang i ledighetstallene, nemlig at enda færre blir sysselsatt. Det er altså flere som gir opp å søke jobb, og som derfor ikke er registrert som arbeidssøkende. Det er en veldig alvorlig situasjon for landet. Nå ser vi resultatene av regjeringas politikk. Statsråden sa helt riktig at den snakket mye om det svenske høyrebegrepet «utenforskap» før valget, men resultatet er nå at flere og flere settes utenfor. Vil regjeringa snu?

Statsråd Anniken Hauglie [13:32:25]: Vi kommer ikke til å snu den politiske retningen. Vi mener at den er riktig for landet. Vi ser nå gjennom prognosene fra både sentralbanksjefen, SSB og næringslivet selv at mye tyder på at ledighetstoppen nå er nådd, at kneika er over. Men som jeg også sa i mitt hovedsvar, kan vi ikke lene oss tilbake, nettopp fordi det er for mange som står utenfor arbeidslivet i dag. Det er for mange unge som verken er i jobb eller på skole. Derfor er vi så opptatt av at vi må sør-

ge for at ungdommene holder seg på skolen – de som er der – og at de som har mistet jobben og mangler videregående opplæring, blir kvalifisert. Da er det flere ting vi gjør. Vi tetter gapet mellom ungdomsrett og voksenrett. Det er på høy tid at man gjør overgangen der bedre. Vi har innført et toårig opplæringstiltak i Nav for dem med få grunnleggende ferdigheter. Vi har gjort det lettere for dem som er arbeidsledige og har mistet jobben, å kombinere dagpenger med utdanning. Og vi gjør det også lettere for dem som går på dagpenger, å starte egen virksomhet.

Hele hensikten er nettopp å sørge for at de som har mistet jobben, skal bli bedre kvalifisert til å få seg jobb. Vi ser at det er en jobbvekst rundt omkring, og det er etterspørsel etter arbeidskraft i store deler av landet.

Spørsmål 16

Tove-Lise Torve (A) [13:33:52]: «Arbeid til alle med jevn lønnsutvikling gjennom kollektive lønnsforhandlinger er vår beste medisin mot økte forskjeller. Lav kronkurs, lav rente og moderate lønnsoppgjør har hindret at arbeidsledigheten har steget til enda høyere nivåer. Den norske modellen bygger på høy organisasjonsgrad og tett trepartssamarbeid mellom arbeidsgivere, arbeidstakere og myndighetene.

Hvorfor vil regjeringen undergrave dette ved å svekke fagforeningsfradraget, bygge ned trepartssamarbeidet og øke midlertidigheten?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:34:34]: Først og fremst er jeg helt uenig med representanten Torve i påstanden om at regjeringen undergraver trepartssamarbeidet eller andre viktige prinsipper i norsk arbeidsliv. Men jeg er enig med representanten Torve i at samarbeidet i norsk arbeidsliv gir gode resultater for samfunnet. Et eksempel på dette er enigheten som er oppnådd mellom arbeidstakerorganisasjonene og arbeidsgiverorganisasjonene om årets lønnsoppgjør. Gjennom forhandlinger har partene kommet fram til et moderat lønnsoppgjør, som har gode virkninger for norsk økonomi og for sysselsettingen. Jeg er glad for den kraften og styrken som ligger i det gode samspillet mellom organisasjonene i arbeidslivet.

Regjeringen har ikke ønsket å svekke skattefradraget for fagforeningskontingenten. I samsvar med regjeringens politiske plattform er skattefradraget videreført i hele fireårsperioden. Men det kan være flere faktorer som er viktig for organisasjonsgraden, som jeg er enig i at bør være høy – ikke minst er det et stort ansvar som organisasjonene selv har for å tiltrekke seg nye medlemmer.

Nye muligheter til å gjøre midlertidige ansettelser handler ikke om å svekke det organiserte arbeidslivet. Det handler om å gjøre terskelen inn til arbeid lavere for mennesker som strever med å komme inn. Halvparten av de midlertidig ansatte oppnår fast ansettelse etter et år.

Regjeringens politikk er å fremme og legge til rette for et organisert arbeidsliv og et velfungerende trepartssamarbeid. Vi er opptatt av å ha en god dialog med alle organisasjonene i arbeidslivet.

Den norske arbeidslivsmodellen forutsetter sterke og ansvarlige organisasjoner som har høy oppslutning. Det er

spesielt viktig at vi har organisasjoner som selv er i stand til å ta en viktig samfunnsrolle og dermed være noe mer enn rene interessegrupper. Slike organisasjoner har vi heldigvis i Norge. Regjeringen legger derfor vekt på å ha en særskilt tett kontakt med hovedorganisasjonene i arbeidslivet. Her benytter vi de sentrale samarbeidsorganene, som bl.a. regjeringens kontaktutvalg og Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

Som arbeids- og sosialminister har jeg hyppig kontakt med hovedorganisasjonene i arbeidslivet i formelle og mer uformelle sammenhenger. Jeg opplever at det er en gjensidig vilje til å lytte til hverandre. Som under alle regjeringer vil det være saker hvor det er uenighet. Partene i arbeidslivet vil i flere tilfeller også ha ulikt syn seg imellom. Regjeringen kan komme til å gjøre andre prioriteringer enn det organisasjonene ønsker, men slik uenighet truer ikke den grunnleggende viljen til samarbeid som preger det norske arbeidslivet.

Tove-Lise Torve (A) [13:37:05]: Det at det er færre som organiserer seg, undergraver etter Arbeiderpartiets mening det seriøse og trygge arbeidslivet vi har i Norge, fordi et seriøst arbeidsliv er en av de viktigste bunnplanene i den norske modellen. Vi i Arbeiderpartiet vil styrke det organiserte arbeidslivet gjennom bl.a. å øke fagforeningsfradraget, avskaffe såkalte løsarbeiderkontrakter, ha et strammere regelverk for bemanningsbransjen og fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser, for å nevne noe.

Er statsråden bekymret for at organisasjonsgraden i Norge går ned? Og hvis hun er det, hvilke tiltak vil hun sette i verk for å stimulere til økt organisasjonsgrad?

Statsråd Anniken Hauglie [13:38:00]: Ja, organisasjonsgraden bør være høy. Det er en styrke at organisasjonsgraden er høy, også fordi høy organisasjonsgrad innebærer at organisasjonene har legitimitet. Jo flere medlemmer, jo bedre er det både på arbeidstakersiden og på arbeidsgiversiden. Og så er det flere forhold som kan være med på å påvirke det. Det ene er selvfølgelig tiltak som myndighetene gjør. Jeg tror nok at fagforeningskontingenten kan være ett virkemiddel. Der har vi holdt fagforeningsfradraget på det nominelt samme nivået. Men det er andre forhold, f.eks. ved at man involverer partene i spørsmål som er viktige for partene. Bare i min tid, i løpet av mitt drøye år som statsråd, har jeg nedsatt flere arbeidsgrupper og utvalg sammen med partene i spørsmål som har hatt særlig betydning for dem. Det siste nå er – ikke minst – at jeg involverer partene i spørsmål om innleie.

Når det gjelder midlertidige ansettelser, er det riktig at vi åpnet opp for muligheten til å kunne ansette midlertidig, men samtidig gjorde vi også innstramminger for å unngå misbruk og korte ned tiden da man faktisk kan være midlertidig ansatt.

Tove-Lise Torve (A) [13:39:03]: Dessverre viser resultatet av regjeringens politikk at forskjellene mellom folk øker, i motsetning til da Arbeiderpartiet satt i regjering. Gjennomgangstonen i regjeringens politikk har vært store skatteuttak til de mest formuende på den ene siden og usosiale og smålige kutt til utsatte grupper på den andre siden, bl.a. på statsrådens eget budsjett.

Er det et mål for regjeringen å utjevne forskjeller mellom folk? Har i så fall regjeringen nå en ny politikk i ermet for å redusere forskjellene? Dagens politikk bidrar til det motsatte, nemlig å øke forskjellene.

Statsråd Anniken Hauglie [13:39:53]: Man har ikke grunnlag for å si at forskjellene øker under denne regjeringen – SSB sier tvert imot at det kan man ikke si. Men det man kan si, er at ulikhetene har økt jevnt og trutt siden 1980-tallet, uavhengig av hvilken regjering som har vært.

Hovedårsaken til at forskjellene har økt, er to ting. Det ene er at folk ikke er i jobb, og det andre er høy innvandring. De aller fleste av dem som i dag lever i inntektsfattigdom, er personer som er innvandret til Norge. Den gode historien er at den sosiale mobiliteten i Norge er ganske høy. Man går fra lav inntekt til høyere inntekt i løpet av relativt kort tid. Men det viktigste vi kan gjøre for dem som lever i inntektsfattigdom, der hovedtyngden er personer som har innvandret til Norge, er å sørge for en god skole til barna, sørge for kvalifisering av foreldrene, men ikke minst også jobb. Så det er summen av det vi gjør med skole og kvalifisering på den ene siden og å skape jobber og få folk i jobb på den andre siden, men også gode velferdsordninger. Det er det som forebygger og reduserer ulikhet.

Presidenten: Spørsmål 17 er allerede besvart.

Spørsmål 18

Jorodd Asphjell (A) [13:41:15]: Jeg beklager at spørsmålet ble utsatt en uke, men på grunn av andre preserende oppgaver ble det sånn. Jeg er veldig glad for at statsråden er her i dag.

Mitt spørsmål er:

«Sivilombudsmannen har gjort alvorlige funn knyttet til avtalen med Nederland om leie av soningsplasser. Blant annet påpeker han at norske myndigheter er avskåret fra å ivareta ansvaret for å beskytte innsatte, noe som utgjør en risiko for tortur og umenneskelig behandling.

Mener statsråden dette er alvorlig, og hvordan vil statsråden sørge for at norske myndigheter igjen vil kunne ivareta ansvaret for å beskytte innsatte mot tortur og umenneskelig behandling?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:41:59]: Jeg tar besøksrapporten fra Sivilombudsmannens forebyggingsenhet på alvor. Departementet gjennomgår rapporten og funnene i den sammen med Kriminalomsorgsdirektoratet og det norske fengselet i Nederland, Norgerhaven. Departementet vil komme tilbake til oppfølgingen i sin tilbakemelding til Sivilombudsmannen innen 1. juni, som er fristen Sivilombudsmannen har satt.

En grunnleggende forutsetning for at regjeringen fremmet forslaget om å inngå avtalen med Nederland om leie av fengselkapasitet, var at den ikke er i strid med internasjonale menneskerettigheter, som Norge er bundet av. Det var også en forutsetning for avtalen at partene, Nederland og Norge, anerkjenner og er bundet av internasjonale standarder og normer for menneskerettigheter. Dette fremkommer tydelig i fortalen til avtalen. Både Norge og Nederland har ratifisert Den europeiske menneskerettskonven-

sjon av 4. november 1950 og FNs torturkonvensjon av 10. desember 1984. Partene er begge forpliktet til å etterleve konvensjonenes bestemmelser, herunder forbudet mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

Videre følger det av avtalen at norsk straffegjennomføringslov skal gjelde i Norgerhaven fengsel, og at norsk fengselsleder er ansvarlig for sikkerheten i fengselet. Fengselsleder bestemmer både hvilke tvangsmidler fengselsansatte kan benytte overfor innsatte for å opprettholde orden og sikkerhet, og hvem som kan gis adgang til fengselet. Fengselsbetjenter i norsk kriminalomsorg bærer ikke våpen, heller ikke i Norgerhaven fengsel.

Hvis politiet må tilkalles i fengsler i Norge, er det politiet som avgjør om det er nødvendig å bevæpne seg eller bruke andre typer tvangsmidler. Tilsvarende skjer i Nederland. Det har ikke oppstått noen beredskapssituasjon hvor det er behov for bistand fra nederlandsk politi eller eksternt responsteam siden oppstarten 1. september 2015.

Jorodd Asphjell (A) [13:44:36]: Takk til statsråden for dette svaret. Som kjent var Arbeiderpartiet sterkt motstander av å opprette soningsplasser i Nederland. Vi mente at det hadde vært mye bedre å investere i soningsplasser i både Halden og Skien, noe som var fullt mulig. Men nå har Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti valgt denne modellen.

Jeg er glad for at statsråden skjønner alvoret i bekymringsmeldingen som Sivilombudsmannen nå kommer med, og at det skal vurderes hva regjeringen vil gjøre med tanke på det. Men hvis nå denne torturen og den umenneskelige behandlingen ikke tar slutt, vil da regjeringen på nytt vurdere leieavtalen med Nederland og Norgerhaven fengsel, slik at norske innsatte bli behandlet på samme måte der som i Norge?

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:45:31]: Jeg vil ta sterkt avstand fra utsagn som antyder at det foregår tortur i Norgerhaven, at innsatte der lider på noen som helst slags måte, at man får krenket menneskerettighetene og den type forhold. Det som er påpekt i rapporten, er av en langt annen karakter og ikke så grove ting som det her indirekte fremsettes påstand om.

Det er helt riktig at Arbeiderpartiet var imot at vi skulle ta i bruk fengselsressurser i Nederland. Det må man gjerne ønske i dag også – poenget var at vi måtte løse en akutt situasjon som den forrige regjeringen ikke var i stand til å løse, nemlig lange fengselskøer. Derfor måtte vi midlertidig – jeg understreker, det er en midlertidig ordning – ta i bruk fengselsplasser i Nederland mens vi bygger opp kapasiteten for soning i Norge. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet er imot det og heller foretrekker lange soningskøer.

Jorodd Asphjell (A) [13:46:36]: Marianne Vollan, som er direktør i Kriminalomsorgsdirektoratet, sa i juli 2015:

«Straffegjennomføringen i Nederland skjer etter norsk lov, og de innsatte har dermed de samme rettigheter og plikter som innsatte i norske fengsler.»

Arbeiderpartiet har prøvd flere ganger å få svar på dette: Hvis innsatte har overtrådt norske lover i nederlandske fengsler, skal de da straffes og følges opp for det? Jeg tenker spesielt på narkotikaforbrytelser, der vi har veldig for-

skjellige lover i Nederland og Norge. Vil det da være norske eller nederlandske lover som gjelder når de soner sin straff der?

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:47:23]: Jeg tror det er viktig at man legger til grunn hva som faktisk står i rapporten fra Sivilombudsmannen. Som jeg understreker – Justis- og beredskapsdepartementet tar denne rapporten på høyeste alvor og vil følge den opp og svare den ut innenfor den fristen som vi er pålagt av Sivilombudsmannen.

Så er det sånn at den fremstillingen som jeg opplever at man til dels i media, men også i denne sal, har bidratt til, på ingen måte er korrekt. Ja, det er riktig at rapporten påpeker forhold som det er grunn til å se nærmere på, men det er ikke påvist brudd på menneskerettighetene, og det er ikke snakk om tortur. Jeg vil ta sterkt avstand fra den typen

påstander, og jeg vil understreke at vi har en særdeles god oppfølging av de innsatte i Norgerhaven, på lik linje med det vi har av alle andre innsatte i norske fengsler.

Vi vil komme med et godt svar på de problemstillingene som reises av Sivilombudsmannen.

Presidenten: Da er det ikke reist flere spørsmål i dagens ordinære spørretime, og sak nr. 2 er avsluttet.

Sak nr. 3 [13:48:40]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.49.